

ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ,
ΑΛΒΑΝΟΙ
ΚΑΙ ΠΑΝ-
ΑΛΒΑΝΙΣΜΟΣ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1500

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΗΓΑΝ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ
ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΑΥΤΙΚΟΙ



Οί λατρευτικές άνθρωποθυσίες
καὶ ἡ ἴδρυση τῶν (Ἱερο)Σολύμων

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Πρωτοποριακής Έρευνας.
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνο: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότητα: 3314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):
<http://www.davlos.gr>
Ήλεκτρονική Άλληλογραφία:
davlos@otenet.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΔΑΜΠΡΟΥ
Άγυλλεως - Μουσών 51
Παλιό Φάληρο.

Παραγωγή:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5225.479.

- Τιμή αντιτύπου: 1.500 δραχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 14.000 δραχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 20.000 δραχ.
- Φοιτητών: 10.000 δραχ.
- Έξωτერიκού: 80 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτομάτως μετά την λήξη του
12μήνου. Διακοπή της συνδρομής
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμπόσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΔΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Ανταγορεύεται ή εν όλω ή εν μέρει
ανάδημοσίευση ή αντιμετάδοση ή
καθ' οιονδήποτε τρόπον
δημοσιευμάτων του «Δαυλού»
χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 14192:

Οι άγκυρες του Βέλλα και η δογματική
«άγκυλωση» του πρωτοπρεσβύτερου

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 14194:

Alibi, liquorice, hallucinations

ΘΩΜΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14194:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Δ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Θ. ΛΥΡΑΣ, Γ. ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ, Σ.
ΣΕΡΑΦΕΝΣ, Δ. ΧΑΛΕΑΣ, Α. ΠΑΠΑΔΕΑΣ, Μ. ΑΝΑΣΗΣ, Α.
ΤΣΑΚΝΑΚΗΣ - Κ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ.

ΣΕΛΙΣ 14200:

Ο σημερινός πολιτικός λόγος

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΠΕΠΠΑΣ

ΣΕΛΙΣ 14201:

Πώς εκφράζεται ή ελληνικότητα σήμερα,
μέ την Όρθοδοξία ή μέ την Έλληνική Γλώσσα;

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14203:

Μία νέα προσεγγιστική λύση
για τον τετραγωνισμό του κύκλου

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΕΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14207:

Ο μυστηριώδης Δίσκος της Φαιστού

ΚΩΝ. ΚΑΡΜΙΡΑΝΤΖΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14217:

Πληθώρα αρχαιοελληνικών επιγραφών
ανακαλύφθηκαν στη Βόρεια Ευρώπη

ΝΙΚ. ΣΤ. ΑΣΠΙΩΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14222:

Η Βίβλος, ή αστρολογία και ή... Διαστημική

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΛΑΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14225:

Ένα θαυμάσιο κέντρο Έλληνισμού στις ΗΠΑ

ΝΑΝΣΥ ΜΠΙΣΚΑ

ΣΕΛΙΣ 14231:

Γεωμετρικά σχήματα και χρώματα σε γλυπτά

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14235:

Η σύγκρουση Διογενών - Κρονίων

και οι άνθρωποθυσίες στη λατρεία

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14245:

Η έρρασι(α)κή προφορά

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΒΕΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 14249:

Πώς οι προϊστορικοί Έλληνες
πήγαν στον Ειρηνικό Όκεανό

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 14261:

Αρβανίτες, Αλβανοί και Παναλβανισμός

ΑΡ. ΚΟΛΛΙΑΣ - Γ. ΠΕΠΠΑΣ - ΧΡ. ΠΑΠΠΑΣ

ΣΕΛΙΣ 14267

Από Βενετία βελόνι το 2000

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΛΑΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 14270:

Δαυλικά και παρα-Δαυλικά τινα

Δ.Ι.Λ.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: σελ. 14205
• Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 14230 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 14243
• ΓΕΛΟΡΑΜΑ: σελ. 14249 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 14267.

ΤΟΜΟΣ ΙΘ' • ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 223 • ΙΟΥΛΙΟΣ 2000

Οἱ ἀγκύλες τοῦ Βέλλα καὶ ἡ δογματικὴ «ἀγκύλωση» τοῦ πρωτοπρεσβύτερου

Μὲ μοναδικὴ ἐξαίρεση τὸ παρὸν ἢ στήλη αὐτὴ οὐδέποτε στὶς 222 ἔως τώρα δημοσιεύσεις τῆς ἀσχολήθηκε ὀνομαστὶ μὲ πρόσωπα. Ἡ τωρινὴ ἐξαίρεση ἀφορᾷ στὸν καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πρωτοπρεσβύτερο κ. Γεώργιο Μεταλληνό, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, δὲν λείπει ἀπὸ κανένα σχεδὸν ἔντυπο ἢ ἠλεκτρονικὸ μέσο ἐνημερώσεως τῆς Ἑλλάδος, ὁμιλῶν καὶ γράφων συνεχῶς καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἐπὶ παντὸς ἐπιστητοῦ γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σὲ σημεῖο ὥστε νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ τὸν θεωρήσῃ ὡς ἓνα, ἄτυπο ἔστω, φερέφωνό της.

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος καθηγητὴς λοιπὸν ἀπάντησε ἐπὶ τέλους καὶ ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ ἀκριβῶς ἔτη στὴν ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πὺν μὲ τίτλο «Νὰ ἀποβληθῇ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἀπὸ τὴ Θρησκεία τῶν Ἑλλήνων» εἶχα δημοσιεύσει στὴ στήλη αὐτὴ τὸν Μάιο τοῦ 1993. Ἡ ἀνοικτὴ αὐτὴ ἐπιστολή, στηριγμένη σὲ προδημοσιευθεῖσες αὐτῆς ἔρευνές μας, ὅπου κατεγράφησαν τὰ ἀποπνέοντα ἀδυσσαλέο μίσος καὶ γέμοντα ἀπειλῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀποσπάσματα τοῦ ἱεροῦ διβλίου τῶν Ἑβραίων (καὶ δυστυχῶς ἱεροῦ διβλίου καὶ ἡμῶν, τῶν Ἑλλήνων) ἀλλὰ καὶ τὸ ἠθικὸ ποιὸν τῶν «ἀγίων προπατόρων» «μας», ὅπως περιγράφεται στὸ ἐν λόγῳ διβλίῳ, δὲν ἔτυχε ἄλλης σαφοῦς ἀπαντήσεως ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας πλὴν ὠρισμένων ἀνεπισήμων «μηνυμάτων» πρὸς τὸν ὑπογράφοντα τὸ παρὸν, τοῦ τύπου ὅτι ἡ Π.Δ. εἶναι «θεόπνευστη» κ.λπ. – πράγματα δηλαδὴ μὴ ἐπιδεχόμενα οἰαδὴποτε σοβαρῇ συζήτησιν. Ἀς ἰδοῦμε τὴν μετὰ ἑπταετίαν ἀπάντησιν τοῦ πρωτοπρεσβύτερου καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (περιοδικὸ «Ἐνδιάμεση Περιοχή», τ. Δ (15), Ἀνοιξὴ 2000, σελ. 15-19):

«Σκοπῶς ὑπερτονίζεται ἡ σχέση χριστιανισμοῦ - ἐβραϊσμοῦ μὲ ἀπόληξιν τὴν ἀπόρριψιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (ἀναβίωση δηλαδὴ τοῦ γνωστικίζοντος ἀντιουδαϊσμοῦ τοῦ Μαρκιανος, Β' αἰῶνος). Ἀλλὰ στὴν Π.Δ. ἀναζητεῖ ὁ χριστιανισμὸς τὴν ἱστορίαν τῆς θείας οἰκονομίας, τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Αὐτὸ πὺν ἐκκλησιαστικὰ ἀποδεχόμεθα ἀπὸ τὴν Π.Δ. εἶναι οἱ Δίκαιοι, οἱ Ἅγιοί της, διότι ἦσαν γνωστες τῆς μεθόδου, δηλαδὴ τοῦ τρόπου σωτηρίας, τῆς θεώσεως [...]. Τὸ πρόβλημα συνελπνιστικῶς δὲν εἶναι ὅτι κάποιος ἀπορρίπτει τὴν Π.Δ., ἀλλὰ τὸ γιατί τὴν ἀπορρίπτει. Ἐπειδὴ τὸ ἐπιβάλλει τὸ σκοτάδι τῆς ἀγνοίας του! Εἶναι ἑλληνικὸ αὐτό; Ταιριάζει σὲ Ἑλληνες πὺν ἐδραίωνσαν τὴν παγκόσμιαν ἐπιστήμην; Τὴν ἴδια κακόβουλη ἀγνοία ἐδείξε καὶ ἐκεῖνος (σημ.: ἐννοεῖ τὸν ὑπογράφοντα τὸ παρὸν ἀρθροῖδιον), πὺν ἔγραψε ἀνοικτὴ ἐπιστολὴν στὸ περιοδικὸ Δαυλὸς (137, κύριον ἀρθρον) ζητώντας νὰ “λάβῃ ἰδιάζουσα θέσιν” ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἑναντι τῆς Π.Δ. καὶ “νὰ ἀποβάλῃ εἴτε ὁλόκληρην τὴν Π.Δ. ἢ τὰ μέρη πὺν στρέφονται

κατὰ τοῦ "Ἐθνους μας". Ἐννοεῖ μεταξὺ ἄλλων τὸ Ζαχ. Ζ' 13 ἔ. Ὁ προφῆτης Ζαχαρίας ἔζησε ὁμως τὸν ΣΤ' π.Χ. αἰῶνα καί, ὅπως ἔχει ἀποδειχθῇ ἐπιστημονικά, τὸ "ἀνθελληνικό" χωρίο εἶναι παρέμβλητο. Διὰ τοῦτο στίς κριτικές ἐπιστημονικές ἐκδόσεις (βλ. Βασ. Μ. Βέλλα, Τὸ Δωδεκαπρόφητον, Ἀθήνα 1950, σελ. 106) τίθεται τὸ ἐδραϊκὸ σὲ ἀγκύλες, πὺν σημαίνει ὅτι δὲν εἶναι γνήσιο. [...]

Αὕτη εἶναι ἡ μὲ καθυστέρηση 7 ἐτῶν ἀπάντηση τοῦ πρωτοπρεσβύτερου - καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς - φερεφώνον (ἀτύπου ἔστω) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν ἀνοιχτὴ ἐπιστολὴ τοῦ «Δαυλοῦ» πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο μὲ τίτλο «Νὰ ἀποβληθῇ ἡ Π.Δ. ἀπὸ τὴ Θρησκεία τῶν Ἑλλήνων». Δὲν θὰ σταθοῦμε δέδαια στοὺς «Δικαίους καὶ Ἀγίους» τῆς Π.Δ. (ἦσαν ἅπαντες εἴτε προαγωγοὶ τῶν συζύγων τους ἐπὶ ἀμοιβῇ εἴτε αἰμομεικτες εἴτε ἀπατεῶνες εἴτε παραβάτες ὧλων σχεδὸν τῶν ἄλλων ἄρθρων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ὅπως ὁμολογεῖται στὴν ἴδια τὴν Π.Δ.) οὔτε στὴν «κακόβουλη ἄγνοια»(!), πὺν καταλογίζει σ' ἐμένα προσωπικά ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κληρικὸς (ὅταν ὑπάρχη κακοβουλία, νοεῖται ἄγνοια; κι ὅταν ὑπάρχη ἄγνοια, νοεῖται κακοβουλία;) οὔτε στὸ «μεταξὺ ἄλλων» (μὲ τὸ ὁποῖο ἀποσιωπᾷ πληθώρα ἄλλων ἀνθελληνικῶν ἀποσπασμάτων τῆς Π.Δ., πὺν ἔχει καταγράψει ὁ «Δ», μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ 4 ἐν τῷ συνόλῳ τοὺς ἀνθελληνικώτατα βιβλία τῶν Μακκαβαίων, πὺν παρακάτω μὲ ἀριστοτεχνικά ὁμολογουμένως σοφίσματα τοὺς ἀθωώνει καί... σεμνύνεται πὺν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τοὺς συμπεριλαμβάνει μεταξὺ τῶν ἁγίων τῆς καὶ τοὺς ἐορτάζει τὴν 1η Αὐγουστοῦ ἐκάστου ἔτους...). Θὰ μείνουμε στὸ ἀπόσπασμα πὺν καὶ ὁ ἴδιος παραδέχεται ὡς «ἀνθελληνικό» (ἔστω ἐντὸς εἰσαγωγικῶν;!) τοῦ προφήτη Ζαχαρία («Καὶ ἐξαγῶ τὸ αἷμα τῶν ἀλλοφύλων ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου τῶν ὁδόντων αὐτῶν. Καὶ ἐξεγεγῶ τὰ τέκνα σου, Σιών, ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων καὶ ψηλαφήσω σε ὡς ρομφαία μαχητοῦ· καὶ Κύριος ἔσται ἐπ' αὐτούς...»), γιὰ τὸ ὁποῖο ὁμως ἐπικαλεῖται κάποια ἐκδοσις ἐνὸς ιδιώτη, στὴν ὁποία «τίθεται σὲ ἀγκύλες, πὺν σημαίνει ὅτι δὲν εἶναι γνήσιο», ἂν καὶ ὁ «Δαυλός», ὅταν δημοσίευσε τὸ αἰμοδόρο αὐτὸ ἀνθελληνικὸ κείμενο, τὸ ἔλαβε ἀπὸ ἐπίσημη ἐκδοσις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κυρωμένη μὲ ἔγκριση μητροπολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ λειτουργικά βιβλία πὺν ἀναγινώσκονται καὶ σήμερα στίς ἐκκλησίες καὶ τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος, ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἀγκύλες.

Ἐρωτᾶται ὁ πατὴρ Γεώργιος Μεταλληνός: Οἱ διατυπώσεις του αὐτὲς («ἐντὸς ἀγκυλῶν», «παρέμβλητο», «δὲν εἶναι γνήσιο») σημαίνουν, ὅτι συμφωνεῖ (ὁ ἴδιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ) μὲ τὸ αἶτημα τῆς ἀνοιχτῆς μας ἐπιστολῆς «νὰ ἀποβληθῇ ἀπὸ τὴ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων» ἔστω τὸ ἀπόσπασμα αὐτό; Ἐδῶ πὰ δὲν χωροῦν σοφίσματα: «ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε».

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Καταιγισμός σιωνιστικής προπαγάνδας τη Μ. Έβδομάδα

Κύριε Λάμπρου,

Τὴν Μεγάλη Παρασκευή εἶχαμε πάλι τὴν εὐτυχία νὰ παρακολουθήσουμε ἀπὸ τὴν τηλεόραση τὶς περιπέτειες τῶν προπατόρων «μας» Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ κ.λπ. – ἀσχετα θέματα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἡμερῶν, σχετικά ὅμως μὲ τὴν προπαγάνδα τῶν παραγωγῶν τοῦ Χόλλυγουντ.

Μὲ ἐκπληξὶ καὶ ὀργή ἀνοίγοντας τὴν τηλεόρασι τὸ βράδυ εἶδα συγχρόνως νὰ προβάλωνται οἱ ἑξῆς ἐκπομπές. Στὸ «STAR» ταινία μὲ τὴν ζωὴ τοῦ Μωυσῆ. Στὸ «MEGA» τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Νῶε καὶ τὸν Ἀβραάμ, ἐνῶ τὸ «ALPHA» παρουσίαζε μιά ἄλλη ἐκδοχὴ τοῦ Μωυσῆ (καὶ στίς δύο περιπτώσεις τὸν διέκρινε ἡ εὐγλωττία, παρὰ τὴν σχετικὴ ἀνικανότητα τοῦ τοῦ καταλογίζεται ἀπὸ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη»). Ὁ «ANTENNA» προέβαλλε μία μεταγλωττισμένη ταινία γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ (ἔστω). Στὸ «Κανάλι 5» εἶχαμε μία ὑπενθῦμισι τοῦ κριτῆ Σαμφών, γιὰ νὰ μὴν ξεχνιώμαστε. Καὶ τέλος στὴν «ΕΤ3» μία προβολὴ κά-

ποιου ντοκυμανταίρ, ποὺ ἀφωροῦσε στὴν ναζιστικὴ Γερμανία. Αὐτὴ ἡ ἐκπομπὴ ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἔχει προβληθῇ περισσότερο ἴσως ἀπὸ πέντε φορές. Καὶ ἀπορώ: γιὰτὶ εἰδικὰ καὶ αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Γιατὶ δὲν προβάλλουν καὶ τὸ Ἔπος τοῦ '40 ἢ τὸν Παπαφλέσσα; Καὶ αὐτὰ εἶναι ἀνάλογα μὲ τὰ Πάθη. Βεβαίως δὲν ἐξετάζω τὶς προηγούμενες ἡμέρες, ὅποτε εἶδαμε τὸν Δημήτριο τὸν μονομάχο καὶ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο. Θὰ μπορούσαν νὰ προβληθοῦν ὅποιαδήποτε ἄλλη ἡμέρα ἀπὸ τὶς 365 τοῦ χρόνου. Καὶ ὅμως ποτὲ δὲν ἔχουμε παρακολουθήσει ταινία, ποὺ νὰ ἀφορᾷ στὴν ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ μυθολογία, ποὺ οἱ γούρρα ὑπάρχουν καὶ εἶναι σκονισμένες σὲ κάποιο ἀρχεῖο.

Τὸ νὰ βλέπουμε στὴν τηλεόραση νομάδες πατριάρχες, ποὺ κάνουν εἰσβολὴ σὲ ξένες χώρες καὶ ἐπιηρεάζουν φαράω καὶ βασιλιάδες μὲ πολιτισμὸ καὶ δύναμι ἀσύγκριτη δὲν τιμᾷ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνες τουλάχιστον, ποὺ ἐξακολουθοῦμε νὰ ἀδρανοῦμε στὴ συνειδησί μας.

Alibi, liquorice, hallucinations

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Συνάδελφος, καθηγητὴς ἐδῶ στὴ Μελβούρνη, πτυχιούχος ἀγγλικοῦ πανεπιστημίου, τὶς προάλλες μοῦ ἐκμυστηρεύτηκε πὼς «ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ πιὸ παρασιτικὴ γλῶσσα τοῦ κόσμου, ζῇ καὶ ὑπάρχει μόνο μὲ δανεισμένες λέξεις» (*The English language is the most parasitic language of the world, it exists on borrowed words only*). Τότε τὸν ρώτησα: «Do you know that “**parasitic**” is a Greek word?». «That's exactly right, it proves my statement above», (Γνωρίζετε, ὅτι ἡ λέξη «**παρασιτικός**» εἶναι ἑλληνική; – Αὐτὸ εἶναι πολὺ σωστό, δικαιώνει τὸν παραπάνω μου συλλογισμό).

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἔδωσε ὅλες αὐτὲς τὶς χιλιάδες λέξεις σ' ὅλο τὸν κόσμο ὡς δῶρα σὲ ἀξιους καὶ εὐγνώμονες φίλους. Ὅμως σήμερα ἀκουσα γνωστὸ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ λέη: «History comes from the Latin word Historia!» Τί νὰ τοῦ πῆς τοῦ κ. καθηγητῆ; Τὴν ἴδια μέρα διάβασα στὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «Readers'»

Καί δὲν ἀποτολμοῦμε νὰ ἀποτινάξουμε τὰ κακῶς κείμενα, ποὺ ἐπὶ αἰῶνες ἔχουν ροκανίσει σὰν τὸ σαράκι τὸ δένδρο τῆς ἱστορικῆς μας ὑπαρξῆς.

Μετά τιμῆς
Δ. Ἀθανασόπουλος
Μουσικός, Ἡλιούπολη

“Ὅταν οἱ Ἕλληνες στηρίζονται στοὺς «συμμάχους»...

Κύριε διευθυντά,
Ἀντιγράφω ἀπὸ ἀθηναϊκὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα ἡμερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1920, Κυριακή: «Οἱ “Τάιμς” ἀγγέλλουν, ὅτι κατόπιν τῆς συνεννόησής μετὰ τῆς Ἰταλίας αἱ ἑλληνικαὶ διεκδικήσεις ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔλαβον ἤδη τὴν ἀκόλουθον μορφήν. Τὸ Σαντζάκιον τῆς Σμύρνης ὁλόκληρον μὲ τοὺς Καζᾶδες τῆς Περγάμου, τοῦ Ὀδεμσίου, τῆς Μαινεμένης, τῶν Θήρων κ.τλ. Μέρος τοῦ ὑλαετίου Προύσης περιλαμβάνον τοὺς Καζᾶδες Κεμιρίου, τοῦ Ἀἰθαλῆ καὶ τοῦ Ἀδραμυττίου, καθὼς καὶ περιοχὴν ἐδάφους περικλείουσιν ὁλόκληρον τὸν Ἀδραμυτικὸν κόλπον. Τὸ Σαντζάκιον τῆς Μαγνησίας, περιέχον τὴν πρὸς ὕψος τῆς Σμύρνης ἀκτὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐδαφικὴν ἔκτασιν ἔκτεννομένην εἰς βάθος 80 μιλίων πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ “Ἡχώ τῶν Παρισίων” βεθαῖοι εἰς τὸ χθεσινὸν αὐτῆς φύλλον, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῶν Πρωθυπουργῶν ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ Σμύρνη μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτῆς παραχωρηθῇ ὀριστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐμεσολάβησαν

δραματικὰ γεγονότα, δυστυχῶς εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος. Γιὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τοῦ τελείου εὐτελισμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ποιοὶ οἱ ὑπαῖτις; Πρῶτον οἱ γνωστοὶ καὶ μὴ ἐξαίρετοὶ μεγάλοι μας «σύμμαχοι», οἱ ὁποῖοι μᾶς προέτρεψαν εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν αὐτὴν, ὑποσχόμενοι ἀπεριόριστον βοήθειαν διὰ ἰδικὰ των συμφέροντα καὶ ὄχι μόνον. Ὅταν ἀργότερον ἔπαυσαν νὰ ἔχουν συμφέροντα, μᾶς ἐγκατέλειψαν, μὲ τὰ γνωστὰ τραγικὰ γεγονότα ποὺ ἀκολούθησαν. Δεύτερον ὁ ἴδιος ὁ ἑλληνικὸς λαός, ποὺ δὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸ σαράκι τῆς «διχόνοιας», ποὺ τόσες φορὲς τὸν ἔχει καταστρέψει. Δίδαγμα: Ἡ Ἑλλάς, ὅπως ἐλέχθη, εἶναι ἀνάδελφος χώρα καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐπαφίεται καὶ νὰ πιστεῦν εἰς ὑποσχέσεις «φίλων» καὶ «συμμάχων». Ἡ Ἑλλάς μόνη δύναιτο νὰ μεγαλουργήσῃ, ὅταν εἶναι ἐνωμένη: «Ἐνωμένους τοὺς Ἕλληνας οὐδεὶς δύναται νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ» (Ἡρόδοτος).

Μετά τιμῆς
Θεόδωρος Α. Λύρας
Ἱατρός, Νέα Ἱερσέη, ΗΠΑ

Digest» (June '97, σελ. 16), ὅτι οἱ λέξεις acumen (ἀκίς), paragon (παράγων), analogous (ἀνάλογος), pragmatic (πραγματικός), parametre (παράμετρος) κ.ἄ. ὅλες εἶναι... λατινικές. Ἔχουν τὸ Θεό τους οἱ ἄνθρωποι αὐτοί; Μόλις ξεσκόνησας ἀπὸ πάνω τὴ σκόνῃ, ἴσως καὶ τὴ λάσπη, λάμπουν ἀπὸ κάτω οἱ ἑλληνικὲς λέξεις - μαργαριτάρια. Καλὴ ὥρα καὶ ὁ τρίλεκτος τίτλος τῆς ἐπιφυλλίδας τούτης.

Alibi εἶναι τὸ ἑλληνικὸ ἄλλοθι. Τί θὰ πῇ ἄλλοθι; Ἀρχικὰ θὰ πῇ «σὲ ἄλλο μέρος», «ἄλλοῦ». Στὴ νομικὴ γλῶσσα ἐγίνε τὸ ἄκλιτο οὐσιαστικὸ «τὸ ἄλλοθι». Εἶναι ἡ ἔνδειξη ἀθωότητος μὲ τὴν ἀπόδειξη ὅτι ὁ κατηγορούμενος βρισκόταν σ' ἄλλο μέρος, ὅταν διαπράχθηκε κάποιον ἔγκλημα. Ἀκόμη καὶ τὰ καλὰ ἐτυμολογικὰ λεξικά λένε: «From the Latin Alibi = in an other place». Ἕνας Ἀγγλος μπορεῖ νὰ τὸ προφέρῃ σωστὰ τὸ ἑλληνικὸ «ἄλλοθι». Αὐτὸ τὸ - θι θὰ δυσκολέψῃ πολὺ ἓνα Λατίνο ἢ ἀκόμη καὶ Ἱταλό. Μὲ κανένα ὅμως ἄλλοθι δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ λέξις alibi δὲν εἶναι ἑλληνικὴ (ἢ τουλάχιστον κατὰ γὰρ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα).

Πώς ἐναλλάσσονται ὁ Ἀφροκεντρισμός μὲ τὸν Παγγερμανισμό

Κύριε Λάμπρου,

Μὲ τὸν Μάρτιν Μπερνάλ καὶ τὴν «Μαύρη Ἀθηνά» του ἀσχολήθηκαν καὶ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης τῆς Σουηδίας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ραδιοφωνίας. Ὑποστήριξαν τὸν αὐτοφυῆ χαρακτήρα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τεκτονικὴ ὑποκρισία ἀνέφεραν ὅτι ἔντονα ἀντέδρασαν οἱ Γερμανοὶ στὰ φαιδρολογήματα τοῦ Μπερνάλ, γιατί θεωροῦν τοὺς Ἕλληνες τῆς Κλασσικῆς Ἑλλάδος γερμανικῆς καταγωγῆς.

Ἔτσι κατανοοῦνται τὰ σχέδια τοῦ τέκνου τῆς γερμανικῆς φυλῆς Χίτλερ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκένωνε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοὺς κατοίκους της, θὰ τοὺς μετέφερε στὴν Ἀφρική καὶ θὰ ἐποίκιζε τὴν Ἑλλάδα μὲ

«Ἀρίους».

Καὶ σὰν Ἕλληνας ἀναρωτιέται κανεὶς: Πῶς ἀντιδρᾷ ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα καὶ ἡ διανόησή της; Οἱ Γερμανοὶ ἀντέδρασαν καὶ αὐτοπροσδιωρίστηκαν «Ἕλληνες», κληρονόμοι τῆς κλασσικῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ Σκοπιανοὶ αὐτοπροσδιωρίστηκαν «Μακεδόνες».

Οἱ Ἕλληνες σήμερα δὲν αὐτοπροσδιορίζονται; Τοὺς προσδιορίζουν οἱ ἄλλοι ὡς ἀνελήνιστο καὶ ἐτερόκλητο συνονθύλευμα βάρβαρων φυλῶν;

Μετὰ τιμῆς
Γεώργιος Σιδερίδης
Helsingborg, Σουηδία

Τηλεοπτικὴ διαστρέβλωση τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας στὶς ΗΠΑ (α)

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Ἐπὶ 2 μῆνες τὸ ἀμερικανικὸ τηλεοπτικὸ δίκτυο τοῦ NBC διαφήμιζε τὴν νέα του ὑπερπαραγωγή «JASON & THE ARGONAUTS», ἡ ὁποία ὑποτίθεται πῶς εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ἀργοναυτικῆς Ἐκστρατείας.

Καθίσαμε λοιπὸν οἰκογενειακῶς νὰ ἀπολαύσουμε τὴν τόσο διαφημισμένη αὐτὴταινία, καὶ εἶδαμε κάτι πού θύμιζε ἄλλ' ἄντ' ἄλλων, χειρότερα ἀπὸ τὸν «Ἡρακλῆ» τῆς

Disney. Οἱ Ἕλληνες, ὅλοι ἀνεξαίρετως, λωποδύτες, κλέφτες, ψεῦτες καὶ ὅ,τι ἄλλο μποροῦσε νὰ σκεφθῇ τὸ ἀρρωστημένο μυαλὸ τοῦ σκηνοθέτη. Τὸ «καλύτερο» ἀπ' ὅλα ὅμως σὲ αὐτὴν τὴν «κωμωδία» ἦταν ὁ Ὁρφέας, πού γιὰ κακὴ του τύχη ἄλλαξε χρώμα καί... «μαύρισε» (ἴσως νὰ ἔβαλε τὸ χεράκι του ὁ διάσημος κ. Μπερνάλ).

Δὲν κρατήθηκα λοιπὸν καὶ ἔστειλα μιά ἡλεκτρονικὴ ἐπιστολὴ (email) στὸ NBC διαμαρ-

Καὶ τὸ **liquorice** ἑλληνικό; Μάλιστα! Τὶς προάλλες κάνοντας ἓνα περίπατο μὲ τὴν γυναῖκα μου στοὺς δρόμους τῆς Μελβούρνης ἀγοράσαμε μιά σακκούλα μὲ «λίκορις». Τῆς εἶπα, πῶς ἡ γέννηση του ἦταν σὰν ἑλληνική. Πράγματι ἀμέσως πῆγαμε στὸ γλωσσικὸ μας μουσεῖο, τὸ ἐτυμολογικὸ λεξικὸ τοῦ W.W. Skeat, καὶ διαβάσαμε μαζὶ τὴν πινακίδα: «**Liquorice**» καὶ «**Licorice** - From Latin *liquiritia*, a corrupted form of *glycyrrhiza* from the Greek: Γλυκύριζα = Sweet root». Τὸ ἴδιο λεξικὸ μᾶς παρέπεμψε καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες ρίζες, πού ὅλες εἶναι ἑλληνικές: **Radix**, ρίζα, ράδαμνος, ἀκόμη καὶ τὸ **Wort** = γλεῦκος εἶναι ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα.

Ὅταν δῶ/ἀκούσω μιά λέξη στὴν Ἀγγλική, ἔχω μιά προαίσθηση ὅτι μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ κάποια ἑλληνική. Τὴν προαίσθηση τὰ λεξικά τὴν μεταφράζουν στὰ Ἀγγλικά «**hallucination**». Ἀλλὰ πάλι λάνε, πῶς *hallucination* εἶναι ψευδαίσθηση καὶ ἄλλα πάλι παραίσθηση ἀκόμη καὶ αὐταπάτη. Τί εἶναι τέλος πάντων αὐτὸ τὸ *hallucination*, λέξη πού τὴν χρησιμοποιοῦν οἱ νέοι μας σήμερα πολὺ συχνά;

τυρόμενος για τὸ αἶσχος αὐτὸ (τὴν ὁποία σὰς κοινοποιῶ) ἐρωτώντας τοὺς ὑπεύθυνους, τί μᾶς ἐπιφυλάσσουν στὸ μέλλον. Τὸν Ἡρακλῆ μὲ τὸ γνωστὸ ἐβραϊκὸ καπελλάκι «γιαμουλ-κα» ἢ τὸν Σωκράτη μὲ τὰ γνωστὰ κοιτιδάκια; Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ NBC; Μία τυποποιημένη ἀπάντηση, ποὺ σὰς ἐπισυνάπτω καὶ ἡ ὁποία θυμίζει λίγο τὸ γνωστὸ «ἐγὼ τὸν ἐφτυ-να κι αὐτὸς κρατοῦσε ὀμπρέλλα».

Καὶ κλείνω μὲ μία πρόταση. Νὰ στείλουν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς ἀπὸ μία ἠλεκτρονικὴ ἐπι-

στολή, φάξ ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο μποροῦν, γιὰ νὰ παύσῃ αὐτὴ ἡ ἱστορικὴ διαστρέβλωση του-λάχιστον πρὸς τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια μας.

Μετ' ἐκτιμήσεως

Στέλιος Σερδενῆς

Fort Lauderdale, Florida

Υ.Γ. Ἡ ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση τοῦ ἐν λόγῳ καναλιοῦ εἶναι: Webaitte: <http://www.NBC.com>.
E-mail page: <http://www.NBC.com/email>

«Ὁρφέο Νέγκρο» στὸ κανάλι 5 τῶν ΗΠΑ (6)

Κύριε διευθυντά,

Αὐτὲς τίς ἡμέρες στὸ ἀμερικανικὸ τηλεο-πτικὸ δίκτυο No 5 μᾶς μαθαίνουν μ' ἓνα «σή-ριαλ», ποὺ προβάλλεται ἐπὶ καθημερινῆς βά-σεως, μία «ἄλλη» ἱστορία: Μᾶς δείχνουν τὸν Ὁρφέα μαῦρο, κατάμαυρο σὰν ράσο καλο-γέρου. Μᾶς δείχνουν μέσα στὴν «Ἀργώ» ἥρωες μαῦρους. Κατάμαυρους. Τώρα, πῶς δρέθηκαν τόσοι μαῦροι ἥρωες, μόνον κάποι-ος Μπερνάλ ἢ τὸ «τσούρμο» τῶν ἐγκεφάλων καὶ ἀνθελλήνων μισελλήνων διαστρεβλωτῶν τῆς Ἱστορίας, ποὺ ἔγραψαν αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ

ἐξάμβλωμα μποροῦν νὰ μᾶς ἀπαντήσουν. Γιατί μετὰ τὴν «Μαύρη Ἀθηνᾶ» τὰ ἀσύστο-λα ψεύδη γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο, τὸν Ὁμέρ Μπέη (Ὁμηρο) καί, ἀντιδράσεως μὴ οὐσης ἀπὸ τὸ Γραικοβυζαντινοτουρκορωμοδακα-νογυφτοκρατίδιο τῶν ἰθυνόντων γραικύλων τοὺς ἀνοιξε ἡ ὄρεξη καί, ὅπως πᾶνε, θὰ βγά-λουν μαῦρους ἀκόμη καὶ ἐσᾶς καὶ ἐμένα.

Μὲ τιμὴ

Δ. Χαλέας

Insurance counselor, Νέα Ὑόρκη

Τὸ παραμῦθι τῆς Ἄννας Φράνκ στὶς Πανελλήνιες...

Κύριε διευθυντά,

Πνιγμένη ἀπὸ ὀργή καὶ ἀγανάκτηση θὰ

Τὰ ἐτυμολογικὰ λεξικά λένε: «From Latin hallucinari, better allucinari» (τὸ μπερ-δεψαν μὲ τὴ λέξη «ἄλλος» μὲ δύο λάμδα)· συνεχίζουν ὅμως: «from alucinari from the Greek verb ἄλυνω». Τί σημαίνει «ἀλύω»; Σημαίνει: σφοδρῶς διεγείρομαι. Ἔχει μό-νο ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸ. Προσέξτε το αὐτό. Μέλλοντας χρόνος δὲν ὑπάρχει. Ἀκόμη καὶ στὰ ἀγγλοσημαίνοντα hallucinations - drugs ναρκωτικὰ μέλλοντας χρό-νος δὲν ὑπάρχει. Τί ἄλλο σημαίνει; ἀλύω σημαίνει χαίρομαι ὑπερβολικά, ἀδημονῶ (ἀγωνιῶ, στενοχωριέμαι πολὺ), σημαίνει καὶ περιπλανιέμαι. Στὰ Ἀγγλικά hallucination ἐξηγεῖται: «to wander in mind, to dream, to rave». Καὶ στὰ rave parties, ποὺ εἶναι πολὺ τῆς μόδας τελευταῖα, ὑπάρχουν πολλὰ hallucinations. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα τοῦ ρήματος ἀλύω ὑπάρχει καὶ τὸ ἐπίθετο ἡλῆδς = ὠργισμένος, ἄφρονas, ἡλί-θιος, ταραγμένος, συγχυσμένος. Προσέξτε ὅμως, στίς ἐκκλησίες οἱ ἱερεῖς, ὅταν προ-σεύχωνται μαζὶ μὲ τὸ ἐκκλησίασμα, πολὺ συχνὰ ἐπικαλοῦνται τὸ Θεὸ καὶ πολὺ δια-κριτικὰ ἀκούγεται τὸ ἐπίθετο «ἴλεως, ἴλεως νὰ γίνῃς, Θεέ», δηλαδὴ εὐμενῆς, εὖνους.

ήθελα να απευθυνθώ προς τους αρμόδιους του υπουργείου Παιδείας για την επιλογή του θέματος στο μάθημα της "Εκφρασης της β' τάξης του ενιαίου λυκείου των Πανελληνίων εξετάσεων.

Υπήρχαν αξιολόγοι συγγραφείς, Έλληνες, πάνω στα κείμενα των οποίων θα μπορούσαν να εξεταστούν τα παιδιά μας. Όμως ακόμη και σ' αυτές τις στιγμές είναι εμφανής η πολιτική σκοπιμότητα. Σάν κείμενο το «Ημερολόγιο της "Αννας Φράνκ» δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο λογοτεχνικό ενδιαφέρον,

ώστε να μπορή να αξιολογηθῇ σωστά ή ικανότητα των εξεταζομένων. Εύχομαι, τα κριτήρια των διορθωτών καθηγητών να είναι αντικειμενικά και να αποδέχονται τις όποιες εσθήποτε θέσεις των μαθητών. Τα παιδιά μου, για τα όποια υπερηφανεύομαι, για το ήθος τους και για την αποδοτικότητα τους στο σχολείο, έχουν άνατραφή με καθαρά έλληνικές αρχές.

Διατελῶ με τιμή
Αιμιλία Παπαδέα
Π. Φάληρο

Ἐπίσκοπος χαστουκίζει Ἑλληνόπουλο μέσα σέ ἐκκλησία

Κύριε διευθυντά,

Τὸ ἄρθρο εἶναι ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Μελβούρνη» τῆς Μελβούρνης Αὐστραλίας τὴν 4/5/2000. «Δεσποτικά χαστουκία ἔπασαν τὴν Μεγάλη Πέμπτη στὸν ἱερό ναὸ Μεταμόρφωσης τῆς Σωτῆρος στὴν Μελβούρνη, ἐξαιτίας ἐνός... πιτσιρικᾶ, ποὺ μὲ κανέναν τρόπο δὲν ἤθελε νὰ πάρῃ τὴν θεία κοινωνία ἀπὸ τὸν παπᾶ. Συγκεκριμένα καὶ τὴ στιγμή ποὺ ὁ ἐπίσκοπος Δέρβης Ἰεζεκιὴλ κοινωνοῦσε τὰ παιδιάκια, ἓνα ἀπὸ αὐτὰ δὲν δεχόταν τὴν θεία κοινωνία. Αὐτὸ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ ἐξαγριωθῇ ὁ ἐπίσκοπος καὶ νὰ χαστουκίσῃ τὸν μικρὸ μπροστὰ στὰ ἐκπληκτὰ μάτια τῆς μητέρας του, ποὺ κόντεψε νὰ λιποθυμήσῃ μὲ

αὐτὰ ποὺ ἔβλεπε, ἐνῶ ὁ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ πατὴρ Νικόλαος Λιλιμπάκης φαινόταν ἀνήμερος νὰ ἀντιδράσῃ καὶ ἀπλᾶ παρακολουθοῦσε τὸν Ἰεζεκιὴλ. Ἀπὸ τὶς φωνές ποὺ ἀκούθησαν κάποιον εἶχαν τὴν ἰδέα νὰ τηλεφωνήσουν στὴν... ἀστυνομία, ἡ ὁποία μέσα σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἔφτασε στὴν ἐκκλησία, καὶ μετὰ τὶς ἀπαραίτητες ἐξηγήσεις ἀπὸ τοὺς κληρικούς δὲν δόθηκε συνέχεια στὸ θέμα.

Ὁ πιτσιρικᾶς ὅμως μᾶλλον θ' ἀργήσει πολὺ νὰ ξαπανάῃ στὴν ἐκκλησία, ὅσο καὶ ἂν προσπαθήσουν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι νὰ τὸν πείσουν, ὅτι τὸ ξύλο βγήκε ἀπ' τὸν παράδεισο, ὁπότεν ὁ πιτσιρικᾶς δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλη ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸ νὰ ἀρχίσῃ νὰ βλέπῃ τοὺς Πα-

Δηλαδή: Θεέ μας, γίνε ἀγαθός, ἐνεργητικὸς καὶ φυσικὰ εὐσπλαχνος.

Τὶ πλοῦτος τῆς γλώσσας μας! Κάτι ἤξεραν καὶ οἱ Γερμανοὶ Nack καὶ Wagner, ποὺ στὸ ἔργο τους «Hellas» χαρακτηρίζουν τοὺς Ἕλληνες ὡς «τὴν ἀρχαιοτάτην πηγὴν διὰ τὴν κατανόησιν τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου». Ἀπὸ αὐτὴ τὴν οὐσία βγήκε καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια ἑλληνικὴ πηγὴ καὶ τὸ ἀγγλικὸ essence - οὐσία καὶ essential - οὐσιώδης, ποὺ φιγουράρουν τὸ ἴδιο σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλώσσες μὲ ἑλληνικὸ γλωσσικὸ ἔνδυμα.

Μὲ τὴ γλώσσα μας, τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη, τὰ Γράμματα, τὶς ἐφευρέσεις, τὶς Τέχνες, τὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο κ.λπ. θὰ διαγωνίζονται οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας ὡς θεμελιωτές καὶ δημιουργοὶ τοῦ πῶς ὕψηλοῦ καὶ ἀνεπανάληπτου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, πάνω στὸν ὁποῖο στηρίζεται ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς ὅλου τοῦ κόσμου.

Μὲ τιμὴ
Θωμᾶς Ἡλιόπουλος

Διευθυντὴς Κολλεγίου «Παιδεία» Μελβούρνης

λαιοημερολογίτες, με διαφορετικό μάτι».

Θεωρώ, ότι πράξεις όπως αυτή με κάνουν να νοιώθω «υπερήφανος» για τους θρησκευτικούς μας «πατέρες».

Με ελληνικούς χαιρετισμούς

Μάνος Ἀνάσης

Μελβούρνη, Αυστραλία

Παρατηρήσεις στην ἐτυμολόγηση τῶν λ. «Ἰσπανία» καὶ «Βάσκοι»

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Με τὴν παρούσα ἐπιστολή ἐπιθυμῶ νὰ κάνω μία σύντομη παρέμβαση σὲ ὅσα γράφει περὶ Ἰσπανίας καὶ Βάσκων στὶς σελίδες 14002-14003 τοῦ «Δαυλοῦ» ὁ κ. Κ. Γεωργανᾶς.

1. Τὸ ὄνομα «Espana» προέρχεται ἀπὸ τὸ μεσαιωνικὸ «Espanha» καὶ αὐτὸ μετὰ τὴν σειρά του ἀπὸ τὸ λατινικὸ «Hispania», τὸ ὁποῖο εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἔχη ἑλληνικὴ προέλευση. Ἡ ἐτυμολόγησή του ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἐκφράσεως «ἐς Πάνα» εἶναι προφανῶς λανθασμένη γιὰ δύο λόγους: (α) ἡ πρόθεση «ἐς» δὲν δασύνεται, σὲ ἀντίθεση μετὰ τὴν δασυνόμενη λέξη «Hispania», ὅπου ἡ δασεία διατηρήθηκε ὡς ἀρχικὸ «h» καὶ (β) ἀπὸ τὴν κατάληξη τῆς αἰτιατικῆς «Πάνα» ἀπουσιάζει τὸ «ι», πὺν ὑπάρχει στὴν λέξη «Hispania» καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον στὴν προφορά τῆς λέξης «Espana» («Ἐσπάνια» καὶ ὄχι «Ἐσπάννα»).

2. Τὸ ἐθνικὸ ὄνομα «Vasco» (στὴν ἑλληνικὴ «Βάσκος») προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ὄνομα «Vascón», ἀπὸ τὸ ὁποῖο οἱ Βάσκοι ἑλληνιστὲς – μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἀείμνηστος

Federico Krutwig Sagredo – δημιούργησαν τὸ ὄνομα «Βάσκων, - νος» καὶ εἶναι σαφές ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ σχετίζεται μετὰ τὴν λέξη «θασκός». Ἐξ ἄλλου στὴν βασκικὴ γλῶσσα ὁ Βάσκος λέγεται «Euskaldun».

3. Στὴ Βασκικὴ τὸ ὄνομα τῆς πρωτεύουσας τῆς χώρας τῶν Βάσκων εἶναι «Bilbo», ἐνῶ «Bilbao» ἀποκλήθηκε πολὺ ἀργότερα καὶ μόνον ἀπὸ τοὺς ἰσπανόφωνους.

4. Ἡ βασκικὴ γλῶσσα ὀνομάζεται «Euskara», ἐνῶ ὁ τύπος «Euskera», πὺν προτιμᾷ ὁ ἀρθρογράφος, εἶναι καθαρὰ διαλεκτικὸς καὶ χρησιμοποιεῖται πολὺ λιγώτερο.

Σὰς εὐχαριστῶ καὶ πάλι γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας καὶ εὐχομαι τούτῃ ἡ παρέμβασή μου νὰ γίνῃ ἀφορμὴ γιὰ δημιουργικὴ ἐπανεξέταση τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων τοῦ ἀξιόλογου συνεργάτη σας κ. Κ. Γεωργανᾶ.

Με φιλικὸς χαιρετισμὸς

Ἀθανάσιος Α. Τσακνάκης

Καθηγητὴς ξένων γλωσσῶν

Ἐταῖρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βασκωνίας
Θεσσαλονίκη

Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Κ. - Ε. Γεωργανᾶ

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ κ. Τσακνάκη παρατηρῶ τὰ ἑξῆς:

1. Γιὰ τὸ ὄνομα Espana (Es Pana) ὀρθῶς θε-
δαιοῖ ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης στὴν «Ὁγν-
γία» ὡς ἐς Πάνα ἀφιερωμένης τῆς Ἰσπανίας.
Τὸ ἐπιβεβαιῶ καὶ ἡ διαχρονικὴ ἐπίσημη ἐπω-
νυμία, πὺν ἀναγράφεται μετὰ κεφαλαῖα καὶ ἐπὶ
τῶν γραμματοσήμων τῆς, ESPANA.

2. Διὰ τοῦ ἀρχαιότερου ὀνόματος τῶν Βά-
σκων Vascón τονισμένον στὸ «ό» ἐπιβε-
βαιῶνται ἡ ἀποψίς μου, ὅτι προέρχεται ἐκ ὁ-
σκῶν (κτηνοτρόφων τῶν καταφύτων Πυρη-
ναίων), ὡς θὰ μᾶς ἐξηγοῦσε ὁ ἀείμνηστος φί-
λος Sagredo.

3. Ἡ πρωτεύουσα Bilbao καὶ διὰ τοῦ ἀρχαι-
ότερου τύπου τῆς Bilbo στὴν αὐτὴν ἐρμηνεία
καταλήγει, δεδομένου ὅτι κοινὴ τῶν Ἰδῶρων
γλῶσσα ἦτο ἡ Euskera ἢ Euskara, γραφομένη

ἑλληνικά.

4. Ὁρθὴ εἶναι ἡ δοθεῖσα ἐρμηνεία τῆς
Euskera, ἀλλὰ καὶ ὁ τύπος Euskara οὐδὲν με-
ταβάλλει. Συγκεκριμένως ὑπάρχει ἐπίθετον
τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς «Σκιρὰς» καὶ ἑορτὴ τῶν
Ἀθηναίων «Σκιροφόρια»· συγγενὲς καὶ τὸ
«Σκιρῖται», περίοικοι τῆς Σπάρτης ἐκ τῆς
(ὀρεινῆς) Ἀρκαδίας, μαχόμενοι ἀριστερὰ τοῦ
Σπαρτιάτου βασιλέως. Διὰσφύζεται καὶ ρῆμα
«σκαρίζω», πὺν σημαίνει πηδῶ, ἀναπηδῶ,
πὺν εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς ταχείας κινή-
σεως τῶν Βάσκων στὰ Πυρηναῖα, πὺν παρον-
σιάζσθησαν σὲ παλαιὰς ταινίες κινηματογράφου
νὰ πηδοῦν εὐχερῶς ἀπὸ θράχον εἰς ὑρά-
χον (ὄρα εἰς λεξ. Liddell καὶ Scott). Προσω-
πικὰ δὲν προτιμῶ λέξεις, ἀλλὰ μελετῶ προσε-
κτικὰ εἰς βάθος.

Κωνσταντῖνος - Εὐστάθιος Γεωργανᾶς

‘Ο σημερινός πολιτικός λόγος: Η «ΑΝΑΛΥΣΗ» ΕΝΟΣ «ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ»

[Το παρόν δὲν ἔχει καμμία προσωπική ἢ κομματική χροιά: Εἶναι φιλολογική - ψυχολογική ἀνάλυση.]

‘Ως τυχαῖο δείγμα ἐξετάζουμε τὸν λόγο τοῦ ὑπουργοῦ ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. κ. Κ. Λαλιώτη, ὁ ὁποῖος ἐνέχει ἀντιπροσωπευτικὰ χαρακτηριστικὰ κοινωνιολογικοῦ - ψυχολογικοῦ ἐνδιαφέροντος, πέραν τοῦ πολιτικοῦ. ‘Ο κ. Κ. Λαλιώτης ὅταν μιλά, μιλά ἀργά, ἀνευρεα, σχεδὸν κουρασμένα. ‘Ο λόγος του ἔχει σαφῶς τὴν «ξύλινη» ἰδιοσυγκρασία, διακρίνεται ἀπὸ σιγουριά καὶ ἀνεση κυριαρχίας, ἀπὸ ἐπαρση ἐνίοτε. ‘Αδέσμευτος χρονικῆς ἐγκράτειας, ἀτέρμονος, σχεδὸν ἀδιάφορος. ‘Η ὅποια αἰτία καὶ ἐρέθισμα τῆς ἐκφράσεως καὶ ἀνάπτυξης τοῦ Λαλιώτειου λόγου καθίστανται πάραυτα περιττά. ‘Ο Α.Λ. ἐξαπλοῦται μὲ μίαν ἀργή, ἔρπουσα μονοτονία, ἄχρους, πλαδαρός, μονόχρωτος, ξερός, κοπιώδης. Θαρρεῖς πὼς δὲν ὑφίσταται ἐρώτημα, ἀλλὰ ἐν εἰδῇ φιλοσοφικῆς ἐνατένισης ἐξακτινώνεται μία βαθυστόχαστη ἀπεραντολογία. Οἱ παύσεις εἶναι διαδοχικὲς καὶ σταθερές, δίνοντας τὴν ἐντύπωση ὅτι «τώρα τελείωσε». ‘Ομως ὁ χαμηλῆς συχρότητας καὶ τόνου λόγος συνεχίζει ἀπτόητος τὸ ξετύλιγμά του.

Λόγος, ποὺ δὲν ἐπιδέχεται σύνθεση, ἀντίκρουση. Ποὺ ἀπαιτεῖ μονάχα ἀκροατὲς καὶ ὄχι διαλεγόμενους. Μονόλογος ἐν τέλει. ‘Επιβλητικός. Βαρὺς. Φορτικός. ‘Ακαμπτos. ‘Ατεγκτος. ‘Εξουσιαστικός. Τὸ συνοδευτικὸ βλέμμα εἶναι ἀπλανές. Στραμμένο σὲ μίαν δυσδιάκριτη κάμερα. Χωρὶς παιχνίδισμα. ‘Ασσορτί μὲ τὸν καλουπωμένο λόγο. Τὸ ὅλο πλαίσιο λεκτικῆς καὶ μὴ ἐκφορᾶς δὲν σπινθηρίζει καμμία ὑπόψια ἀνατροπῆς, ἀπρόδλεπτον, κίνησης. Δὲν ὑπάρχει «τάφ». Δὲν ἀνάθουν «φλάς». ‘Η ἀνοιξη καὶ ἡ ποίηση δὲν πέρασαν ἀπὸ ἐκεῖ. ‘Ο παφλασμός καὶ ὁ κρότος ἤχοῦν κάπου μακριά.

‘Απ’ τὴν ἄλλη θέβαια ἐλλεῖπει σίγουρα καὶ ἡ ἀπολυταρχικὴ, νευρασθενικὴ παγερότητα. ‘Η ἰδεοληπτικὴ αὐτάρκεια, ὁ ἀλαζονικὸς κομπασμός, ἀποτρέποντας τὸν συγκεκριμένο λόγο ἀπ’ τὴν ἀκρότητα τῆς ψυχωτικῆς ἐκφράσεως, ἀφήνοντάς τον αἰωρούμενο σὲ μίαν ἄγλυκη μοναξιά.

‘Ο Α. λ. ἐκφράζει τὴν κόπωση τῆς ἐξουσίας. Τὴν διαχειριστικὴ βαρικοστημάρα. Μία βραχυκυκλωμένη ἡδονὴ διακυβέρνησης. ‘Η ἐφηβεία τοῦ ὁραματισμοῦ, ἡ τσαχπινιά καὶ τὸ σκέρτσo τῆς ἐπιθυμίας, τὸ ἐρωτικὸ καὶ τὸ ρίσκο τῆς κατάρκτησης, ἡ ἀγωνία καὶ τὸ πάθος τῆς ἀγωνιστικότητος ἐκτεπνωκότα, τεθαμμένα καὶ πρὸ πολλοῦ μνημονευθέντα. Οἱ ἀξιώσεις, ποὺ ἐγίναν ἀξίες.

‘Ο Α. λ. καθρεφτίζει τὴν χρεωκοπία τοῦ ὑφιστάμενου πολιτικοῦ σκηنيοῦ. ‘Απαλύνσεις, ἐξομαλύνσεις, στρογγυλεύσεις. Συγκλίσεις, συμπτώσεις, ταυτίσεις. ‘Η Εὐρωπαϊκὴ ὑποχρέωση ἐξαλείφει τὴν (ὅποια) διαφορετικότητα, ἡ ζωντάνια τῆς ἀντίθεσης ἀπονευρώνεται, ἡ ἐπιχειρηματικὴ λογικὴ αὐτοσυντήρησης καὶ διατήρησης ἀνακύπτει καὶ ἀναγορεύεται σὲ πρώτη προτεραιότητα.

‘Ο homo economicus δυναμώνει. Οἱ Καρυωτάκηδες θὰ πρέπει νὰ αὐτοκτονήσουν.

Γιάννης Βασ. Πέππας

Φιλόλογος

Πώς εκφράζεται ή ελληνικότητα σήμερα, μέ την 'Ορθοδοξία ή την 'Ελληνική Γλώσσα;

‘Η απόφαση απάλειψης απ’ τις νέες ταυτότητες της αναγραφής του θρησκευάματος έγινε ή αιτία της κήρυξης «άνένδοτου αγώνος» από τον προκαθήμενο της έλλαδικής ‘Εκκλησίας για την «προάσπιση της έλληνοχριστιανικής παράδοσης», όπως ο ίδιος διεκήρυξε. ‘Η στάση αυτή φανέρωσε, ότι ή ‘Εκκλησία αυτοπροσδιορίζεται περισσότερο ως διοικητικός - κρατικός - έξουσιαστικός οργανισμός παρά ως θρησκευτική αρχή. ‘Η κατάργηση της αναγραφής του θρησκευάματος δεν βρίσκει αντίθετη την επίσημη ‘Εκκλησία από φόβο για ένδεχόμενη χαλάρωση των χριστιανικών πεποιθήσεων των πιστών της, αλλά για κάτι βαθύτερο: ‘Η υπενθύμιση της ιδιότητας του πιστού σέ ένα δημόσιο έγγραφο την καθιστά συμμετοχο του κράτους στη νομή της διοικητικής εξουσίας. Τό να είναι ό «‘Ελλην υπήκοος» ταυτόχρονα και μέλος του ποιμνίου της την νομιμοποιεί ως διοικητική αρχή.

Ουδέποτε ή ‘Ορθόδοξη ‘Εκκλησία έπαψε να αποτελεί μέρος του κράτους από την εποχή της επικράτησής της και μέχρι σήμερα. Αυτό δείχνει ή ιστορία της. Τό χριστιανικό δόγμα επέβλήθη ως κρατική (αυτοκρατορική) επιθυμία και πολιτική επιλογή. Οί «μεγάλοι» Κωνσταντίνος και Θεοδόσιος έπέβαλαν διά της αυτοκρατορικής σπάθης τό αίρετικό αυτό ιουδαϊκό δόγμα, αφού προηγουμένως φρόντισαν να παραδώσουν στην πυρά τους ‘Ελληνες και τον πολιτισμό τους. Στο χιλιόχρονο Βυζάντιο τό ίδιο δέος προκαλοῦσε ή Αυτοκρατορική και ή Πατριαρχική ‘Αρχή.

‘Ομως αυτό τό κράτος, πού την επέβαλε και την δόξασε, δεν δίστασε ή ‘Ορθόδοξη ‘Εκκλησία να εγκαταλείψει και να προδώσει, όταν κατάλαβε πως μία νέα αρχή, έρχόμενη απ’ την ‘Ανατολή, προσέφερε όλα τά έχέγγυα διατήρησης της παντοδυναμίας της. Κι ό Μωάμεθ ό Πορθητής την άντάμειψε, διατηρώντας τό κύρος της και τά προνόμιά της, προσφέροντας σ’ αυτήν την απόλυτη κηδεμονία των πιστών της ραγιάδων. Κι έτσι συμβίωσε με τον Σουλτάνο για τετρακόσια περίπου χρόνια υπό την σκέπη της «*κραταιᾶς και φιλοστόργου ήμῶν βασιλείας*», όπως αποκαλείται στα επίσημα πατριαρχικά έγγραφα ή σουλτανική τυραννία.

Στά χρόνια της ‘Εθνεγερσίας αρχικῶς δεν πίστεψε, πως ένας τέτοιος «απαράδεκτος» ξεσηκωμός θα άνέτρεπε τον ‘Οθωμανό συνεταίρο της. Και έσπευσε να άφορίσει τον Ρήγα (1798), τους Σουλιώτες (1802 και 1820), τους άρματολούς (1805) και την ‘Επανάσταση (Μάρτιος του 1821) και να την έμποδίσει με κάθε τρόπο. ‘Οταν λίγο άργότερα έννόησε πως επιθυμία της πανίσχυρης Δύσης ήταν ή δημιουργία άνεξαρτήτου έλλαδικού κρατιδίου, άπομακρύνθηκε ταχέως απ’ τους καταρρέοντες ‘Οθωμανούς και έσπευσε να συνεταιρισθῇ με τό ρωμαίικο κρατίδιο, να του επιβάλῃ ως επίσημη ιδεολογία του τον τραγέλαφο του «‘Ελληνοχριστιανισμού» και ως επίσημο δόγμα να νέμεται την έξουσία

μαζί με τὸ κράτος καὶ τὸ πολιτικοδιοικητικοστρατιωτικὸ κατεστημένο.

Αὐτὸς ὁ τελευταῖος «συνεταιρισμὸς» τῆς ἀπέφερε ἢ τῆς ἐπέτρεψε νὰ διατηρήσῃ μία γιγαντιαία περιουσία ἀπὸ τὰ κεκτημένα ἐπὶ Τουρκοκρατίας, πέτυχε νὰ μισθοδοτῇ τὸν κληρὸ τῆς ἀπ' τὸν δημόσιο προϋπολογισμὸ καί, εἴτε διὰ τῆς κρατικῆς ἐκπαίδευσης εἴτε μετὰ τῆς ιδρύματα, νὰ κρατᾷ τὰ ἡνία τῆς παιδείας τῶν Ἑλλήνων («Υπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων» ὑπάρχει μόνο στὴν Ἑλλάδα ὡς παγκόσμια «πρωτοτυπία»). Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὴν μὴ δήλωση τοῦ θρησκευματος στὰ προσωπικά ἔγγραφα τῶν πιστῶν τῆς τὴν θεωρεῖ ὡς ἀμφισβήτηση τῶν ἐξουσιῶν τῆς, καὶ γι' αὐτὸ ὀργίζεται. Πολὺ γρήγορα θὰ καταλάβῃ, ὅτι καὶ τὸ ἴδιο τὸ Ρωμαῖκο ἐξασθενεῖ λόγῳ τῆς ἐνταξίης του στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση καὶ δὲν εἶναι διόλου ἀπίθανο – ἀκολουθώντας τὴν παλαιὰ τῆς τακτικὴ – νὰ ἀναζητήσῃ νέους συνεταιρίζουσας Βρυξέλλες. Καταλαβαίνει ὅμως, πὼς ἐκεῖ δύσκολα θὰ συμμερισθοῦν τὶς ἐξουσιαστικὲς τῆς ἐπιθυμίες. Οὐδέποτε λοιπὸν στὴν μακραιώνη ἱστορία τῆς ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στάθηκε μόνον ὡς θρησκευμα καὶ πνευματικὴ ἡγεσία, ποὺ νοιάζεται νὰ πληρώσῃ τὶς ψυχικὲς – ὑποκειμενικὲς ἀναζητήσεις τῶν πιστῶν τῆς μακρὰ ἀπ' τὶς ἐγκόσμιες ἀρχές. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀπαξίωσή τῆς – ἔστω καὶ ἐλάχιστη – ἀπ' τὴν πλευρὰ τοῦ κράτους τὴν πανικοβάλλει.

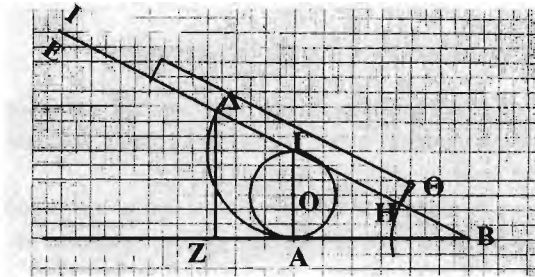
Οἱ ἀντιδράσεις τῶν πιστῶν, ποὺ παρασύρονται ἀπ' τὸν κληρὸ, ὅσο ἀνόητες καὶ μισαλλόδοξες κι ἂν φαίνονται, κρύβουν καὶ μία γνήσια καὶ ὑγιὲς προδιάθεση: Δὲν ἐπιθυμοῦν ἓνα ἀπρόσωπο κράτος χωρὶς κανένα ἱστορικὸ δεσμό, ὅπως ἡ Νέα Τάξη ἐπιδιώκει – καὶ μέσῳ τῶν ταυτοτήτων – νὰ ἐπιβάλῃ. Ἴσως ὅλοι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες νὰ ἐπιθυμοῦν ἓνα συναισθηματικὸ δεσμὸ μετὰ τὸ δικό τους – τὸ Ἑλληνικὸ – κράτος, ποὺ θὰ εἶναι ἐντεταγμένο πλέον μέσα σὲ μία πολυεθνικὴ ἔνωση, ὅπως εἶναι ἡ Εὐρώπη. Καὶ θέλουν σὲ ἓνα προσωπικό τους ἔγγραφο τὴν «ταυτότητά» τους, νὰ δηλώσουν τὴν ἱστορικὴ τους ιδιαιτερότητα. Ἄς κατανοήσουν ὅμως, πὼς ἡ δήλωση τοῦ θρησκευματος δὲν δηλώνει καμμία ἱστορικὴ καὶ πολιτιστικὴ ιδιαιτερότητα. Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ὀρθόδοξη ιδιότητα εἶναι στοιχεῖο τῆς ἐλληνικότητος ἀποτελεῖ τὸ σύμπτωμα τῆς περιφνημῆς νεοελληνικῆς «ἐθνικῆς σχιζοφρένειας», τοῦ ἰδεολογικοῦ δηλαδὴ διχασμοῦ τοῦ σημερινοῦ Νεοέλληνα ὡς «χριστιανοῦ» καὶ «Ἕλληνα» – δύο ἱστορικῶν τύπων ἀνθρώπου, ποὺ ὄχι μόνο εἶναι ἰδεολογικὰ ἀσυμβίβαστοι μετὰξὺ τους, ἀλλὰ καὶ ἱστορικὰ ὁ πρῶτος ἐξόντωσε πολιτισμικά τὸν δεύτερο. Ἄλλωστε πλεῖστοι ἄλλοι λαοὶ (Ρῶσσοι, Βούλγαροι, Σκοπιανοὶ κ.λπ.) δηλώνουν χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Τὸ ἐλληνικὸ ἐθνικὸ γνῶρισμα, ποὺ ἐξασφάλισε τὴν ἱστορικὴ τους συνέχεια, δὲν ἦταν οὔτε τὸ κράτος οὔτε ἡ θρησκεία. Ἦταν ἡ ἐλληνικότητα μετὰ κύρια ἐκφρασὴ τῆς τῆ γλῶσσα τους, τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. Ἄς ἀπαιτήσουν λοιπὸν στὰ νέα δελτία ταυτότητας νὰ ἀναγράφεται ἡ μητρικὴ τους γλῶσσα, ἡ Ἑλληνικὴ – πού, ὅπως ἔχει ἀποδειχθῇ πολλαπλῶς στὸ «Δαυλὸ», εἶναι καὶ ἡ μητέρα γλῶσσα τῶν γλωσσῶν τοῦ Πλανήτη.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Μία νέα προσεγγιστική λύση τοῦ «τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου»

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ὁ τετραγωνισμός τοῦ κύκλου ὑπῆρξε ἓνα ἀπὸ τὰ τρία ἄλυτα προβλήματα μετὰ κανόνα καὶ διαβήτη κατὰ τὴν ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα (τὸ ἄλλα δύο ἦσαν ἡ τριχοτόμηση γωνίας καὶ ὁ διπλασιασμός τοῦ κύβου, ἥτοι τὸ «Δήλιον πρόβλημα»).

Εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ «τετραγωνισθῇ» ὁ κύκλος μετὰ κανόνα καὶ διαβήτη μόνο κατὰ προσέγγιση, ποὺ γιὰ πρακτικούς σκοποὺς



δύναται νὰ θεωρηθῇ ἱκανοποιητικὴ λύση. Στὸν «Δαυλὸ» (τεύχη 200-1 καὶ 203) δόθηκαν δύο προσεγγιστικὲς λύσεις. Μετὰ τὸ παρὸν θὰ δώσουμε μία τρίτη ὡς κατωτέρω:

Κατασκευάζουμε ὀρθογώνιο τρίγωνο ABΓ μετὰ κάθετες πλευρὲς AG=1 καὶ AB=2 (βλ. σχῆμα). Προεκτείνουμε τὴν ὑποτείνουσα BG πρὸς τὸ σημεῖο Γ καὶ λαμβάνουμε ἀπ' αὐτὴν τμήμα ΓΔ

Σχῆμα. Προσεγγιστικὸς «τετραγωνισμός» τοῦ κύκλου.

ἴσο μετὰ τὴν πλευρὰ ΓΑ τοῦ τριγώνου ἥτοι: $\Gamma\Delta = \Gamma A = 1$ (1). Ἐκ τοῦ σημείου Δ φέρομε κάθετον, τὴν ΔΖ, ἐπὶ τῆς προεκτάσεως τῆς ΒΑ.

Εὐρίσκουμε τώρα τὴν τιμὴ τοῦ τμήματος ΑΖ ἀπὸ τὰ ὅμοια τρίγωνα (ὀρθογώνια) ABΓ καὶ ΖΒΔ ἥτοι

$$\frac{B\Gamma}{\Gamma\Delta} = \frac{BA}{ZA} \quad AZ = \frac{\Gamma\Delta \cdot BA}{B\Gamma} \quad (2),$$

ὅπου $(B\Gamma)^2 = (AB)^2 + (AG)^2 = 2^2 + 1^2 = 5$ καὶ $B\Gamma = \sqrt{5}$ (3). $\Gamma\Delta = 1$, $BA = 2$ (3).

Ἀντικαθιστώντας στὴ σχέση (2) τὰ ἀνωτέρω θὰ ἔχουμε: $AZ = \frac{1 \cdot 2}{\sqrt{5}} = \frac{2}{\sqrt{5}} = 0,89442\dots$ (4)

Ἐὰν προσθέσουμε τὶς δύο κάθετες πλευρὲς τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου ABΓ καὶ τὸ ἄθροισμα αὐτὸ τὸ διαιρέσουμε μετὰ τὴν ὑποτείνουσα τοῦ ἴδιου τριγώνου, θὰ ἔχουμε:

$$\frac{AG+AB}{B\Gamma} = \frac{1+2}{\sqrt{5}} = \frac{3}{\sqrt{5}} = 1,341 \quad (5).$$

Ἐὰν τώρα λάβουμε τὴν πραγματικὴ τιμὴ τοῦ $\pi = 3,14159265\dots$ καὶ ἀφαιρέσουμε ἀπὸ αὐτὸ τὴν

τιμὴ τῆς σχέσεως (5) θὰ ἔχουμε: $\pi - \frac{3}{\sqrt{5}} = \pi - 1,341\dots = 1,79995\dots \approx 1,8$ (6).

Λαμβάνουμε τώρα ἐπὶ τῆς προεκτάσεως τῆς ΒΔ τμήμα ΔΕ ἴσο πρὸς τὰ ὀκτὼ δέκατα τῆς ΓΑ=1

ἥτοι: $\Delta E = \frac{8}{10} \cdot \Gamma A = \frac{8}{10}$ (7), ὁπότε τὸ τμήμα ΓΕ θὰ ἰσοῦται μετὰ 1,8 ἥτοι: $\Gamma E = \Gamma\Delta + \Delta E$

$= 1 + 0,8 = 1,8$ (8).

Ἐάν τώρα προσθέσουμε τὰ τμήματα $ΓΕ = 1,8$ καὶ $ΒΓ = \sqrt{5}$ [σχέση (3)] καὶ ἀφαιρέσουμε ἀπὸ τὸ ἄθροισμα αὐτὸ τὸ τμήμα $AZ = \frac{2}{\sqrt{5}} = 0,894...$ [σχέση (4)], θὰ λάβουμε κατὰ προσέγγιση τὸν ἀριθμὸ π (τονούμενο), ἥτοι $\pi' = (ΓΕ+ΒΓ) - AZ = (1,8 + \sqrt{5}) - 0,834... = 3,141640...$, δηλαδή ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὸν πραγματικὸ π θὰ εἶναι: $\pi' - \pi = 0,0000481...$

Στὸ σχῆμα τώρα, ἐάν ἀπὸ τὸ εὐθύγραμμο τμήμα $ΕΒ$ ἀφαιρέσουμε τὸ τμήμα $ΒΗ$, ποὺ εἶναι ἴσο μὲ τὸ τμήμα AZ , θὰ λάβωμε τὸ εὐθύγραμμο τμήμα $ΗΕ$, ποὺ θὰ ἦταν ἴσο μὲ τὸ $\pi' = 3,141640...$ ἥτοι

$$\pi' = EB - AE = EB - BH \quad (ΓΕ+ΒΓ) - BH = (1,8 + \sqrt{5} - 0,834...) = 3,141640...$$

Ἐάν τώρα μὲ διάμετρο τὴν κάθετη πλευρὰ $ΓΑ=1$ τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου $ΑΒΓ$ γράψωμε περιφέρεια κύκλου, τότε τὸ ἀνάπτυγμα σὲ εὐθύγραμμο τμήμα τῆς ἐν λόγω περιφέρειας θὰ εἶναι τὸ τμήμα $ΗΕ = 3,141640...$ ἥτοι ἡ κατὰ προσέγγιση τιμὴ τοῦ πραγματικοῦ π .

Μέχρις ἐδῶ λοιπὸν εὐρήκαμε μὲ κανόνα καὶ διαδήτη κατὰ προσέγγιση τὸν ἀριθμὸ π (π'), ποὺ εἶναι τὸ εὐθύγραμμο τμήμα $ΕΗ$ στὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἴσο περίπου μὲ τὴν περιφέρεια κύ-

κλου, μὲ διάμετρο $ΑΓ = 1$ καὶ μὲ ἀκτίνα $ΟΑ = \frac{1}{2}$. Προκειμένου τώρα νὰ τετραγωνίσουμε τὸν

κύκλο $(0, ΟΑ)$ ἥτοι τὸν κύκλο ποὺ ἔχει κέντρο τὸ μέσο τῆς πλευρᾶς $ΑΓ$ τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου $ΑΒΓ$ καὶ συνεπῶς μὲ ἀκτίνα $ΟΑ = 1/2$, εὐρίσκομε πρῶτον τὸ ἰσοδύναμο (περίπου) ὀρθογώνιο παραλληλόγραμμο $ΕΗΘΙ$ μὲ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ κύκλου $(Ο, ΟΑ)$.

$$\text{Ὡς γνωστὸν, ὁ κύκλος } (Ο, ΟΑ) \text{ ἔχει ἐμβαδὸν } E = \pi (ΟΑ)^2 = \pi \left(\frac{1}{2}\right)^2 = \pi \frac{1}{4}.$$

Στὸ **σχῆμα** ὁ π' εἶναι τὸ εὐθύγραμμο τμήμα $ΕΗ$ (περίπου π). Ἐάν ἀπὸ τὰ σημεία $Ε$ καὶ $Η$ τοῦ εὐθυγράμμου αὐτοῦ τμήματος ὑψώσουμε καθέτους, ἐκάστη ἴση πρὸς ἓνα τέταρτο ($1/4$) τοῦ μήματος (καθέτου πλευρᾶς τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου) $ΑΓ = 1$, τότε τὸ ὀρθογώνιο παραλληλόγραμμο $ΕΗΘΙ$ θὰ ἔχη ἐμβαδὸν ἴσο (περίπου) μὲ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ κύκλου $(Ο, ΟΑ)$. Ἀπὸ τὸ ὀρθογώνιο αὐτὸ παραλληλόγραμμο δυνάμεθα γεωμετρικῶς νὰ κατασκευάσωμε ἰσοδύναμο τετράγωνο καὶ ἔτσι νὰ τετραγωνίσουμε τὸν κύκλο (κατὰ προσέγγιση μὲ κανόνα καὶ διαδήτη).

Ἐάν θέλωμε νὰ λάβωμε στὸ **σχῆμα** τὸ εὐθύγραμμο τμήμα, ποὺ νὰ ἔχη τιμὴ ἴση μὲ τὸν χρυσὸ ἀριθμὸ Φ , ἀρκεῖ νὰ τμήσωμε στὸ μέσο τὸ εὐθύγραμμο τμήμα ΔB , τὸ ὁποῖο εἶναι ἴσο μὲ $\Gamma\Delta=1$ σὰν τὸ τμήμα $\Gamma B = \sqrt{5}$, ἥτοι:

$$\Delta B = \Gamma\Delta + \Gamma B = 1 + \sqrt{5} \quad \frac{\Delta B}{2} = \frac{\Gamma\Delta + \Gamma B}{2} = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = \Phi.$$

Βλέπουμε λοιπὸν, ὅτι ὑπάρχει καὶ τρίτη προσεγγιστικὴ «λύση» ἐκτὸς τῶν δύο προταθεισῶν «λύσεων» ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες τοῦ «Δαυλοῦ» κ.κ. Κ. Καρμιράντζο καὶ Ι. Καντερᾶκη.

Δημ. Κων. Μαργέτης

Ἀντιπέραρχος (ι.) ἐ.ά.

λθ. Ἰκτῖνος ὁ Ἀθηναῖος

Ὅσο κι ἂν φαίνεται περίεργο, ἀχλὺς καλύπτει τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγαλύτερου ἀρχιτέκτονος καὶ καλλιτέχνου ὅλων τῶν ἐποχῶν, τοῦ Ἰκτῖνου, ὁ ὁποῖος μᾶς χάρισε τὸ ἐπιβλητικώτερο, χαριέστερο ἀλλὰ καὶ «μαθηματικώτερο» τῶν ἀθανάτων μνημείων ποὺ κοσμοῦν τὸν ἱερὸ δρόχο τῆς Ἀκροπόλεως, τὸν Παρθενῶνα. Δὲν ξέρουμε τὸ γένος του, οὔτε εἶναι δέβαιο πὼς ἦταν Ἀθηναῖος· γνωρίζουμε, ὅτι ἦταν στενὸς φίλος τοῦ ἀνεπανάληπτου ἐπίσης ἀγαματοποιοῦ Φειδίου, ὅτι ἐργάσθηκε ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ ὅτι συνέγραψε ἐν συνεργασίᾳ μὲ κάποιον Κάρπιον τεχνικὴν μελέτη «Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις δωρικοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς» (Βιτρούδιος).

Ἐξόριστος μετὰ τοῦ Φειδίου στὴν Ἀρκαδία, ἀνέλαβε τὸν σχεδιασμό, τὴ μελέτη καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν Φιγαλείᾳ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποῦ σήμερα τὰ ἐρεῖπια μόνον προκαλοῦν τὸν θαυμασμό τῶν ἐπισκεπτῶν. Ὁ ἐν λόγῳ ναὸς ἀνηγέρθη μετὰ τὸν Παρθενῶνα, ὅπως μαρτυροῦν οἱ ἀρχιτεκτονικὲς μορφές καὶ ἡ τεχνοτροπία τῆς ζωφόρου, ποὺ κατὰ τοὺς εἰδικοὺς ἀντιπροσωπεύουν τὴν «μεταπαρθενώνειον» τέχνη. Ὁ ναὸς διεκρίνετο γιὰ τὴν παράδοξη ἐπένδυσιν τοῦ σηκοῦ μὲ κίονες, οἱ ὁποῖοι, προσαρμοσμένοι καταλλήλως στοὺς τοίχους, στένευαν ἀρκετὰ τὸν χώρο τοῦ σηκοῦ. Ὁ συνδυασμὸς τέλος ἰωνικῶν καὶ κορινθιακῶν κιονοκρανῶν ἀποτελεῖ μαρτυρικὸ στοιχεῖο, ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ναοῦ ἀνήκει στὸν Ἰκτῖνο.

Ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος στὴν Ἐλευσίνα, τὸ Τελεστήριον, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, ἦταν ὁ μεγαλύτερος στεγαζόμενος ναὸς στὴν Ἑλλάδα, ποὺ μπορούσε νὰ χωρῇ κόσμον ὅσο καὶ ἓνα θέατρο, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Στράβων. Ἀνηγέρθη ταυτοχρόνως μὲ τὸν Παρθενῶνα καὶ ἦταν ἐπίσης δωρικοῦ ρυθμοῦ. Ἡ στέγη του, ξύλινη κατὰ τὸν Νόακ, δὲν στηριζόταν σὲ ἐξωτερικοὺς κίονες, ὥστε νὰ ἐξοικονομῆται χώρος γιὰ τὴν τέλεσιν τῶν Μυστηρίων. Ὁ Στράβων δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι «τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας καὶ τὸν μυστικὸν σηκὸν Ἰκτῖνος κατεσκεύασεν»· ὁ Πλούταρχος ὁμῶς, ἄγνωστο γιὰτί, ἀφαιρεῖ τὸ στεφάνι τῆς δόξας ἀπὸ τὸν Ἰκτῖνο καὶ στεφανώνει τὸν ἐργολάβου Καλλικράτη καὶ τοὺς βοηθοὺς τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰκτῖνου: «εἰς μὲν τὸν ἑκατόμπεδον Παρθενῶνα εἰργάζοντο ὁ Καλλικράτης καὶ ὁ Ἰκτῖνος, τὸ δὲ Τελεστήριον τῆς Ἐλευσίνος ἤρχισεν οἰκοδομῶν ὁ Κόροιβος, ὁ ὁποῖος ἔστησε τοὺς στύλους, ποὺ ὑψώνονται ἀπὸ τὸ ἔδαφος, καὶ τοὺς ἤνωσε ἄνωθεν διὰ τῶν ἐπιστυλίων· ἀφοῦ δὲ ἀπέθανεν αὐτός, ὁ Ξυπέτιος ὁ Μεταγένης ἔστησεν ἐπάνω τοὺς διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας. Τὸν φεγγίτην ὡστόσο στὴν κορυφὴ τοῦ ἀνακτόρου προσέθεσεν ὁ Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεύς...» («Περικλῆς» 15). Λεπτόλογες ὡστόσο καὶ ἐμπεριστατωμένες μελέτες συγχρόνων ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχιτεκτόνων, Ἑλλήνων καὶ ξένων, κατέληξαν στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ Τελεστήριον καὶ ὁ Παρθενὼν ἔχουν ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δημιουργιῶν τοῦ Ἰκτῖνου. Ὅσο γιὰ τὸν ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος στὴν

Φιγαλεία, οὐδέποτε γεννήθηκε ἀμφιβολία ὅτι ἀποτελεῖ δημιούργημα τοῦ Ἰκτίνου, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸν ναὸ τοῦ Ἡφαίστου, τὸ λεγόμενον «Θησεῖον».

Ὁ Παρθενὼν ἀποτελεῖ τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων τῆς οἰκουμένης, τὸ ἀποτύπωμα τοῦ ἀνυπέρβλητου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ κατευθύνωνται «ἐς αἰ» οἱ προσπάθειες τῆς φιλοσοφούσας καὶ καλλιτεχνούσας ἀνθρωπότητος. Οἰκοδομήθηκε, ἢ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἀνοικοδομήθηκε, στὴν ὠραιότερη καὶ ἀσφαλέστερη τοποθεσία τῆς Ἀττικῆς, οἱ δὲ ἀναλογίες τῶν διαστάσεων ἐπελέγησαν ἔτσι, ὥστε νὰ «δένουν» μὲ τὸν ἱερὸ βράχο καὶ νὰ συνθέτουν ἓνα ἐναρμόνιο σύνολο.

Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ναὸς δωρικοῦ ρυθμοῦ κι ἔχει κατασκευασθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ πεντελησίον μαρμάρου. Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ διαγράμματα, πὸν ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Φειδίου, ὀλίγον διαφέρουν τοῦ προγενεστέρου ναοῦ. Εἶναι περίπτερος, ἀμφιπρόστυλος μὲ 8×17 κίονες. Παντοῦ βασιλεύει ἡ καμπύλη γραμμῇ. Ἐὰν προεκτείνουμε δὲ τοὺς κίονες πρὸς τὰ ἄνω, οἱ γραμμὲς θὰ συναντηθοῦν ὡς εἰς κορυφὴν πυραμίδος. Οἱ γραμμὲς τοῦ ναοῦ, εἴτε πρόκειται περὶ ὀριζοντίων (στυλοβάτες, ἐπιστύλια, διαζώματα) εἴτε περὶ καθέτων (κίονες, τοιχώματα), δίδουν τὴν ἐντύπωση εὐθειῶν, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα παρουσιάζουν ἐλαφρὲς καμπυλώσεις, οἱ ὁποῖες προσδίδουν στὸν ναὸ «ἐλαστικότητα» καὶ ἓνα «πέταγμα» πρὸς τὰ ἄνω ἔτσι, ὥστε νὰ δείχνῃ πὼς φνύμενος ἀπὸ τὴ γῆ τείνει ν' ἀγκαλιάσῃ τὸν οὐρανό. Οἱ κίονες λεπταίνουν σταδιακά, ὅσο βαίνουν πρὸς τὸ κιονόκρανο, ἐνῶ στὸ μέσον τοὺς ἐμφανίζουν μία κάποιαν ἐξόγκωσιν, πὸν ἐπίσης δημιουργεῖ τὴν αἴσθησιν τῆς καμπυλότητος. Μία ἐλαφρὰ κλίσις τῶν κίωνων πρὸς τὰ ἔσω προκαλεῖ ἀντίθεσιν μὲ τὴ στέγη, ἢ ὁποία, καθὼς εἶναι φυσικόν, κλίνει πρὸς τὰ ἔξω. Οἱ χρωματιστὲς τέλος παραστάσεις στίς μετόπες σπάζουν τὴν μονοτονία τοῦ λευκοῦ πεντελικοῦ μαρμάρου.

Ἡ ἐσωτερικὴ ζωφόρος καὶ οἱ μετόπες τοῦ ναοῦ ἦσαν κοσμημένες μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις, πὸν ζωντάνευαν τὰ σπουδαιότερα ἱστορικὰ γεγονότα, πὸν ἀφωροῦσαν στὴν πόλιν καὶ τὴν πολιοῦχον τῆς θεᾶς. Εἰς τὸ ἀνώτατο μέρος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς παριστάνετο ἡ παράδοσις τοῦ πέπλου τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐκατέρωθεν οἱ μὲν θεοὶ καθήμενοι, οἱ δὲ ἐπώνυμοι ἥρωες ὀρθοὶ· στὸ κάτω μέρος παριστάνοντο οἱ Γιγαντομαχίες. Εἰς τὸ ἀνώτατο μέρος τῆς ἀπέναντι (δυτικῆς) πλευρᾶς παριστάνετο ὅχι ἡ ἔρις Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος, ὡς εἴθισται νὰ λέγεται, ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς θεᾶς καὶ οἱ λόγοι κατακτήσεως τῆς ιδιότητός της ὡς πολιοῦχον· εἰς τὸ κάτω δὲ μέρος ἦσαν οἱ Ἀμαξονομαχίες, στίς ὁποῖες εἶχε πρωτοστατήσῃ ἡ Ἀθηνᾶ. Στὴν δόρεια πλευρὰ ἐδλεπε κανεὶς σκηνὲς ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμον καὶ ἄλλα σημαντικὰ γεγονότα, ἐνῶ στὴν νότια πλευρὰ ἦσαν οἱ Κενταυρομαχίες.

Ὁ Ἰκτίνος ὡς ἀδιαμφισβήτητος ἐμπνευστὴς καὶ κατασκευαστὴς τοῦ μοναδικοῦ Παρθενῶνος δικαίως μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς δημιουργὸς καὶ γεννήτωρ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἁρμονίας.

Σαράντος Πὰν

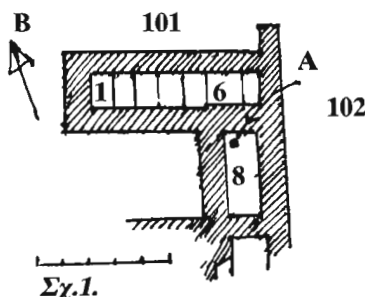
Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΔΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

Είναι μοναδικός; Διαβάζεται δεξιόστροφα;



Τὸ ἀντικείμενο αὐτὸ ἴσως εἶναι τὸ μοναδικὸ εὑρημα, πού ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ἤρθε εἰς φῶς (1908, Luigi Pernier) οὔτε στιγμή δὲν ἄφησε ἀσυγκίνητους τοὺς ἐρευνητὲς τῆς οἰκουμένης. Κάθε μῆνα σχεδὸν μία τουλάχιστον πραγματεία προσπαθεῖ νὰ ἀνταποκριθῇ στὴν πρόκληση αὐτή. Μεγάλα ὀνόματα ὅπως Evans, Chadwick, Godart κ.λπ. ἀντὶ τῆς ἐπιλύσεως πρόσθεσαν καὶ ἄλλα ἐρωτηματικά.

Ὁ Δίσκος τοῦ Φαιστοῦ (ΔΦ) εἶναι πήλινος ἐλλειψοειδῆς δίσκος διαστάσεων 16,6 ἐκ. - 15,9, ἀνίσου πάχους 1,5 ἕως 2,0 ἐκ., με χαραγμένες ἀμφίπλευρα ἑλικες, πού οἱ σπεῖρες τους εἶναι δεξιόστροφες, ἀπό τήν περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο. Ἀνάμεσά τους ἔχουν «πατηθῆ» ἐντυπα σύμβολα (ἐσώγλυφα) βαθιὰ στὸ νωπὸ πηλὸ, συνολικὰ 199 στὴν Α ὄψη καὶ 123 στὴ Β. Αὐτὰ ἐντυπώθηκαν με τὴ χρήση 46 διαφορετικῶν ἀρνητικῶν σφραγίδων, χωρὶς περιθώριο (Σχ. 6). Ἡ 46η, παρ' ὅλο πὺν ἔχει καταστραφῇ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἐντύπωμα (Β24 στὸ Σχ. 4), τὸ περιγραμμά της δὲν ταυτίζεται με καμμία γνωστὴ σφραγίδα, καὶ τὴν θεωρῶ διαφο-



Σχ.1.

ρετική.

Ὁ Δ.Φ. βρέθηκε πέριξ τῶν ἀνακτόρων τῆς Φαιστοῦ σὲ «συγκρότημα οἰκιῶν» («οἰκία 101») καὶ μάλιστα σὲ ὑπόγειο χωρὸ 3,40X1,15 μ. (Σχ. 1) στὸ σημεῖο Α, πὺν δὲν εἶχε θύρα ἀλλὰ καταπακτὴ. Ὁ Δ.Φ. ἦταν καλυμμένος ἀπὸ ἄσπρες τέφρες ἀπὸ **θηρησκευτικὲς** τελετὲς (με σπασμένα ἀγγεῖα κ.λπ.)¹. Ἐξαιρετικὴ τύχη δοῆθησε νὰ μὴν πεταχθῇ στὰ ἀπορρίμματα!

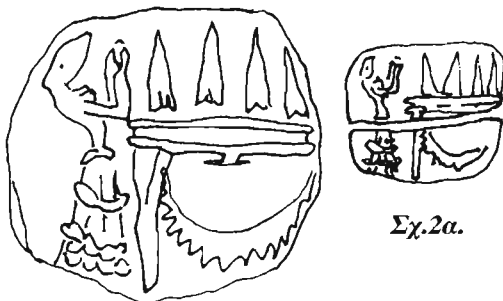
ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ὁ Δ.Φ. ὡς εὔρημα εἶναι μοναδικός. Παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες δὲν βρέ-

θηκε οὔτε στὴν Κρῆτη οὔτε ἀλλοῦ παρόμοιος δίσκος με τέτοια σύμβολα. Ὑπάρχουν δέβαια καὶ ἄλλα μοναδικὰ ἀντικείμενα (π.χ. κλειψύδρα: «Δ» ἄρθρο Κ.Κ., «Τὸ Ὁρολόγιό τοῦ Ἀνδρόνικου»), ἀλλὰ ὑπάρχουν ἀναφορὲς καὶ γιὰ ἄλλα σὲ πηγές. Γιὰ τὸν Δ.Φ. δὲν ὑπάρχει τίποτα σχετικόν. Ἐτσι σημαντικὸ ποσοστὸ συγγραφέων προτείνουν ἀπίθανες προελεύσεις. Π.χ. ἐξαγωγή (Σειριολογία), μήνυμα ἀπὸ ἀρχαιότατο πολιτισμὸν (Ἀτλαντες) κ.λπ.

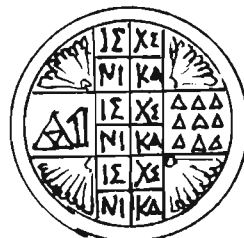
Μέσα ἀπὸ τὸν κυκεῶνα τῶν προτάσεων / ἀντιρρήσεων τῆς σχετικῆς διβλιογραφίας ἄς ἀποδεχθοῦμε μερικὲς προτάσεις: **1.** Εἶναι **κειμένο**: Ἐφ' ὅσον ἔχει ἐπαναλαμβανόμενα σύμβολα, δὲν εἶναι διακοσμητικὸν ἀντικείμενον. **2.** Εἶναι **ἐλληνικὴ γραφή**: Ξένοι ἐρευνητὲς ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ Δ.Φ. μεταφέρθηκε ἀπὸ ἄλλῃ χώρα. Ὅμως οἱ μόνες πὺν διέθεταν γραφὴ πρὸ τῆς χρονολογίας του (τουλάχιστον 1800 π.Χ.) ἦσαν ἡ Μεσοποταμία καὶ ἡ Αἴγυπτος. Οἱ γραφές τους ὅμως εἶναι γνωστὲς καὶ καμμία σχέση δὲν ἔχουν με τὸν δίσκο. Ὡς ἐντόπιον ἀντικείμενον, δηλ. μινωικόν, ἐκφράζει ἐλληνικὴ γλῶσσα (Γραμμικὴ Γραφὴ Β = ΓΓΒ), ὡς ἀπέδειξαν οἱ Ventris - Chadwick. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἱερογλυφικὴ (Evans) καὶ ἡ ΓΓΑ σὰν πρόγονοι τῆς ΓΓΒ εἶναι ἐλληνικὲς, ὅπως ἀποδεικνύεται με μορφολογικὴ συγκριτικὴ θεώρηση τῶν 5 πρωτοελληνικῶν γραφῶν². **3.** Εἶναι **συλλαδικὴ γραφή**: Κάθε ἀλφαθητικὴ γραφὴ χρησιμοποιεῖ 18 = 26 σύμβολα (γράμματα), ἐνῶ ἡ ἱερογραφικὴ πολλὰς ἑκατοντάδες (π.χ. ἡ κινεζικὴ). Μία συλλαδικὴ πρέπει νὰ ἔχη τουλάχιστον 65 σύμβολα - συλλαβές (13 σύμφωνα × 5 φωνήεντα) μέχρι 80 (ΓΓΒ), 88 (ΓΓΑ) ἢ 120 (ἱερογλυφικὴ). Ὁ Δ.Φ. διαθέτει 46 διαφορετικὰ σύμβολα - σφραγίδες, τὰ δὲ ὑπόλοιπα 19 (=65-46) ἀπλῶς δὲν χρειάσθηκε νὰ χρησιμοποιηθοῦν λόγῳ τοῦ σχετικὰ μικροῦ κειμένου. Πράγματι οἱ συνολικὲς συλλαβὲς τοῦ κειμένου τοῦ ΔΦ εἶναι 242 ἢ 61 (=30+31) διαστήματα μονῶν ἢ διπλῶν λέξεων ἢτοι περίπου 100 λέξεις. Ἄν

ἀφαιρεθοῦν δὲ οἱ ἐπαναλαμβανόμενες λέξεις ≈ 30 , μένουν 70 λέξεις μόνο. **4.** Εἶναι **εἰδικευμένη** γραφή: Δὲν εἶναι κοινὴ γραφή, γιατί θὰ ἔπρεπε κάθε πολίτης νὰ μπορῇ νὰ τὴν γράφῃ (δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνάγνωση γιὰ τὴν γνώση μιᾶς γλώσσας). Ἡ τεράστια δὲ δαπάνη καὶ χρόνος, ποὺ θὰ ἀπαιτεῖτο γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς σειρᾶς τῶν 65 σφραγίδων - συλλαβῶν, καθιστοῦσε ἀδύνατη τὴν εὐρεία χρήση της. Τὸ ὅτι εὐρέθησαν χιλιάδες σφραγιδόλιθοι (Ἑγγλ. *seal* < Γερμ. *Siegel* < Λατ. *sigillum* = signum < σημαίνω) δὲν σημαίνει ὅτι ὅλοι μποροῦσαν νὰ διαθέτουν αὐτὴ τὴν ἀκριβὴ «ταυτότητα» = σημεῖο ἀναγνώρισης. Μόνο τὸ ἱερατεῖο εἶχε τὴ δυνατότητα κατασκευῆς - χρήσης αὐτῆς τῆς ἀκατανόητης στοὺς λαϊκοὺς γραφῆς. Καὶ **5.** Εἶναι **ἱερατικό κείμενο**: Σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι νομικὸ ἢ λογοτεχνικὸ κείμενο (κανένα τέτοιο δὲν βρέθηκε γραμμένο σὲ καμμία πρωτοελληνικὴ γραφή), οὕτε διοικητικὰ κατὰστιχα, ὅπως οἱ πινακίδες τῆς ΓΓΒ, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοί! Ἀπομένει ἡ ἀποψη ὅτι εἶναι ἱερατικὸ κείμενο.

Ἐπιβεβαιώνεται τοῦτο: **α.** μὲ τὴν χρησιμοποίησίν τοῦ **ΔΦ μό- νον** ἀπὸ γυναικεῖα χέρια (ἱέρειες), ὅπως ἀπέδειξε ὁ Β. Κατσιαδράμης³, θεωρῶντας ὀριακὸ τὸ μέγεθος αὐτοῦ τοῦ δίσκου, μὲ ἐπακόλουθο τὸν συνωστισμό τῶν συμβόλων (ἐπικάλυψη σφραγίδων)· **β.** ἀπὸ παραστάσεις σφραγιδολίθων⁴ (**Σχ. 2** καὶ **2α**) (shrine) ἐντὸς τοῦ ἀδύτου, ποὺ φέρει παράδοξο κάλυμμα κεφαλῆς (μάσκα;) καὶ προσφέρει / ἀπαγγέλλει κρατῶντας κάποιο ἀντικείμενο μὲ τὰ δύο χέρια της· καὶ **γ.** μὲ τὴ σχεδὸν ταύτιση τοῦ **ΔΦ** μὲ τὸ «πρόσφορο» τῆς χριστιανικῆς θρησκείας (=ἄρτος προσφερόμενος κατὰ τὸ μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας) (**Σχ. 3**). Πράγματι εἶναι πεπλατυσμένο (πλακοῦς) ζυμωτὸ ψωμί μὲ τυπωμένη σφραγίδα κυκλική στοὺς κέντρο, ποὺ περιέχει καὶ ἐξορκιστικὴ φράση (πρβλ. Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾷ). Προτείνουμε ὡς περιεχόμενο τοῦ κειμένου τῆς Α ὅπως: μία ἱκεσία καὶ προσφορά· καὶ τῆς Β: προσφώνηση/ῦμνος στὴ θεά.



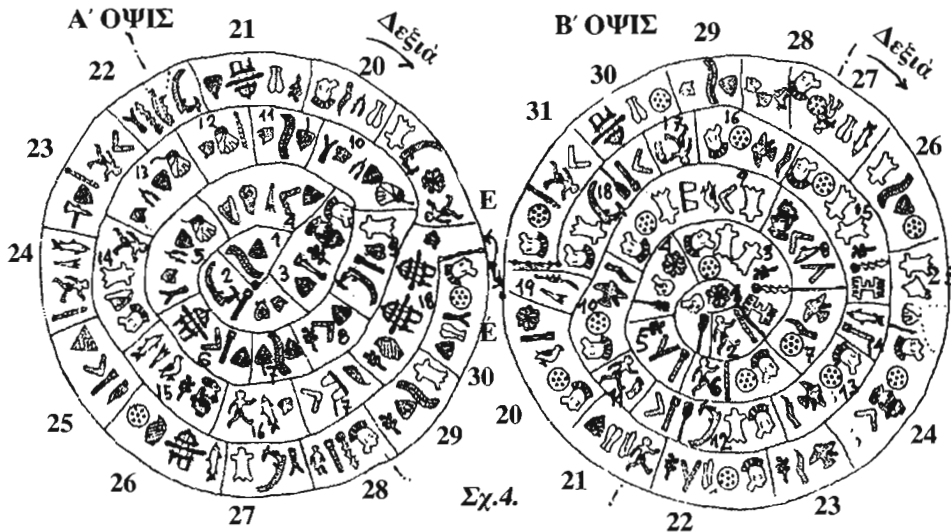
Σχ.2.



Σχ.3.

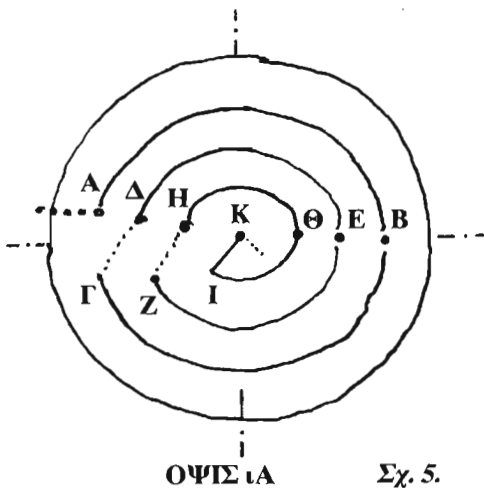
Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Οἱ μεγαλύτερες διαφωνίες μεταξὺ τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὸν **ΔΦ** ἀφοροῦν στὸν τρόπο (κατεύθυνση) γραφῆς, ἀνάγνωσης καὶ τὴν ἀρίθμησίν του. Πῶς; Ἀπὸ τὴν περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο καὶ συνεπῶς ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, καὶ ἀριστερόστροφος ὁ δίσκος, ἢ ἀντίστροφα, δηλ.: δεξιόστροφος (=φορὰ δεικτῶν ὥρολογίου); Ὁ Duhoux¹ ἀναφέρει τοὺς θιασῶτες τῆς πρώτης ὑποθέσεως (della Seta, Reinach, Read κ.λπ.) ὡς καὶ τῆς δεξιόστροφης (**Σχ. 4**) (Haecker, Scheller, Seul, Ephrou καὶ ὁ Evans ἀρχικά), μὲ δά-



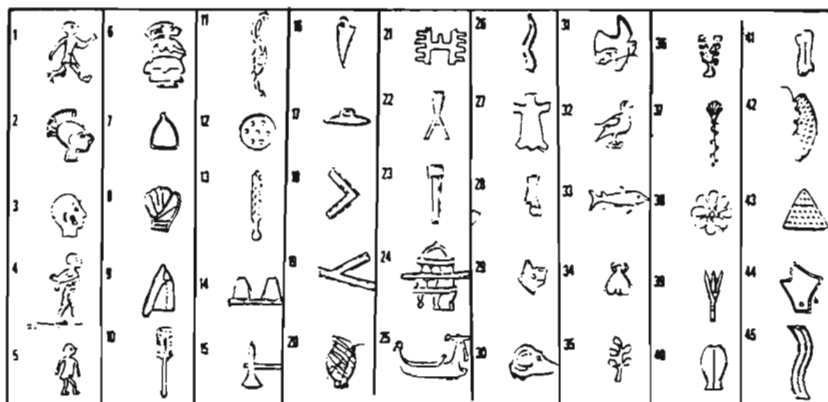
ση εξαντλητική ανάλυση όλων των επικαλύψεων των σφραγίδων μεταξύ τους ή με τις διαχωριστικές γραμμές (σπείρες και κάθετες). Έτσι έχει 5 επικαλύψεις σφραγίδων δεξιόστροφες (B27 b, c, d, e και B28), ενώ 12 αριστερόστροφες. Και συμπεραίνει με «σκόρ» 12 πρὸς 5 (!), ὅτι ὁ ΔΦ εἶναι ἀριστερόστροφος. Ἀλλὰ ἀπὸ τὶς 12 επικαλύψεις οἱ 11 ἀφοροῦν σὲ σφραγίδες, πού «πατοῦν» διαχωριστικές γραμμές καὶ χωρίσματα, πού, ὅπως θὰ ἀποδείξουμε, χαράσσονται **πρὸ** τῆς τυπώσεως τῶν σφραγίδων. Ἄν ἀφαιρεθοῦν, ἡ ἀναλογία δεξιά: ἀριστερά εἶναι 5:1, ἄρα ὁ ΔΦ εἶναι **δεξιόστροφος** (ἀνάγνωση ἀπὸ τὸ κέντρο πρὸς περιφέρεια).

Οἱ σπείρες χαράσσονται ὡς ὁμόκεντρες πρὸς τὸ περίγραμμα τοῦ ΔΦ ἐλλείψεις (Σχ. 5), με συναρμογές ΓΒ, ΖΗ καὶ ΙΚΑ ἀπὸ τὴν περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο. Ἡ κατασκευή ἐφαρμόζεται τέλεια μόνο στὴν ὄψη Α τοῦ ΔΦ, πού ἔχει στὸ κέντρο τὸ τρίγωνο («μαστός», 07 Δ), καὶ ὄχι αὐτὴ με τὸν ρόδακα, πού οἱ περισσότεροι ἀρχαιολόγοι θεωροῦν αὐθαίρετα ὡς ὄψη (Σχ. 4).



Θὰ συνεχίσω τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς δεξιόστροφης κίνησης/ἀνάγνωσης τοῦ ΔΦ ἀπὸ ἄλλη σκοπιά, με μεθόδους πού χρησιμοποιεῖ ἡ Πειραματικὴ Ψυχολογία.

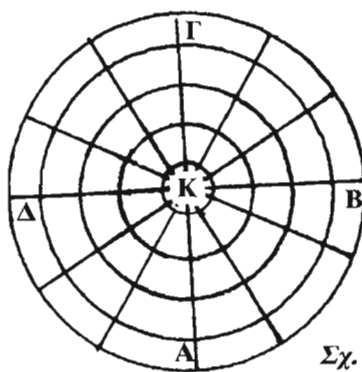
ΠΕΙΡΑΜΑ 1^ο. Κόβω ἀπὸ χαρτόνι ἓνα κύκλο διαμέτρου = 20 ἐκ. καὶ σχεδιάζω τοὺς κύκλους, τὶς ἀκτίνες καὶ τὰ γράμματα ὅπως στὸ Σχ. 7. Μετὰ ἐρωτῶ διάφορα άτομα, ποιό γράμμα εἶδαν πρῶτο καὶ/ἢ τοὺς ἑκα- νε ἐντύπωση. Σχεδὸν 100% τῶν ἐρω-



Σχ. 6. Οί σφραγίδες.

τηθέντων είπαν τὸ Κ, γιατί ὑποσυνειδήτως ψάχνουν γιὰ τὸν στόχο, τὸ κέντρο. Κανείς δὲν ψάχνει γιὰ κάποια ἀρχὴ στὴν περιφέρεια. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ὅλοι οἱ ἐρευνητὲς ὀνομάζουν τὴ μία πλευρὰ τοῦ ΔΦ ὀψὴ τοῦ ρόδακος (Σχ. 6, σφρ. 38 ☼). Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνάγνωσης λοιπὸν εἶναι στὸ κέντρο, ἄρα ὁ ΔΦ εἶναι **δεξιόστροφος**.

ΠΕΙΡΑΜΑ 2^ο: Ὁ Β. Κατσιαδράμης³ προτείνει, ἡ ἀνάγνωση τοῦ ΔΦ νὰ γίνεται περιστρέφοντάς τον ὡς δίσκο γραμμοφώνου, ἀλλὰ μὲ ἀριστερόστροφη κίνηση, χωρὶς αἰτιολόγηση. Στὸ κέντρο τοῦ δίσκου θέτει τὸν δείκτη τοῦ ἀριστεροῦ χεριοῦ, ἀλλὰ τὸν κρατεῖ καὶ μὲ τὰ δύο χέρια. Βελτιώνοντας τὴν



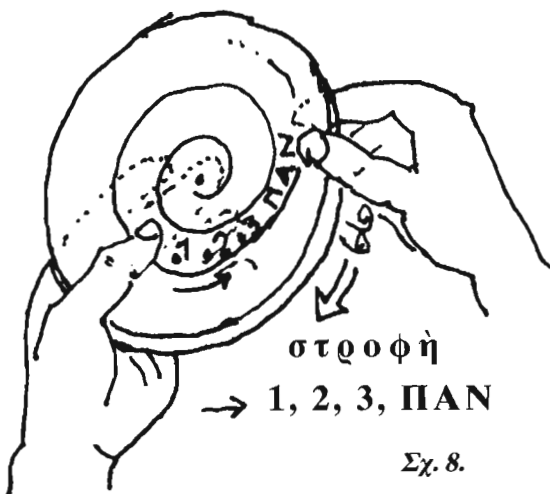
Σχ. 7.

πρόταση, θέτω τὴν ἄκρη τοῦ **μέσου** δακτύλου στὸ κέντρο. Ὡς μακρύτερος τοῦ δείκτη κατορθώνει νὰ ἰσορροπῇ ἀνετα τὸν δίσκο, ὁ δὲ ἀντίχειρας δὲν τὸν ἀφήνει νὰ πέσῃ (Σχ. 8). Μὲ τὸ δεξιὸ χερί μπορεί τώρα ἀπλῶς νὰ τὸν περιστρέψῃ (ὄχι σὰν νὰ γυρίζει τιμόνι αὐτοκινήτου). Τώρα ποὺ μάθαμε τὸ σωστὸ χειρισμό, ἀρχίζει τὸ πείραμα. Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχετε ἀντίγραφο τοῦ ΔΦ (σᾶς συνιστῶ νὰ τὸν ἀγοράσετε ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο: θὰ σᾶς γοητεύσῃ), πάρτε ἓνα πιατάκι τοῦ γλυκοῦ διαμέτρου = 16 ἐκ. καὶ κρατήστε το μὲ τὸν τρόπο ποὺ περιγράψαμε. Ἀνεπηρέαστοι, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια εἰ δυνατόν, προσπαθήστε μὲ τὸ δεξιὸ νὰ περιστρέψετε τὸν δίσκο. Ἐφ' ὅσον εἴσθε δεξιόχειρ, κατὰ 90% ἀσυνειδήτα θὰ τὸν κινήσετε **δεξιόστροφα**. Συνέπεια τούτου εἶναι, ἡ ἀνάγνωση τῶν σφραγίδων - συλλαβῶν τοῦ ΔΦ νὰ γίνεται ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ **δεξιὰ** (Σχ. 3), ὅπως διαβάζουμε σήμερα. Τὸν ἑλληνικὸ τρόπο γραφῆς πρὸς τὰ δεξιὰ (σὲ ἀντίθεση πρὸς τοὺς Σημίτες, Μεσοποταμίους, Αἰγυπτίους καὶ τοὺς σύγχρονους Ἀραβες) δὲν θὰ τὸν ἀμφισβητοῦσε κανείς, ἂν δὲν εἴχαμε τὰ παραδείγματα τῆς *δουστροφηδὸν* γραφῆς (μὴ σειρὰ ἀριστερὰ, ἄλλη δεξιὰ). [Πράγματι μὲ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς

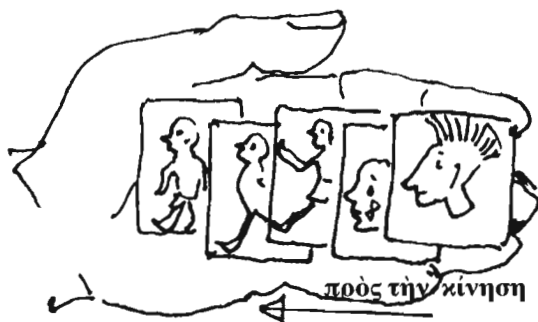
Γραμμικής Γραφής Β ἀπεδείχθη, ὅτι **ὅλες** οἱ πινακίδες διαβάζονται πρὸς τὰ **δεξιὰ**, λόγῳ δὲ τῆς ἀμεσης σχέσης τῶν ἄλλων πρωτοελληνικῶν γραφῶν μετὰ τὴν ΓΓΒ² φαίνεται, ὅτι ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ γραφή ἦταν γενικὸς κανὼν.] Γιὰ τὴν αἰτία τῆς χρήσεως τῆς ἀντίστροφης γραφῆς δὲν ἔχω καμμία ἐξήγηση. Πάντως ἀκόμη καὶ στὴν ἀρχαϊκὴ περίοδο (7ος αἰ.) σύμφωνα μετὰ τὸ Corpus Inscriptionum Graecarum «(CIG)», τὴν κλασσικὴ συλλογὴ ἐπιγραφῶν, ἡ

δουστροφηδὸν γραφή δὲν ἦταν ἡ συνήθης. Τὴν βρίσκουμε ὑπὸ μορφήν ἐπισημάνσεων/προσωπικῶν δηλώσεων ἢ ἀφιερώσεων («*forma insignoris*») σχεδὸν πά-

ντα σὲ μικρὰ κείμενα (π.χ. $\begin{smallmatrix} \text{ΔΙΥΒΗ} & \text{ΟΤΙ} & \text{ΔΝ} \\ \text{ΛΕΦΚΕ} \end{smallmatrix}$ = Λητοῦς υἱέ, σ' ἔθηκεν): Ἀπὸ τὰ 20 παραδείγματα μόνο τὰ 5 ἐγράφησαν δουστροφηδόν. Τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι, ὅτι καὶ στὴν πρὸς τὰ ἀριστερὰ γραφή τὰ γράμματα «δλέπουν» πρὸς τὴν φορὰ τῆς γραφῆς. Μετὰ τὸ «δλέπουν» ἐννοοῦμε, ὅτι εἶναι «ἀνοικτὰ» πρὸς τὸ ἐπόμενο γράμμα (στοὺ μέλλον). Ἐξηγῶ: τὰ Β, Γ, Ε, Ζ, Κ, Ρ καὶ Σ ἦτοι 7 ἀπὸ τὰ 19 γράμματα τοῦ ἀρχικοῦ ἀλφαβήτου (= 40%) εἶναι «ἀνοικτὰ» πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι συμμετρικά. (Τὸ ἀντίθετο ἰσχύει στὰ «φοινικικά».) Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τὴ ΓΓΒ ἀλλὰ σὲ μικρότερο ποσοστὸ (8:81=10%) ὡς ἐπίσης καὶ μετὰ τὶς λοιπὲς ἑλληνικὲς γραφεῖς (ΓΓΑ, Ἱερογλυφικὴ, Κυπριακὴ)². Συμπέρασμα: **Σὲ ὅλες τὶς ἑλληνικὲς γραφεῖς τὰ σύμβολα (γράμματα, συλλαβὲς) προσβλέπουν πρὸς τὴν κίνηση τῆς γραφῆς.**



Σχ. 8.



Σχ. 9.

ΠΕΙΡΑΜΑ 3^ο: Σχεδιάζετε σὲ λεπτὸ διαφανὲς χαρτὶ μεγεθυμένες, δηλ. 3 ἐκ. ἐκάστη, τὶς 5 πρῶτες σφραγίδες ἀπὸ τὸ Σχ. 6 καὶ κόβετε, ὥστε κάθε τετράγωνο χαρτάκι ≈ 4Χ4 ἐκ. νὰ περιέχῃ ἓνα σύμβολο. Μετὰ ἀντιστρέφουμε τὰ πέντε χαρτάκια καὶ τὰ κρατᾶμε στὴν ἀριστερὴ παλάμη μετὰ τὴ σειρά, ὅπως δείχνει τὸ Σχ. 9. Παίρνουμε τὸ πρῶτο χαρτάκι καὶ τὸ τοποθετοῦμε στὸ τραπέζι, μετὰ τὸ δεύ-

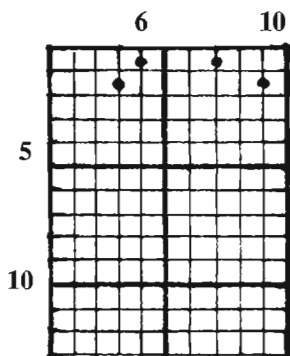
τερο κ.ο.κ. "Όταν τὰ τοποθετήσουμε **ὅλα**, θὰ παρατηρήσουμε ὅτι τὰ τοποθετήσαμε **ὅλα ἀριστερά** τοῦ πρώτου (ἄνδρὸς μὲ... λοφίο), ἐπομένως «βλέπουν» πρὸς τὴν κίνηση. "Αν τὰ ἀναποδογυρίσουμε καὶ ἐπαναλάβουμε τὸ πείραμα, θὰ «προχωροῦν» πρὸς τὰ δεξιὰ «βλέποντας» πάλι πρὸς τὴν κίνηση. Τὸ πείραμα ἔχει αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα σχεδὸν 100%.

Ἐπομένως οἱ Ἕλληνες Μινωῖτες τυπώνοντας τὶς σφραγίδες (ποὺ κατὰ 33% = 14:45 «βλέπουν» πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ οἱ λοιπὲς εἶναι συμμετρικὲς) στὸ δίσκο, θὰ προχωροῦσαν ἀπὸ τὰ **ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ**, ὅπως ἀκριβῶς διαβάζουμε καὶ σήμερα, καὶ ἐπομένως ὁ Δ.Φ. εἶναι **δεξιόστροφος**. Τοῦτο εἶναι καὶ τὸ γενικὸ συμπέρασμα γιὰ τὸν τρόπο γραφῆς/ἀνάγνωσης τοῦ Δ.Φ. Ἡ δὲ ἀρίθμηση τῆς Α καὶ Β ὅψεως (ρόδας) γίνεται ἀπὸ τὸ κέντρο, ὡς ἐμφαίνεται στὸ **Σχ. 4**.

ΤΟ ΠΡΟΧΕΙΡΟ ΣΧΕΔΙΟ (Model) Ἔχω τὴν ἐντύπωση, ὅτι τὰ κείμενα τῶν δύο ὅψεων, παρ' ὅλο ποὺ εἶναι συνακόλουθα, εἶναι αὐτοτελῆ. Ἡ μόνη ἔνδειξη εἶναι ὅτι, ἀφοῦ περιστρέψῃ κάποιος τὸν Δ.Φ. μὲ ἄξονα κάθετο πρὸς τὸ σῶμα (στὸ τέλος τῆς ἀνάγνωσης τῆς Α ὅψεως), ἀρχίζει πάλι ἀπὸ τὸ **μέσον**, ὡς νέο κείμενο. Τὸ μέγα κατόρθωμα τοῦ γραφέα τοῦ Δ.Φ. εἶναι, ὅτι «χώρισε» καὶ τὰ δύο κείμενα τῶν ὅψεων ὁμοίομορφα καὶ χωρὶς κανένα κενὸ στὸ τέλος. Ἡ δὲ ἀπόλυτη σχεδὸν ἰσότητά τῶν στοιχείων τῶν κειμένων (σύμβολα/χωρίσματα) δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τυχαία (Α' ὅψη = 119/30 καὶ Β' ὅψη = 123/31).

Προτείνω τὸν ἑξῆς τρόπο **ἐκτύπωσης**: Ὁ γραφέας ἔχει ἓνα **δίσκο - πρότυπο** τῶν αὐτῶν διαστάσεων τοῦ Δ.Φ. (ποὺ εἶναι καὶ οἱ μέγιστες δυνατές)³. Οἱ σπείρες του εἶναι χαραγμένες ὅπως τῆς μαθηματικῆς Α ὅψεως τοῦ Δ.Φ. (**Σχ. 5**), ἀνάμεσά τους δὲ εἶναι τυπωμένες διάφορες σφραγίδες σὲ κανονικὰ διαστήματα, ἀριθμημένες μέχρι τὸν ἀρ. 118. Αὐτὴ εἶναι ἡ κανονικὴ χωρητικότητα τοῦ Δ.Φ. Ἐπειτα ὁ γραφέας γράφει τὸ 1ο κείμενο - ἱκεσία **πρόχειρα σὲ ἄβακα (Σχ. 10)** χωρητικότητας 10X130=130 συλλαβῶν μὲ ΓΓΑ, χωρίζοντας τὶς λέξεις μὲ γραμμές. Μετρᾷ τὶς συλλαβὲς καὶ ἂν δὲν εἶναι 118, ἀφαιρεῖ ἢ προσθέτει λέξεις μὲ εὐκολία λόγω τοῦ θρησκευτικοῦ - ποιητικοῦ περιεχομένου⁶. Τὸ ἴδιο κάνει καὶ μὲ τὸ 2ο κείμενο ἀλλὰ σὲ ἄλλον ἄβακα. Μετὰ παίρνει ἓνα κομμάτι λεπτόκοκκου πηλοῦ **σταθεροῦ** βάρους 800 γραμμ. καὶ τὸ πλάθει μέσα στὴν ἴδια μεταλλικὴ ἐλλειψοειδῆ **στεφάνη**, ποὺ κατασκευάσθηκε ὁ δίσκος-πρότυπο. Λόγω τῆς ἰσχυρῆς πιέσεως μὲ τὰ δάκτυλα ἢ ἄνω ἐπιφάνεια (μέλλουσα ὀψις Β) ἔχει ἀνωμαλίες, ἐνῶ ἡ κάτω ὀψις εἶναι ἐπίπεδη. Ἀφαιρεῖ τὴ στεφάνη, τὸν γυρίζει ἀνάποδα καὶ μὲ ἓνα «καπάκι» - ὁδηγὸ τρυπᾷ τὰ **ὀδηγὰ** σημεῖα τῶν σπειρῶν Α, Β, Η - Θ, Ε, Β - ΓΖΙ - Κ (**Σχ. 5**). Σχεδιάζει εὐκολὰ τὶς 3 σπείρες τῆς ὀψεως Α μὲ τὶς τρεῖς συναρμογές τους. Στὸ τέλος τῆς μεγάλης σπείρας χαράσσει τὴν τελευταία κάθετη διαχωριστικὴ γραμμὴ θέτοντας ἐπάνω τῆς 5 τελεῖες. Τὸ γυρίζει πάλι καὶ χαράσσει τὶς σπείρες τῆς ὀψεως Β, τροποποιημένες λίγο, εἰδικὰ στὸν Δ.Φ., γιὰ νὰ χωρέσῃ τὸ μεγαλύτερο κατὰ 4 σύμβολα κείμενο (=123). ["Αν ὁ Δ.Φ. ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο «φέτες» συγκολλημένες⁷, οἱ 2 γραμμές μὲ τὶς 5 τελεῖες τῶν δύο ὀψεων εἶναι οἱ ὀδηγοὶ γιὰ τὴ συγκόλλησις.]

Ἐν συνεχείᾳ μετρῶντας τὶς συλλαβὲς (=2 ἕως 7) τῶν λέξεων/φράσεων στὸν ἄβα-



Σχ. 10.

κα βρίσκει την αντίστοιχη θέση της κάθε διαχωριστικής γραμμής (*divisor*) στον πρότυπο - δίσκο και ξεκινώντας από το κέντρο της Α ὤψεως, τις χαράσσει στον ΔΦ με κατεύθυνση πρὸς τὰ ἔξω (Σχ. 4). Τέλος παίρνει την πρώτη σφραγίδα και την τοποθετεί στο κέντρο της Α ὤψεως. Για νὰ μὴ συγχέη τις 65 τουλάχιστον σφραγίδες, τις ἔχει τοποθετημένες σὰν πλόνια σκακιού σὲ εἰδικὸ ἄβακα 5×13 θέσεων (Σχ. 10) (μὲ κάθετες στῆλες τὰ φωνήεντα καὶ ὀριζόντιες τὰ σύμφωνα:² βλ. Πίνακα Ι). Συνεχίζει τὸ τύπωμα τῶν σφραγίδων - συλλαβῶν γεμίζοντας τὰ χωρίσματα (*compartment*), ἀπλῶς γυρίζοντας δεξιόστροφα τὸ ἔλαφρὸ ὑπόδαθρο, ὅπου εἶναι τοποθετημένος ὁ ΔΦ. Σὲ

μερικὰ χωρίσματα ἀπὸ λάθος ὑπολογισμοῦ οἱ σφραγίδες δὲν χωροῦν καὶ ὑπάρχει συνωστισμὸς ἢ ἐπικάλυψη. Γυρίζει ἀνάποδα τὸν ΔΦ καὶ τυπώνει καὶ τὴν Β' ὄψη.

ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ Ο ΔΦ:

Οἱ μελετητές, πλὴν τῶν «Σειριολόγων» κ.λπ., ἀποφεύγουν νὰ λάβουν θέση στὸ ἂν κατασκευάσθησαν καὶ ἄλλοι δίσκοι σὰν τὸν ΔΦ. Δὲν τὸν θεωρῶ μοναδικό, διότι:

❶ Ὁ ΔΦ εἶναι λατρευτικὸ ἀντικείμενο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι παράσταση θεᾶς (εἰδώλιο) ἢ θρησκευτικὸ σύμβολο (διπλοῦς πέλεκυς) οὔτε ἱερὸ κείμενο (γραφὴ, διαθήκη). Ὅπως καὶ στὴν κλασσικὴ ἐποχὴ, ἔτσι καὶ στὴ μινωικὴ, ἡ θρησκεία δὲν ἦταν δογματικὴ, δηλ. δὲν εἶχε ἰδρυτὴ - θεάνθρωπο οὔτε θεόπνευστο ἱερὸ βιβλίο. Ἐπίσης δὲν εἶναι ἱερὸ σκεῦος. Εἶναι ἀπλῶς ἓνα κείμενο - «πρόσφορο» (Σχ. 3). Ἱερὸ μὲν ἄλλ' ἀναλῶσιμο, ἅπαξ διαβαζόμενο (ῥδούμενο;) κείμενο, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἱκεσίες, προσφορὲς καὶ ὕμνους⁶.

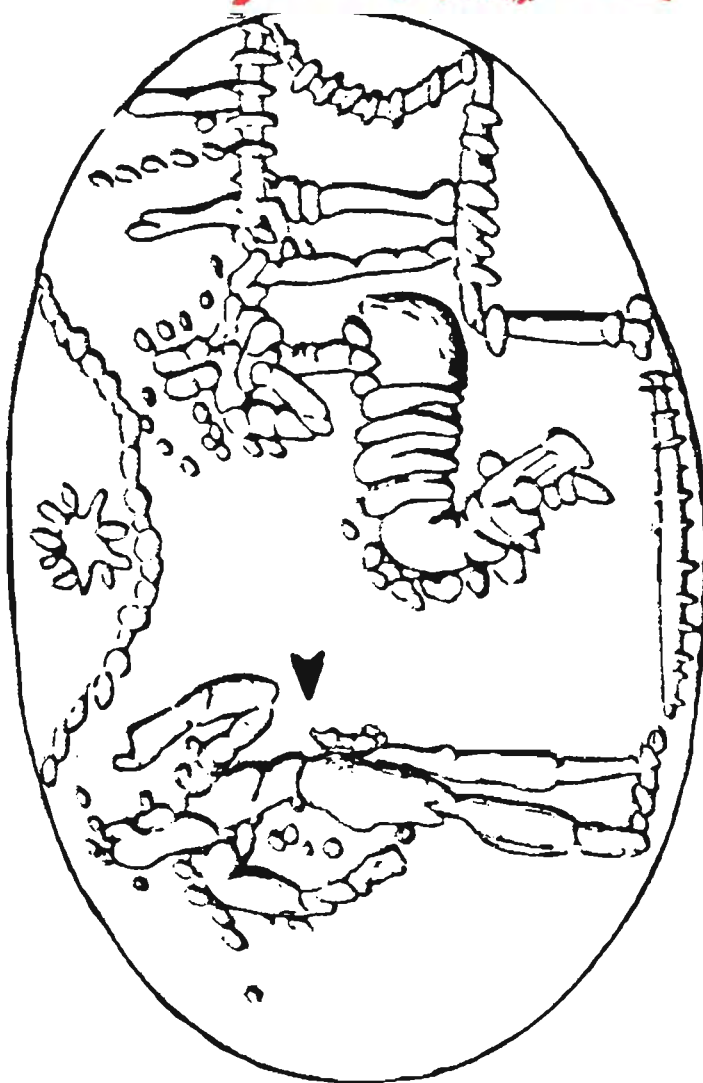
❷ Ἄν ἦταν μοναδικός, θὰ κατασκευάζετο ἀπὸ πολῦτιμο ὕλικό (χρυσό, ἄργυρο, ἔλεφαντοστούν, ἡμιπολύτιμα ὀρυκτά).

❸ Ὁ ΔΦ παρ' ὅλη τὴ μαθηματικὴ δομὴ του εἶναι **προχείρως** καὶ εὐτελῶς κατασκευασμένος. Ἀπόδειξη ὁ συνωστισμὸς, ἡ ἐπικάλυψη καὶ τὸ λάθος τύπωμα (λοξά, ἀνάποδα) τῶν σφραγίδων καὶ πιθανὰ λάθη / παραλείψεις κειμένου.

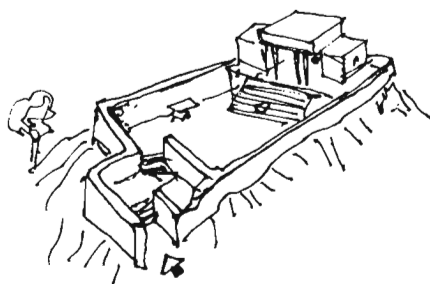
❹ Ἀντιθέτως οἱ ἀπαιτούμενοι (65-80) σφραγιδόλιθοι εἶναι **πολύτιμα** ἀντικείμενα. Παρ' ὅλο πὺν ἔχει καταγραφῇ μέγα πλῆθος σφραγιδολίθων (= 6000), ἦταν πολὺ δύσκολο ἓνας Μινωίτης Ἑλληνας νὰ κατεῖχε περισσότερους τοῦ ἑνός, πὺν τὸν χρησιμοποιοῦσε ὡς ταυτότητα. Μόνον ἡ Διοίκηση καὶ τὸ Ἱερατεῖο εἶχαν στὴν κατοχὴ τους τόσο μεγάλο ἀριθμὸ λόγῳ τῆς δυνατότητας ἀγορᾶς ἢ κατασκευῆς των. Πράγματι ἐκτὸς τοῦ δυσέυρετου ὕλικου (πολύτιμα μέταλλα/λίθοι) ἡ κατασκευὴ τους ἦταν ἓνα θαῦμα ὑψηλῆς τεχνικῆς καὶ τέχνης. Σύνηθες ἦταν τὸ κατόρθωμα τῆς κοπῆς γραμμῆς πάχους 0,02 τοῦ χιλιοστοῦ! (Σχ. 11) σὲ σκληρότατα ὀρυκτὰ χαλαζίου (ἱασπις κ.λπ.), πὺν μόνον ὁ ἀδάμας καὶ τὸ κορόνδιο (ρουμπίνη κ.λπ.) μποροῦν νὰ τὰ χαράξουν. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς τοῦ συνόλου (*set*) τῶν σφραγιδολίθων εἶναι **ἀδύνατον** νὰ χρησιμοποιήθηκε μόνο μία φορὰ γιὰ ἓνα



Σχήμα 11α.



Σχήμα 11.



Σχ. 12.

ἀσήμαντο πῆλινο δίσκο.

⑤ Ὁ μινωικὸς πολιτισμὸς πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸν κλασσικὸ δὲν δημιουργοῦσε **μοναδικὰ** ἐπιτεύγματα, ἀλλὰ συνεχῶς ἀνανεωνόταν μὲ νέες παραλλαγές σὲ μεγάλες ποσότητες. Ποτὲ δὲν θὰ κατασκεύαζαν ἓνα μόνον δίσκο.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ - ΧΡΗΣΗ (Γραφέας - Ἱερεία)

Ἄς

φαντασθοῦμε τὴ σκηνὴ (*scenario*) στὸ ἱερό. Ὁ/ἡ ἱκέτης συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς

συγγενεῖς (ποὺ ἀφήνουν ἔξω ἀπὸ τὸν περίβολο τὶς προσφορές), περνᾷ τοὺς δύο στενωποὺς καὶ φθάνει στὸ προαύλιο (**Σχ. 12**). Τὸν ὑποδέχεται ἐπίσημα ὁ γραφέας, ποὺ ἀκούει τὶς ἱκεσίες καὶ συνθέτει μία παράκληση - ὕμνο, γράφοντάς την στοὺς 2 ἄβακες καὶ κατασκευάζοντας, ὡς προείπαμε, τὸν δίσκο. Ἀφοῦ ξεραθῇ στὸν ἥλιο ἢ ὀπτηθῇ, ὁ γραφέας τὸν παραδίδει στὴν ἱερεία, ποὺ τελετουργικὰ ἀνεβαίνει τὴ μεγαλοπρεπῆ κλίμακα καὶ προχωρεῖ στὸ ἀνοιχτὸ στέγαστρο (ὄχι δωμάτιο), ὅπου βρῖσκεται ἡ «ἁγία τράπεζα» (**Σχ. 2**). Φορώντας τὸ κάλυμμα κεφαλῆς, ἄδει τὸ κείμενο τοῦ δίσκου περιστρέφοντάς τον στὶς παλάμες της καί, ἀφοῦ τελειώσῃ, τὸν προσφέρει στὴ θεὰ (Γαῖα; < γαFja < ΓΓΒ = qe-ai ἢ ke-a), **πετώντας τὸν σὲ φυσικὸ χάσμα** ἢ φρέαρ ἢ πῖθο < ΓΓΒ = qe-to (=ὀλικά χωμένο στὴ γῇ), ὡς *προσφορον*.

Ἐφ' ὅσον ἡ ὑπόθεσις εἶναι βασικὰ ἀληθής, παρ' ὅλο ποὺ πέρασε ἓνας αἰώνας χωρὶς νὰ βροῦμε οὔτε ἓνα παρόμοιο δίσκο, ἃς εὐελπιστοῦμε ὅτι θὰ βροῦμε ὄχι ἓνα ἀλλὰ ἑκατοντάδες σωρηδὸν μὲ λίγη τύχη καὶ γνώση τῶν πιθανῶν σημείων ρίψης/ἀποθήκευσης. Ἀλλωστε τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὶς πινακίδες τῆς ΓΓΒ. Μέχρι τότε ἃς κάνουμε ὑπομονή, γιατί ἡ ἀποκρυπτογράφηση τοῦ ΔΦ εἶναι ἀνέφικτη, ἂν δὲν ἔχουμε τουλάχιστον μερικὲς δεκάδες παρόμοιους.

Εἶθε ἡ Μητέρα - Γαῖα καὶ ἡ Θεὰ Τύχη νὰ εἶναι εὐνοϊκές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. L. Duhoux, «Le Disque du Phestos» 1977.
2. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐνιαία ἢ Ἑλληνικὴ Γραφή», «Δαυλός», τ. 212.
3. Β. Κατσιαδράμης, «Γυναῖκες διάβαζαν τὸν ΔΦ», «Δ», τ. 195.
4. CMS (Corpus Minoischen Siegel), τ. II, σ. 10 + Beiheft 5, σ. 130.
5. Β. Κατσιαδράμης, «Ἡ Γεωμετρία τοῦ ΔΦ», «Δ», τ. 211.
6. Ἀκάθιστος Ὑμνος = Ἰκεσία + Ὑμνος.
7. Β. Κατσιαδράμης, «Ἡ κατασκευὴ τοῦ ΔΦ», «Δ», τ. 212.
8. CMS, τόμος VI, σ. 154.

Κων. Καρμιράντζος

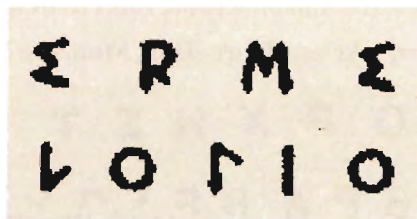
Ἀρχιτέκτων

Πληθώρα ἀρχαιοελληνικῶν ἐπιγραφῶν σὲ Ἀγγλία, Γερμανία, Γαλλία, Ἰσπανία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ Σ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

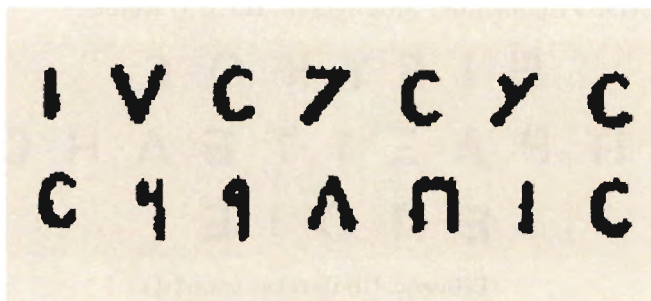
Διαβάζοντας τὸ ἀξιόλογο ἄρθρο τοῦ κ. Μ. Δημοπούλου σχετικῶς πρὸς τὴν ἐξάπλωσι καὶ μετακίνησι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς τὴν Βόρεια Εὐρώπη («Δαυλός», τεύχη 218 καὶ 219, σελίδες 13843 καὶ 13889), θεώρησα ὅτι δὲν θὰ ἦταν περιττὸ νὰ συμπληρώσω κατὰ κάποιον τρόπο, θὰ ἔλεγα, τὸ θέμα μὲ τὸ ὁποῖο καὶ ἐγὼ ἀσχολήθηκα, μὲ μερικὰ δείγματα ἀρχαιοελληνικῶν ἐπιγραφῶν, οἱ ὁποῖες εὐρέθησαν ἐκτὸς Ἑλλάδος: Παρίσιοι, Ἀντίπολις - Antibes, Frejus, Μασσαλία - Marseille, Aix, Ἀρελάτη ἢ Ἀρέλασις - Arles, St. Rémy, Αὐένιον - Avignon, Vaison, Die, Νέμανσος - Nimes, Ἀγάθη - Agde, Montpellier, Béziers, Ναρθὼν - Narbonne, Ἐμπορεῖον - Toulouse, Βορδίγαλα - Bordeaux, Βιδράχτη - Autun, Lyon (Γαλλία). – Βιέννη (Αὐστρία). – Γιβραλτάρ, Βαρκῖνον - Barcelona, Τάρρακον - Tarragona, Malaga, Merida, Lusitania (Ἰσπανία). – Metz, Trier, Coblenz, Mainz, Stockstadt, Offenburg, Βόννη, Κολωνία (Γερμανία), Λονδῖνον. – Anglesey-Wales, Deva-Chester, Ἐμπορεῖον - Amburias-York, Aldborough, Brough u. Stainmore, Ellenborough-Maryport, Lanchester, Corbridge, Riechester (Μ. Βρεταννία). – Β. Ἰταλία κ.λπ.

Ⓐ. Ἰσπανία (Tarragona, 1849, I 251, n. 75) Kaibel 372:



(Ἑρμῆς Λόγιος)

Ⓑ. (Hübner, «Ephem. Epigr.» IV, p. 17, 22) Kaibel 373:



(Εἷς Ζεὺς, Σέραπις... Ἰαὼ)

- Γ. (Hübner, «Monatsber d. Berl.» Akad. 1861, p. 533) Kaibel 374:

ΤΗΝ·ΟΥΡΑΝΙΑΝ|ΒΟΥΚΟΛΟΣ

- Δ. Βόρειος Ἰταλία «Ἑλλην. Ἀλφάβητος», Mommsen, «Bull. dell' Inst.» 1992, p. 91 – Kirchhoff Stud., p. 135) Kaibel 2420.1:

ΑΒ·ΔΕΕΕΘΘ|ΚΛ Μ Ν Ξ Ο Ρ Μ ρ Ε Τ Χ Φ Ψ

ΑΒ·ΔΕΕΕΘΘ|ΚΛ Μ Ν Ξ Ο Ρ Μ ρ } Τ Υ + Φ Ψ

- Ε. Γαλλία (Ἀντίπολις - Antibes: Tisserand, «Hist. D' Antibes» 1876, p. 29) Kaibel 2424:

Τ Ε Ρ Ρ Ω Ν Ε Ι Μ Ι Θ Ε Α Σ Θ Ε Ρ Α Γ Ω Ν
Σ Ε Μ Ν Η Σ Α Φ Ρ Ο Δ Ι Τ Η Σ
Τ Ο Ι Σ Δ Ε Κ Α Τ Α Σ Τ Η Σ Α Σ Ι Κ Ν Ρ Ρ Ι Σ
Χ Α Ρ Ι ᾽ Α Ν Τ Α Ρ Ο Δ Ο Ι Η

(Τέρπων εἰμί θεᾶς θεράπων σεμνῆς Ἀφροδίτης
τοῖς δὲ καταστήσασι Κύπρις χάριν ἀνταποδοίη)

- ς. Γαλλία (Ἀρελάτη - Arles, Huart «Bull. Mon.» 1875, p. 133) Kaibel 2474:

Ο Ρ Χ Η Σ Τ

Β Ρ Α Β Ε Ι Ο Ν

(Ὁρχηστ[ῆ]... βραβείου)

- ζ. Γαλλία (De Friedlaender Sittengesch. II 5 573) Kaibel:

Ε Ι Β Υ Κ Ο Σ
Π Ρ Α Ξ Ι Τ Ε Λ Η Σ
Ε Π Ο Ι Ε

(Εἵδουκος. Πραξιτέλης ἐποίη[ι]).

- Ι.Α. Μ. Βρεταννία (Ἐμπορεῖον - York, Clark, «Arch. Journ.» XLII, p. 425) Kaibel 2548:

Ω Κ Ε Α Ν Ω Ι
Κ Λ Ι Τ Η Θ Υ Ι
Δ Η Ξ Η Τ Ρ Ι /

(᾽Ωκεανῶ! καὶ Τηθύι Δημήτρι[ο]ς)

- Ι.Β. Μ. Βρεταννία (Combridge, Hübner CIL VII, p. 97) Kaibel 2554:

Η Ρ Α Κ Λ Ε Ι
Θ Τ Υ Ρ Ι Ω Θ
Δ Ε Ι Ο Δ Ω Ρ Α
Α Ρ Χ Ι Ε Ρ Ε Ι Α

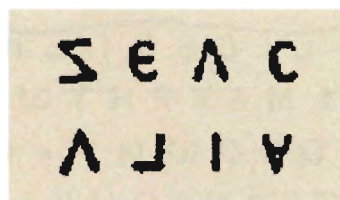
(Ἡρακλεῖ Τυρίῳ Δειοδώρα ἀρχιέρεια)

- Ι.Γ. Γερμανία (Triet, Schoemann, «Jahresb. Trier» V 1856/8) Kaibel 2557:

νυκτός ὁ Π Ω Π ητήρα
Υ Σ Α Δ Ε Λ Φ Η Ι
Π Ο Λ Υ Ω Π Ε Ο Σ Α Ρ Γ Ο Υ
Θ Ε Λ Γ Η Θ Ρ Ο Ν Α Ν Ε
Σ Ι Η Ν Δ Ι Ο Σ Ε Ρ Ξ Ι
Υ Ε Ρ Ν Ω Ν Γ Υ Α Λ
τριμέ Γ Ι Σ Τ Ο Ν Α Ν Ε Ι

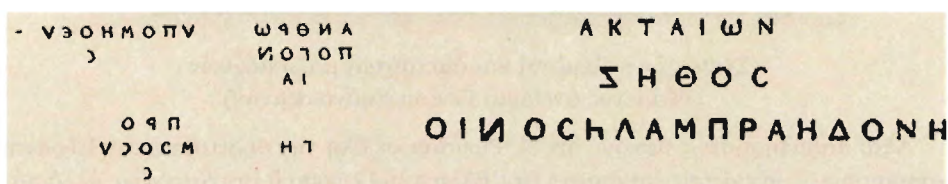
(...ἀδελφή... πολυώπεος ᾽Αργου...θέλγηθρον ἀνει[δών]...
...έννε]σιήν Διὸς Ἑρμῇ... εὐερνῶν γυάλ[ων]... τριμέγιστον ἄνει...)

ΙΔ. (Hirschfeld CIL XII 5690, 139) Kaibel 2573:



(Ζεὺς, Ὑγία)

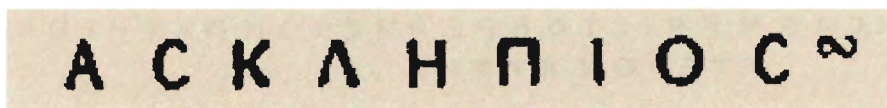
ΙΕ. Kaibel 2576 2, 4, 5, 9:



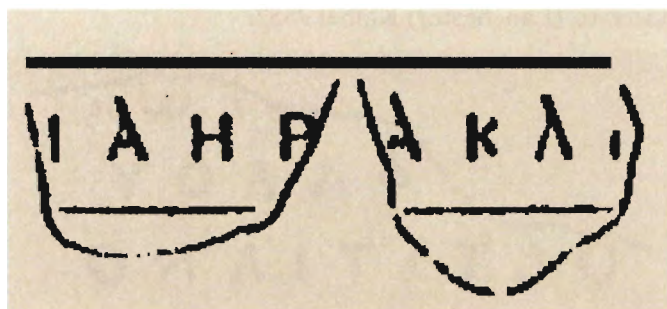
(Προμ[η]θεύς, Ὑπομηθεύς,
ἀνθρωπογονία, Γῆ)

(Ἀκταίων
Ζῆθος
Οἶνος ἢ λαμπρά ἡδονή)

ΙΖ. Γερμανία (Darmstadt) Kaibel 2577.1:



ΙΖ. Βιέννη, Kaibel 2577.3:



([Θάλε]ια, Ἡρακλ[ῆς Μουσῶν...)

Ἐκτὸς τῶν ἄνω δειγμάτων ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τῆς Ῥωμαϊκῆς περιόδου, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουν ὅτι μαζὺ μὲ τοὺς Ῥωμαίους ὑπῆρχε καὶ ἓνα πλῆθος Ἑλλήνων στρατιωτικῶν, καλλιτεχνῶν καὶ πολιτικῶν, οἱ ὅποιοι δημιουργοῦσαν καὶ συνεισέφεραν πολλὰ:

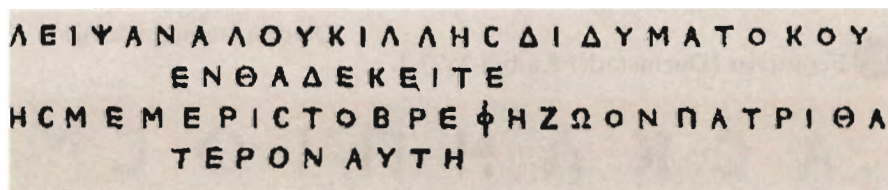
III. Γερμανία (Stockstadt) Kaibel 2564.1:



(Σωθεις ἐκ πολέμ[ου] καὶ ἀμετρήτων μάλα μόχθων
εὐξάμενος ἀνέθηκα Γενίου εἰκόνα σεμνήν)

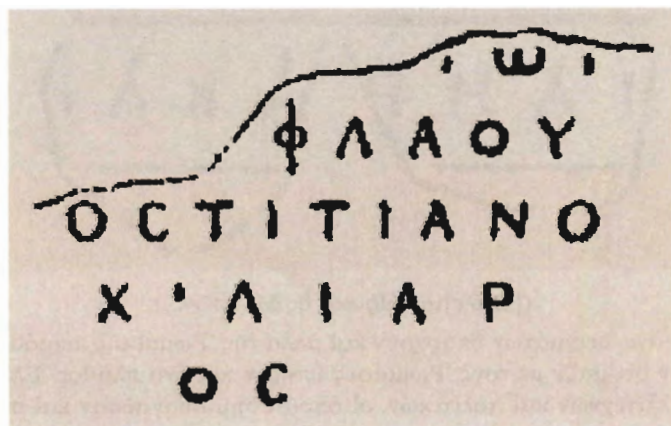
᾽Αξιο παρατηρήσεως θεωρῶ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι σὲ ὅλη τὴν βορειοδυτικὴν Εὐρώπη χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὶς ἐπιγραφὰς τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἢ τὴν Λατινικὴ, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν ἑλληνικὴ μετάφρασί τους.

ΙΘ. Γαλλία (Bordeaux) Kaibel 2521:



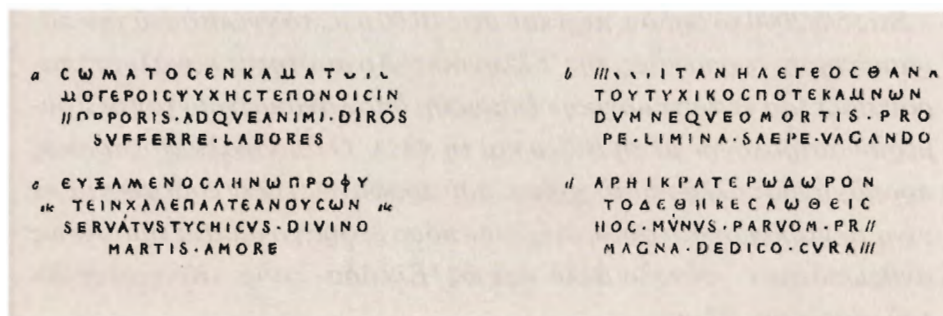
(Λεῖψανα Λουκίλλης διδυματόκου ἐνθάδε κεῖτε·
ἥς μεμέριστο βρέφη, ζῶν πατρί, θάτερον αὐτῇ)

Κ. Μ. Βρεταννία (Lanchester) Kaibel 2552:



(Ἀσκληπ)ιῶι [Τίτος] Φλάου[ι]ος Τιτιανό[ς] χιλίαρ[χ]ος)

ΚΑ. Γερμανία (Comblenz, Mommsen, «Wochenschr. f. Klass. Philol.» 1884, p. 26) Kaibel 2562:



(Σώματος ἐν καμάτοις μογεροῖς ψυχῆς τε πόνοισιν
ἄχρ]ι τανηλεγέος θανάτου Τυχικός ποτε κάμνων,
εὐξάμενος Λήνῳ προφυ[γ]εῖν χαλέπ' ἄλ[γ]εα νούσων
" Ἀρηι κρατερῶ δῶρον τότε θῆκε σωθείς)

Οἱ Ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς στὴν βορειοδυτικὴ Εὐρώπῃ μετρῶνται κατὰ ἑκατοντάδες. Ἡ ἐπιλογὴ τῶν παραπάνω στοιχείων ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν Georgius Kaibel καὶ Albertus Lebègue, «Inscriptiones Graecae», τόμ. XIV: «Inscriptiones Galliae, Hispaniae, Britanniae, Germaniae, Italiae et Siciliae», Βερολῖνο 1890· καὶ ἀσφαλῶς ἀπὸ τότε ἕως σήμερα ἔχουν ἀνακαλυφθῇ πολλὲς ἄλλες ἐπιγραφές. Ἐκ τῶν ἄνω ἐξάγονται τὰ συμπεράσματα:

α) Οἱ ἑκατοντάδες ἐπιγραφῶν ἀποδεικνύουν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν δημιουργήσῃ παντοῦ πόλεις καὶ ἀποικίες, διὰ τῶν ὁποίων εἶχαν μεταφερθῇ πολιτιστικά, θρησκευτικά καὶ τεχνολογικά στοιχεῖα.

β) Ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς περιόδου ἔπαιζαν κύριο ρόλο· ἀπόδειξη αὐτοῦ εἶναι, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι χρησιμοποιοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ γιὰ τὶς ἐπιγραφές ἢ τουλάχιστον τὴν Λατινική, μὰ σχεδὸν πάντοτε καὶ τὴν ἑλληνικὴ μετάφρασι. Τοῦτο τὸ τελευταῖο σημαίνει, ὅτι, ἐὰν ὅχι ὅλοι οἱ ἐγχώριοι (Γάλλοι, Γερμανοί, Ἰσπανοί, Ἱταλοί, Βρεταννοὶ κ.λπ.), τοῦλάχιστον πρόσωπα ὑψηλῶν θέσεων γνώριζαν καὶ ὠμιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ μέχρι καὶ τοὺς πρώτους μ.Χ. αἰῶνες.

Παρόμοιες ἐργασίες καὶ ἐκδόσεις στὸ ἐξωτερικὸ ὑπάρχουν πάμπολλες· δυστυχῶς ὅμως εἶναι ἄγνωστες στὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ μόνη σχετικὴ ἀξιολόγησι στὴν Ἑλληνικὴ εἶναι τοῦ Σταύρου Π. Ἀλούπη, «Ἱστορικά καὶ Γλωσσικά Μελετήματα. – Ὁ Μασσαλιωτικὸς Πολιτισμὸς» 1930, δευθευθεῖσα ἐν Λωζάννῃ (ἐπανέκδοσι 9/1996, ἐκδ. Ἑλεῦθ. Σκέψις).

Νικόλαος Σταμ. Ἀσπιώτης

Βόλφμπουργκ, Γερμανία

Ἡ Βίβλος, ἡ ἀστρολογία καὶ ἡ... κατάκτηση τοῦ Διαστήματος!

Στις 5/5/2000 τὸ βράδυ, περίπου στίς 10.00 μ.μ., τὸ γνωστὸ γιὰ τὴν παρασιώπηση, τεχνηέντως, τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος κανάλι ΕΤ3 παρουσίαζε μία «ἐπιστημονικὴ» ἐκπομπή, ὅπου ἀνακατεύονταν οἱ Σουμέριοι ἀστρολόγοι μὲ τὴ Βίβλο καὶ τὴ NASA. Ὁ ἀπροκάλυπτος τρόπος προπαγάνδας ἀλλὰ καὶ τὸ χρῆμα, ποὺ προφανῶς εἶχαν ξοδέψει γιὰ νὰ γίνη τὸ ντοκυμαναὶρ αὐτό, δείχνουν πόσο ξέφραγο ἀμπέλι εἴμαστε ὡς ἀνθρωπότητα -σύνολο ἀλλὰ καὶ ὡς Ἑλλάδα- λαός. «Κοσμολογία» τοῦ αἰσχίστου εἶδους...

Ἦταν ἓνα ρεσιτάλ, ὅπου τὰ πολιτισμικὰ κόμπλεξ ἔχουν φθάσει στὰ ὅρια τῆς εὐτελοῦς προβολῆς ἀνυπάρκτων πολιτισμῶν – προβολή – ἀκρογωναῖος λίθος τοῦ Ἑβραιοχριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑβραιομαρξισμοῦ. Βλέπει κανεὶς μὲ θαθεῖα λύπη πῶς ἐλέγχουν τὴ NASA καὶ πῶς μία πανανθρώπινη προσπάθεια νὰ κατακτηθῇ τὸ Διάστημα πέφτει στὴ μεταφυσικὴ τοῦ Γιαχβέ. Εἶναι τυφλοὶ κι ἔστω μὲ τὰ τελειότερα ὄργανα, ποὺ ἐξ ὑφαρπαγῆς διαθέτουν, δὲν θὰ ἰδοῦν τίποτε.

Οἱ γίγαντες τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος, ὅποτε ἡ Ἐπιστήμη ἐφάνη γιὰ πρώτη φορὰ στὸν ἄνθρωπο, εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀποτελοῦν τὴ βάση τῶν πάντων, ὅπου σήμερα ἐπάνω προσπαθοῦν οἱ κομπλεξικοὶ νὰ φτειάξουν τὸν δικό τους φανταστικὸ κόσμον μεταξὺ Σουμερίων, Βίβλου καὶ NASA.

Κανεὶς δὲν εἶναι ἐξουσιοδοτημένος ἀπὸ τὴ Φύση γιὰ τέτοιες προσπάθειες παρὰ μόνον οἱ τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντες μὲ τὸ ἐπιβεβαιωμένο ἀπὸ τὴ Φύση τάλαντό τους.

Μὲ δάση τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη, ποὺ τὴν παρασιωποῦν ἀλλὰ τὴν ἐκμεταλλεύονται, γιὰτὶ δὲν μποροῦν νὰ κάνουν ἀλλιῶς, ἔπλεκαν στὰ φανερά μὲ τὴ Βίβλο, τοὺς Σουμέριους καὶ τὴ NASA τὸ γαϊτανάκι – τὸ γαϊτανάκι τῆς ἐπιστημονικῆς Ἀποκριᾶς, ἔτσι ποὺ ἔχουν καταστήσει τὰ πράγματα. Ὁ δρόχος τῆς μεταφυσικῆς τοῦ Γιαχβέ στὴν καθαρὴ ἐπιστημονικὴ σκέψη καὶ στὸν ἐλεύθερο στοχασμὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος...

Παντελῆς Γλάρος

ΕΝΑ ΘΑΥΜΑΣΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

Τὸ ICHS στὴ Φλώριδα μὲ πέντε ἔδρες καὶ παραρτήματα Ἑλληνικῶν Σπουδῶν

«Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τυφλὰς δυνάμεις τῆς φύσεως τίποτε δὲν κινεῖται στὴν γῆ, τὸ ὁποῖο νὰ μὴν εἶναι ἐλληνικῆς προελεύσεως.»

Sir Henry Summer Maine

Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία ἀφελληνίζεται ὁλοένα καὶ μὲ ταχύτερους ρυθμούς. Μὲ τὶς νέες ὁδηγίες τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἡ γλῶσσα μας ὑποδαθμίζεται σταδιακά, ἀλλὰ μεθοδευμένα. Σὲ πρόσφατο συνέδριο στὴν Ἀθήνα μὲ θέμα «Δημοσιογραφία καὶ Γλῶσσα» ὠρισμένοι εἰσηγητὲς ὑποστήριξαν, ὅτι... «ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα βρίσκεται στὸ Γ' Νεκροταφεῖο» καὶ πρότειναν τὴν φωνητικὴ ὀρθογραφία καὶ τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο! Ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας, κοσμητὼρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἑμμανουὴλ Μικρογιαννάκης κατήγγειλε στὸν «Κυριακάτικο Τύπο» τὸ «ῥογιο τῆς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας στὸ πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν». Ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐπεσήμανε, «ἐπιβάλλεται μονόδρομος καὶ ἀσκεῖται τρομοκρατία σὲ ὅσους ξεφύγουν ἀπὸ τὴ γραμμὴ πὺν ἔχει χαραχθῇ». Οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς γραμμῆς αὐτῆς σχεδιάζουν καὶ ἐπιβάλλουν ἀνενόχλητοι τὴ διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας μας καὶ κατὰ συνέπεια τῆς παγκόσμιας ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητας.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ὅμως ξένα πανεπιστημιακὰ ἰδρύματα, κολλέγια καὶ σχολεῖα, ἐναντίον τῶν ἐπικρατουσῶν τάσεων, ἐπιμένουν νὰ διατηροῦν τὶς ὥρες διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, Φιλοσοφίας καὶ Ἱστορίας. Ὁ «Δαυλὸς» συνεχίζει τὴν καταγραφή καὶ παρουσίαση αὐτῶν τῶν προσπαθειῶν.

Τὸ πρῶτο Κέντρον Ἑλληνικῶν Σπουδῶν Συνυφασμένων Κλάδων (ICHS) μὲ πέντε ἔδρες (Ἑλληνικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας, Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καὶ Βυζαντινῆς Ἱστορίας) ἰδρύθηκε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας (USF) στὴν Τάμπα, μὲ σκοπὸ νὰ συμβάλῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴ διατήρηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες.

Στόχος του εἶναι ἡ δημιουργία ἀντίστοιχων κέντρων μὲ μόνιμες ἔδρες καὶ σὲ ἄλλα πανεπιστήμια μέσῳ τῶν παραρτημάτων πὺν ἔχει δημιουργήσει στὶς πολιτεῖες τῆς Μασσαχουσέτης, τῆς Ἀτλάντας, τοῦ Ἰλλινόις, τῆς Νέας Ἰερσέης, τῆς Β. Καρολίνας καὶ τοῦ

Τέξας.

Το «ICHS» αντιπροσωπεύει το πρώτο «Κέντρο Ήξοχης Ποιότητας» (Center of Excellence) και ιδρύθηκε από το «Αμερικανικό Ίδρυμα για την Έλληνική Γλώσσα και τον Πολιτισμό» στις Ήνωμένες Πολιτείες.

Τή δεκαετία του '80 το Greek Studies Council με άκαδημαϊκούς του USF και τη βοήθεια του δρ. Τάκη Κλή από την Ελλάδα δημιούργησαν την πρώτη έδρα της Φιλοσοφίας, που κατείχε ο καθηγητής κ. Anton. Χρόνια αργότερα το Ίδρυμα «AFGLC» συστάθηκε με πρωτοβουλία του καθηγητή κ. Χρήστου Τσόκου σε συνεργασία με άκαδημαϊκούς Έλληνες και φιλέλληνες και όμογενειακούς παράγοντες, για να συμβάλει στη διατήρηση και έπαύξηση του Έλληνικού Πολιτισμού και της Έλληνικής Γλώσσας μέσω ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης.

ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΧΡ. ΤΣΟΚΟ

‘Ο «Δαυλός» παραβρέθηκε στα εγκαίνια του Κέντρου στην Τάμπα της Φλώριδας και συμμετείχε διά της συντάκτριάς του κ. Νάνσυ Μπίσκα στο Έτήσιο Μορφωτικό Συνέδριο 2000 του «Αμερικανικού Ίδρυματος για την Έλληνική Γλώσσα και τον Πολιτισμό». Με την ευκαιρία αυτή ή κ. Μπίσκα συνωμίλησε με τον καθηγητή κ. Χρ. Τσόκο.

– Κύριε Τσόκο, πώς ξεκίνησε ή ιδέα για τη δημιουργία του AFGLC;

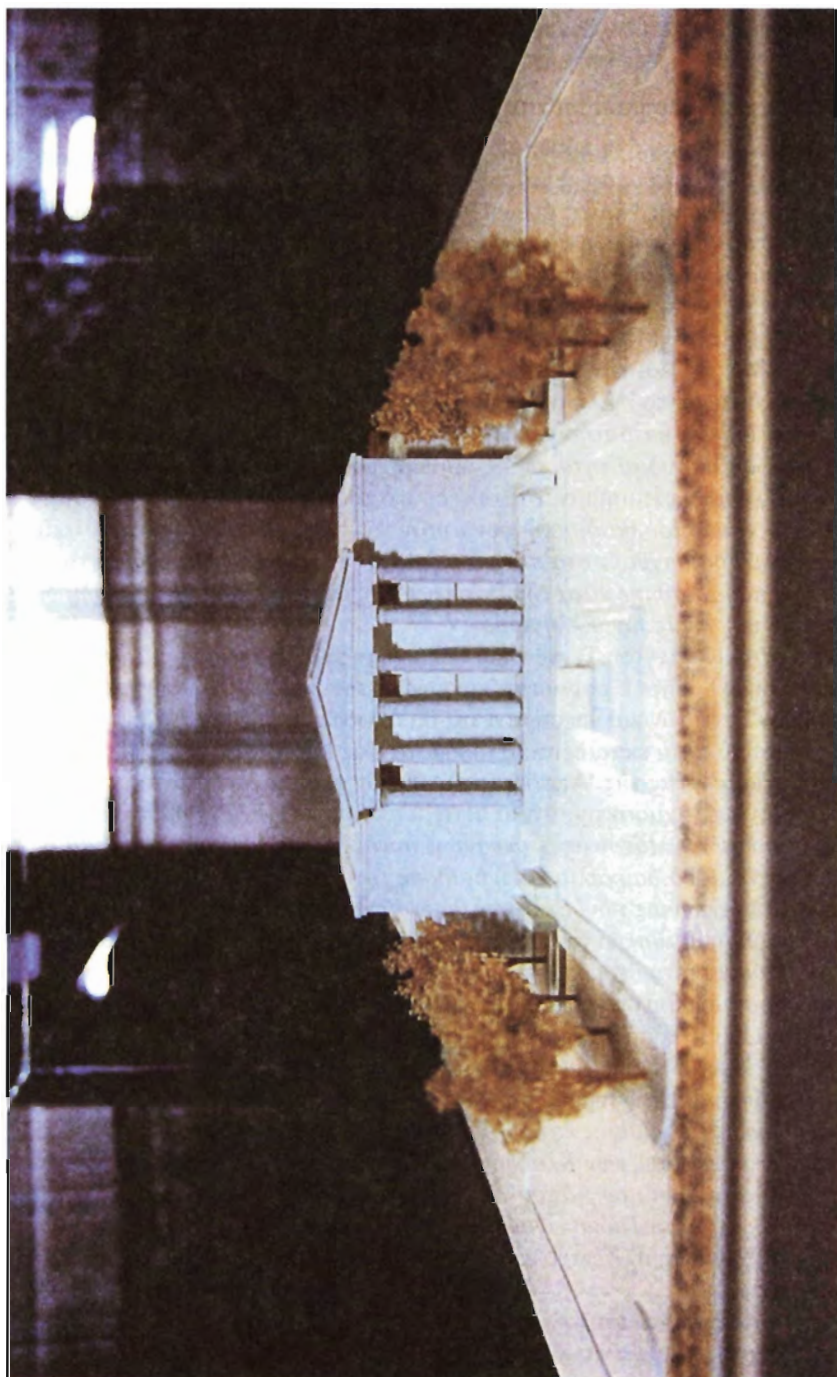
– Στη δεκαετία του 1980 αρκετά από τα πανεπιστήμια κύρους στις ΗΠΑ εισήγαγαν νέα διδακτέα ύλη, ή όποια δεν περιελάμβανε τα εύρεως ως τότε γνωστά «Μεγάλα Βιβλία». Τα βιβλία αυτά αναφέρονταν στις θεμελιώδεις σκέψεις και αξίες του Έλληνισμού. Έτσι ή νέα διδακτέα ύλη αδιαφορούσε για την «Παιδεία», την έντατική δηλαδή προσπάθεια που πρέπει να καταβάλλουν οί φοιτητές, για να ανέλθουν σε ήθικό, διανοητικό και φυσικό επίπεδο. Ο διακεκριμένος φιλόσοφος και κλασικιστής J. R. Silber άσκησε έντονη κριτική για τη νέα διδακτέα ύλη των αμερικανικών πανεπιστημίων: «Προέρχεστε», είχε πει χαρακτηριστικά, «από έναν πολιτισμό, ό όποιος όχι μόνον δημιούργησε την έννοια της Παιδείας – της εκπαιδύσεως δηλαδή ως μέσον για τη διάδοση του πολιτισμού – αλλά ό όποιος και παρήγαγε τον περισσότερο πολιτισμό για να διαδοθής».

Τα αμερικανικά ιδρύματα ανωτάτης εκπαίδευσης «γύρισαν την πλάτη τους» στην έλληνική παράδοση και γλώσσα. Κανένας έλληνοαμερικανικός οργανισμός, αλλά ούτε και ή έλληνική κυβέρνηση δεν ασχολήθηκαν τότε με την υπό διαμόρφωσιν νέα κατάσταση. Έτσι χάσαμε πολύτιμο χρόνο. Πρέπει να εργαστούμε πολύ έντατικά, να δημιουργήσουμε και τα άλλα κέντρα βάσει του προτύπου ICCHS στις ΗΠΑ, όπου ήδη υπάρχουν τα παραρτήματα, ώστε να καλύψουμε τον χαμένο χρόνο. Έάν αυτό γίνη σωστά και γρήγορα, μπορούμε να έχουμε 6 ακόμη κέντρα με 30 έδρες στις διάφορες πολιτείες της Αμερικής.

– Ποιός είναι ό στόχος του ιδρύματος και με ποιά μέσα θα τον επιδιώξετε;

– Η θεμελιώδης αποστολή του ιδρύματός μας είναι να βοηθήσουμε στη διατήρηση και ένδυνάμωση του Έλληνικού Πολιτισμού και της γλώσσας μας στις ΗΠΑ μέσω των αμερικανικών ιδρυμάτων. Πιστεύω, ότι ή ίδρυση του ICCHS θα συμβάλει αποτελεσματικά προς αυτή την κατεύθυνση. Το σύνθημά μας είναι: Έάν δεν επιτύχουμε να αναζωογονήσουμε και να ένδυναμώσουμε τον Έλληνισμό στις ΗΠΑ, ή ιστορία δεν θα μάς συγχωρήσει.

Στό κέντρο μας μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να σπουδάσει Έλληνισμό, δηλαδή ό,τι



Τὸ κτήριο πὺ θὰ στεγάσῃ τὸ Κέντρον Ἑλληνικῶν Σπουδῶν Συννυφασμένων Κλάδων στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας, στὴν Τέρπα.

άφορᾷ στήν Ἑλλάδα καί τόν Ἑλληνικό Πολιτισμό, συμπεριλαμβανομένων τῶν γνώσεων ἀνθρωπολογίας, ἀρχαιολογίας, ἱστορίας, πολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐλληνικῆς γλώσσας καί φιλολογίας. Οἱ σπουδές εἶναι ἐπιπέδου πρῶτου διπλώματος μέχρι διδακτορικοῦ.

Τὸ κέντρο ἔχει ἐξασφαλίσει τὴν ἐπιβίωσή του

Πρόκειται γιὰ μία ἀξιόλογη προσπάθεια, πού ἔχει τὶς ἐξῆς ἰδιαιτερότητες:

- 1) Τὸ κέντρο (ICHS) θὰ ὑπάρχει γιὰ πάντα.
- 2) Τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας (USF) δάσει τοῦ συμβολαίου ἔχει ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση νὰ καταβάλῃ ἀμέσως ἴσο ποσὸ γιὰ κεφαλαιοδότηση μὲ τὸ ποσὸ πού κατέβαλε τὸ ἴδρυμα γιὰ κάθε ἔδρα, καθὼς καὶ νὰ συντηρῇ τὸ κέντρο γιὰ πάντα.
- 3) Τὸν ἔλεγχο τοῦ κέντρου διατηρεῖ τὸ ἴδρυμα μὲ 3 ψήφους ἔναντι 2 τοῦ USF.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Μορφωτικοῦ Συνεδρίου, στὸ ὁποῖο συμμετεῖχαν προσωπικότητες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀμερική (ἀκαδημαῖκοι καὶ διπλωμάτες), ἀντήλλαξαν ἰδέες γιὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες.

«Στόχος μας εἶναι νὰ καταστήσουμε σαφῆ στὶς τωρινές ἀλλὰ καὶ τὶς μελλοντικές γενεές τὴ θεμελιώδη σπουδαιότητα τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως στοὺς Ἀμερικανοὺς ὄλων τῶν προελεύσεων», ἐπισήμανε στὸ συνέδριο ὁ πρόεδρος τοῦ ἰδρύματος κ. Χρ. Τσόκος. «Οἱ Ἀμερικανοὶ πού θὰ διοικήσουν αὐτὸν τὸν τόπο», λέει χαρακτηριστικά ὁ κ. Τσόκος, «πρέπει νὰ διδαχθοῦν στὰ πανεπιστήμιά τους αὐτὸ πού ὁ πρόεδρός τους, ὁ κ. Μπίλ Κλίντον, παραδέχθηκε κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὴν Ἑλλάδα, ὅτι δηλαδή δὲν θὰ ὑπῆρχε ἡ Ἀμερική χωρὶς τὸν Ἑλληνισμό».

Ὁ πρῦτανος τοῦ Κολλεγίου Τεχνῶν καὶ Ἐπιστήμης τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νότιας Φλώριδας κ. David Stamps ἐξέφρασε ἐνθουσιωδῶς τὴν ὑποστήριξή του γιὰ τὸ Κέντρο τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν καὶ ἐπεσήμανε ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ πρότυπο «Κέντρο Ἐξοχῆς Ποιότητος» καὶ γιὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα στὶς ΗΠΑ.

Ὁ γενικὸς γραμματέας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Ματσανιώτης στὴν εἰσήγησή του ἀνέφερε χαρακτηριστικὰ μεταξὺ ἄλλων: «Ὁ Ἑλληνισμός εἶναι κυρίως μία διανοητικὴ ἔννοια. Μόνον δευτερευόντως συνδέεται μὲ γεωγραφικοὺς καὶ διολογικοὺς παράγοντες. Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ διάδοση τῆς ἱστορίας, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς παραδόσεως καὶ τῆς γλώσσας τῶν Ἑλλήνων θὰ ἐνδυναμώσῃ τὰ πολιτιστικὰ θεμέλια τῶν ΗΠΑ. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐκφράζει τὸν θαυμασμό της γιὰ τὶς προσπάθειες τοῦ AFGLC καὶ ὑπόσχεται τὴ θερμότερη ὑποστήριξή του». Ὁ κ. Ματσανιώτης, τηρώντας σχετικὴ του ὑπόσχεση, ἀπέστειλε ἤδη στὸ Κέντρο ὅλες τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Ἰδρύματος Οὐράνη, γιὰ νὰ ἐμπλουτισθῇ ἡ βιβλιοθήκη του.

Ἡ κ. Φωτεινὴ Πρινωτάκη ἐκ μέρους τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ AFGLC εὐχαρίστησε τὸν «Δαυλὸ» γιὰ τὴ συμμετοχή του στὸ συνέδριο καὶ ἐπεσήμανε: «Ὅπως εἶδατε, μὲ 5 χρόνια σκληρῆς ἐργασίας καταφέραμε νὰ ἐγκαινιάσουμε τὸ πρῶτο Κέντρο Ἑλληνικῶν Σπουδῶν Συννυφασμένων Κλάδων (ICHS) μὲ πέντε ἔδρες. Αὐτὸ ὀφείλεται στὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη ὄλων μας γιὰ τὸν Ἑλληνισμό. Ἡ ἐμπειρία ὄλων τῶν ἀκαδημαϊκῶν μὲ πρόεδρο τὸν κ. Χρήστο Τσόκο εἶναι αὐτὴ πού θεμελίωσε τόσο σωστὰ καὶ πέτυχε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χρονικά, τὸ Κέντρο νὰ ὑπάρχει γιὰ πάντα. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ αὐτὸ τὸ γεγονός».

- Ποιοὶ εἶναι οἱ ἐπόμενοι στόχοι σας;

- Οἱ ἐπόμενοι στόχοι μας εἶναι κυρίως δύο: Ὅπως ἤδη γνωρίζετε, ὁ ἐκλεκτὸς Ἑλληνας - φιλέλληνας συμπατριώτης μας κ. Gus Stathis καὶ ἡ σύζυγός του Μαίρη προσέφε-

ραν 1.000.000 δολλ. για τὸ ἰδιόκτητο κτήριο, ποὺ θὰ στεγάσῃ τὸ Κέντρο μας στὸν χώρο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νότιας Φλώριδας. Σκοπὸς ὅλων εἶναι ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ ἔργου. Μέχρι τὸ φθινόπωρο τοῦ 2001 θὰ ἔχουμε μία νέα «Ἀκρόπολη» στὴν Τάμπα. Ἐπίσης νὰ συνεχίσουμε καὶ μὲ τίς ἄλλες πολιτείες, ὅπου ὑπάρχουν τὰ παραρτήματά μας. Ἐὰν ὅλα δουλέψουν μὲ τὸν ἴδιο ρυθμὸ, μποροῦμε σὲ 5 ἀκόμη χρόνια νὰ ἔχουμε 30 ἔδρες στὶς ΗΠΑ. Καταλαβαίνετε, τί σημαίνει αὐτὸ γιὰ τὴν Ἑλλάδα; Χρειαζόμαστε τὴ βοήθεια ὅλων ὅσοι συμμερίζονται τὴν πίστη μας, ὅτι ἡ διατήρηση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἡ προβολή του στὸ ἐξωτερικὸ εἶναι πολὺ σημαντικά».

Ἐκτελεστικὸς διευθυντὴς τοῦ ICHS εἶναι ὁ δρ. William M. Murray, καθηγητὴς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, καὶ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν προαναφερόμενο καὶ τοὺς καθηγητές: δρ. I. Μπαλλῆ, ἀντιπρόεδρο τοῦ AFGLC, δρ. Δ. Χαλκιᾶ, ταμία τοῦ AFGLLC, τὸν δρ. David Stamps καὶ τὸν κ. Χρ. Τσόκο.

Τὸ «Ἀμερικανικὸ Ἰδρυμα γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ τὸν Πολιτισμὸ», μὴ κερδοσκοπικὸς ὀργανισμὸς, ἀπευθύνεται σὲ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ συμβάλουν στὴν ἀναγέννηση τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ τὴ διατήρηση τῆς Ἑλληνικῆς Κληρονομιάς.

Οἱ δραστηριότητες στὴν Παιδεία καὶ τὸν Πολιτισμὸ

Τὸ κέντρο μέσῳ τῶν προγραμμάτων του θὰ παράσχῃ εὐκαιρίες ἐμπλουτισμοῦ γνώσεων γιὰ φοιτητές καὶ καθηγητικὸ προσωπικὸ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας. Θὰ διευκολύνῃ ἐπαφὲς μὲ ἄλλα προγράμματα καὶ μελετητές στὶς Ἠνωμένες Πολιτείες καὶ στὸ ἐξωτερικὸ.

Συγκεκριμένα:

- Διοργανώνει καὶ φιλοξενεῖ διαλέξεις, συμπόσια καὶ διασκέψεις.
- Ἀπονέμει χορηγίες γιὰ ἐντατικές σπουδὲς καθηγητῶν.
- Ἀπονέμει φοιτητικὲς ὑποτροφίες.
- Διευκολύνει εὐκαιρίες γιὰ σπουδὲς στὸ ἐξωτερικὸ.
- Βοηθεῖ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας στὴ διάπλαση τῆς συλλογῆς συγγραμμάτων, ἐργασιῶν ἀναφορᾶς καὶ ὑλικῶν ἀρχείου, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τοῦ κέντρου καὶ τῶν μελῶν του.
- Προάγει τὴν ἔκδοση ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν μέσῳ μικρῶν ἐπιχορηγήσεων.
- Συμβάλλει στὴν ἵδρυση καὶ ὀργάνωση θέσεων ἐπισκεπτῶν ἢ προγραμμάτων ἀνταλλαγῆς γιὰ ἐξέχοντες ἐπιστήμονες στὶς διάφορες ὄψεις Ἑλληνικῶν Σπουδῶν καὶ Πολιτισμοῦ.
- Ἀπευθύνεται γιὰ χρηματοδότηση σὲ ὑπηρεσίες χορηγήσεων ἐκτὸς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νότιας Φλώριδας.
- Βοηθεῖ τὴν ἵδρυση προγραμμάτων στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Φλώριδας ἀπονομῆς πτυχίων καὶ μεταπτυχιακῶν σπουδῶν συνυφασμένων κλάδων σχετικὰ μὲ τίς διάφορες ὄψεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ.
- Συμβουλευεῖ φοιτητές ποὺ ἐπιδιώκουν νὰ σταδιοδρομήσουν στὶς Ἑλληνικὲς Σπουδές.
- Χρησιμοποιεῖ τὸ Διαδίκτυο (Internet) καὶ ἄλλες τεχνολογίες γιὰ μάθηση ἐξ ἀποστάσεως, ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ἀποστολή του.
- Ἐκδίδει ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ ἀφωσιωμένο σ' ὅλες τίς ὄψεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Νάνου Μπίσκα

Παιδιά για υίοθεσία...

«Όταν ό πασιγνώστος στη γιαγιά του, την θεία του και την μητέρα του τραγουδοποιός κ. Μανώλης Ρασούλης τραγουδοῦσε τὸ ὅλο βάθος τραγούδι του: «Πότε Βούδας, / πότε Κούδας, / πότε Ἰησοῦς / κι Ἰούδας», δὲν μπορούσαμε νὰ φαντασθοῦμε πόσο γάντι θὰ τοῦ πήγαινε ὁ τελευταῖος αὐτὸς στίχος. Ἀλλ' ἄς πάρουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ κ. Ρασούλης λοιπὸν μία τῶν ἡμερῶν, πρὶν ἀρκετὰ χρόνια, ἐνέσκηψε στὸν χώρο τῆς ἑλληνικῆς δισκογραφίας λάβρος περὶ τὰ συναισθηματικὰ καὶ σεξουαλικὰ του ζητήματα, ἀπειλῶν δίκην πεζοναύτου νὰ κἀνὴ ἀπόδωση στὸν ὕπνο τοῦ «μικροῦ» του. Ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς καταπληκτικοῦ ποιητικοῦ δίσκου, πὺν ἔσπασε τὰ ταμεῖα. Νὰ φαντασθῆτε, τὸν ἀγόρασαν ὅλοι, μὰ ὅλοι, οἱ ἀναγνώστες τῆς ἀεμνήστου καὶ εὐρύτατης κυκλοφορίας ἐφημερίδος «Ἡ πράσινη γάτα». Λαμπρὰ ἐφημερίς τῶν ἀναρχικῶν τῶν Ἐξαρχεῶν.

Ἐγραψε ἀκόμη καὶ κάποια ἄλλα τραγούδια, πὺν ἔγιναν γκράν σουξέ τόσο, πὺν οἱ κύριοι Χατζηδάκις, Θεοδωράκης καὶ Ξαρχάκος ὁμοῦ ἐτρόμαξαν πὺς θὰ χάσουν τὸ ψωμί τους οἱ ἄμοιροι. Καὶ ξαφνικά, ἐκεῖ πὺν ὅλοι περιμέναν τὸ μεγάλο μουσικὸ μπάμ τοῦ κ. Μανώλη Ρασούλη, μούγγα στὴν στρούγκα. Χάθηκαν τὰ ἔχνη του. Συνθέτες καὶ τραγουδοποιοὶ ἀνέπνευσαν μὲ ἀνακούφιση καὶ μῆκαν στὸ ἀρχεῖο τὰ συμβόλαια πὺν εἶχαν προετοιμάσει οἱ δισκογραφικὲς ἐταιρεῖες «Μουγκαφὸν» καὶ «Ψάρι Α.Ε.». Τί θλίψη γιὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν φανατικῶν θαυμαστῶν του. Τί ἀπώλεια γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μουσική.

Ὅμως ὁ κ. Μανώλης Ρασούλης τόσα χρόνια δὲν ἔμεινε ἀνεργός. Ἀλίμονον! Ξύρισε τὸ πολὺ κουλτουριάρικο μούσι του, φόρεσε καλὰ κοστούμια, γιὰτὶ διεπίστωσε πὺς τὸ στὺλ λέτσου, πὺν εἶχε ἐν' Ἑλλάδι, δὲν περνοῦσε στὴν καινούργια του δουλειὰ κι ἐγκατεστάθη, φαντάζομαι μονίμως, στὸ Ἀμστερνταμ. Τὸ ὅτι διάλεξε αὐτὴν τὴν πόλη γιὰ ἐγκατάσταση, πὺν εἶναι ἢ ἔδρα τῶν μεγαλυτέρων ἐταιρειῶν ἐβραϊκῶν συμφερόντων, εἶναι ἐντελῶς συμπτωματικὸ. Καὶ μὲ δόση ἐξορμήσεως τὸ Ἀμστερνταμ ἄρχισε, ἐντελῶς ἀνιδιοτελῶς ὅπως ἀντιλαμβάνεσθε, νὰ διασχίξῃ τὴν Εὐρώπη ὀριζοντίως καὶ καθέτως, προκειμένου νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ μέγιστον ἐθνικὸν του ἔργο. Ὁ μέγιστος λοιπὸν αὐτὸς διδάσκαλος τοῦ ἔθνους διατρέχων τὴν Ἑσπερίαν εὐαγγελίζεται τὴν ἀπόσχιση τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Κρήτης ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Τρέχει ἀπὸ διάλεξη σὲ διάλεξη, μήπως καὶ δὲν προλάβῃ νὰ ἐνημερώσῃ ὅλη τὴν Δυτικὴ Εὐρώπη, πὺν τόσο, μᾶς ἀγαπᾷ, γύρω ἀπὸ τὸ θέμα πὺν τὸν καίει καὶ δὲν τὸν ἀφήνει οὔτε νὰ κοιμηθῇ.

Τώρα βέβαια ἐσεῖς πὺν εἴσθε καχύποπτοι, θὰ σκέφτεσθε ὅτι ὁ κ. Μανώλης Ρασούλης «τὰ παίρνει» χοντρά ἀπὸ τοὺς Σιωνιστὲς καὶ ἄλλους σκοτεινοὺς κύκλους. Οὐ νὰ μοῦ χαθῆτε! Τὸ δρώμικο μυαλό Σας δὲν περιγράφεται. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἰδεολόγος. Μάλιστα. Κινεῖται ἀπὸ καθαρώς ἰδεαλιστικὰ κίνητρα, τὰ ὁποῖα στοχεύουν στὴν καλύτερη ἐφαρμογὴ τῆς διοικητικῆς ἀποκέντρωσης ἐν Ἑλλάδι. Ναί! Μὰ τὸν Γιαχβέ! Αὐτὸ δήλωσε ὁ ἀθεόφοβος στὴ συνέντευξη πὺν ἔδωσε ἀπαντῶντας στὴν ἐρώτηση γιὰ τὴν τόσο ἐθνωφελῇ του δράση. Καὶ δὲν θέλουμε νὰ γράφουμε, ὅτι κάποιοι σιωνιστικοὶ κύκλοι βλέπουν κατὰ Σαλονίκη μεριὰ καὶ ξερογλύφονται γιὰ τὴν «πρωτεύουσά τους». Αὐτὸ εἶναι φτηνὴ δημαγωγία τῶν ἀντιδραστικῶν, φασιστικῶν καὶ ρατσιστικῶν κύκλων. Ἐτσι δὲν εἶναι, κυρία Κούρτοβικ;

Τὸ δυστύχημα γιὰ τὸν κ. Μανώλη Ρασούλη ἀλλὰ καὶ γιὰ μᾶς εἶναι, ὅτι τὸ ἀκροατήριό του, ἀραιὸ κι αὐτό, ἀποτελεῖται μόνο ἀπὸ ραβδίνους καὶ κάτι μισαλλόδοξους σκουφάτους Ἑβραῖους. Γι' αὐτὸ μᾶλλον σύντομα θ' ἀλλάξῃ ἐπάγγελμα. Καὶ ἀπὸ διαφωτιστὴς θὰ ξαναγίνῃ τραγουδοποιός. Κι ἀπ' τὴν νταγκὰ πὺν θὰ ἔχῃ, τὸ «Σ' ἔβλεπα στὸ μπαλκονάκι, γλυκεῖά μου,...» θὰ φαντάξῃ Στράους, Μότσαρτ καὶ Βιβάλντι μπροστὰ σ' αὐτὰ πὺν θὰ γράφῃ. Ἐλεος! Στείλτε του κάποιους ἔστω καὶ ἐπὶ πληρωμῇ νὰ τὸν ἀκοῦνε. Γιὰτὶ δὲν θ' ἀντέξω πάλι τόσο «κουλτούρα»...

Γιῶργος Πετρόπουλος



Ἡ κ. Βασιλική Παράβαλου.

Γεωμετρικά
σχήματα
καὶ χρώματα
ἀποτυπωμένα
σὲ γλυπτὰ ἔργα

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ
ΣΤΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΟΥ

Γιὰ τὸν Πλάτωνα ἡ τέχνη ἀποτελεῖ ἀπλὴ ἀντιγραφὴ τοῦ φυσικοῦ κόσμου καὶ μάλιστα ἀτελῆ, ἀφοῦ ἡ ἀποτύπωσή του περνᾷ μέσα ἀπ' τοὺς παραμορφωτικοὺς φακοὺς τῆς ἀνθρώπινης αἰσθησης καὶ ἐμπειρίας. Ἡ μόνη μορφή τέχνης ποὺ γίνεται δεκτὴ ἀπ' τὸν μεγάλο φιλόσοφο, εἶναι ἡ ἀποτύπωση γεωμετρικῶν σχημάτων παραγομένων ἀπὸ τρίγωνα, τὰ ὁποῖα χρωματίζονται μὲ ἐναλλαγὲς τῶν βασικῶν χρωμάτων. Οἱ ἔννοιες τοῦ χρώματος καὶ ἰδίως τοῦ γεωμετρικοῦ σχήματος συνιστοῦν τὶς πρωταρχικὲς ἐκφάνσεις τοῦ νόμου τοῦ φυσικοῦ γίγνεσθαι καὶ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ κοινωνεῖ μαζί τους, ὅσο διατηρεῖ τὴν ἀγνότητα καὶ τὴ φρεσκάδα της, πρὶν οἱ ἐμπειρίες τῆς ζωῆς τὴν ἀπομακρύνουν.

Ἡ Βασιλικὴ Παράβαλου, μία διεθνῶς γνωστὴ Ἑλληνίδα γλύπτρια, ἀκολούθησε τὴν ἀποψη αὐτῆ τοῦ Πλάτωνος καὶ δημιούργησε μία ἐντυπωσιακὴ ἐκθεση σχημάτων καὶ χρωμάτων, ἕναν ξεχωριστὸ «παιδότοπο», ποὺ μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Πολιτεία τῶν Παιχνιδιῶν» τοποθετήθηκε τὴν παρελθοῦσα ἄνοιξη στὸν ἐκθεσιακὸ χώρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων στὸ Γκάζι. Ὁ «Ναὸς τῶν Χρωμάτων», μία αἴθουσα ποὺ ἔχει καλυφθῇ πλήρως ἀπὸ χρωματισμένους ρόμβους, εἶναι ὁ χώρος ποὺ συγκινεῖ τὴν παιδικὴ ψυχὴ καὶ τὴν ὁδηγεῖ σὲ γνώριμες σ' αὐτὴν εἰκόνες. Τὰ παιδιά ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὸν Πλάτωνα. Στὸ Βιβλίο Ἐπισκεπτῶν γράφουν ἐξερχόμενα τοῦ «Ναοῦ τῶν Χρωμάτων»: «Ἕνας κόσμος χωρὶς κόμο...», «ὅταν τὸ εἶδα, κατάλαβα», «μ' ἀρέσει νὰ ἰσορροπῶ καὶ νὰ χορεύω», «τώρα θυμήθηκα»... Ἕνας κόσμος λοιπὸν σχημάτων καὶ χρωμάτων, ποὺ ὁδηγοῦν τὴν ψυχὴ στὶς ἀρχέ-

ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ κ. Β. ΠΑΡΑΒΑΛΟΥ

Ἡ ἴδια ἡ δημιουργὸς Βασιλικὴ Παράβαλου μᾶς κατέθεσε τὰ ἑξῆς:

ΣΥΝΤ.: Τί σᾶς ὤθησε νὰ δημιουργήσετε τὸ ἔργο σας αὐτό;

Β.Π.: Κατ' ἀρχὴν ἡ εἰσαγωγή πού κάνατε εἶναι πολὺ κοντά μου, μοῦ εἶναι οἰκεῖα αὐτὰ πού εἶπατε. Ὁ Πλάτων νομίζω ὅτι ἐπιβεβαιώθηκε στὴν ἀλήθεια τοῦ ἔργου του ἀπὸ ἀρκετοὺς καλλιτέχνες, ἀπὸ τότε πού μίλησε μέχρι σήμερα. Σίγουρα δική μου πρόθεση δὲν ἦταν νὰ δικαιώσω τὸν Πλάτωνα –παρ' ὅτι τὸν εὐχαριστοῦμε ὅλοι καὶ τὸν εὐγνωμονοῦμε γιὰ τὴ γνώση πού μᾶς ἔφησε– οὐτε νὰ κάνω τὰ παιδιά πὺλ χαρούμενα, πού κι αὐτὸ θὰ ἦταν ἕνας καλὸς σκοπός. Σὰν καλλιτέχνις ὅμως δὲν βάζω ποτὲ πρόθεση. Γιατί, ἂν βάλω, ἔχω χάσει τὴ χαρὰ τοῦ παιχιδιοῦ καὶ δὲν θὰ εἶμαι ἀνοιχτὴ στὰ πράγματα. Γιὰ μένα παιδικότητα σημαίνει καθαρότητα – γιὰ νὰ συνδεθῶ μὲ τὴν εἰσαγωγή σας. Ἡ παιδικότητα δὲν εἶναι ἀναγκαῖο γνῶρισμα τοῦ ἀνθρώπου, πού διανύει τὴν παιδικὴ του ἡλικία. Ὅπως ὑπάρχουν καὶ παιδιά, πού ἀπὸ τίς συνθήκες πού ζοῦν καὶ μεγαλώνουν ἔχουν χάσει τὴν παιδικότητά τους, δυστυχῶς. Καθαρότητα λοιπὸν εἶναι ἕνας ἀχρωμάτιστος χῶρος τῆς ψυχῆς μὲ ἀμεση ἀντίληψη μέσῳ τῶν αἰσθήσεων, αὐτῶν πού γνωρίζουμε κι αὐτῶν πού δὲ γνωρίζουμε. Εἴμαστε προικισμένοι, ἀνοικτοὶ στὰ πράγματα, ἀνοικτοὶ στὰ ἐρεθίσματα, μὲ τὸ χῶρο τῆς φαντασίας ὡς χῶρο δημιουργικῆς ἀντίληψης κι ὄχι διαφυγῆς. Ἡ φαντασία πλέον ἀρχίζει στὸ σύγχρονο ἄνθρωπο νὰ λειτουργῇ ὡς χῶρος διαφυγῆς. Ἡ πόρτα πού ἀνοίγουμε νὰ ξεφύγουμε.

Φυσικὲς ἀλήθειες πού καθορίζουν τὴν ὑπαρξή

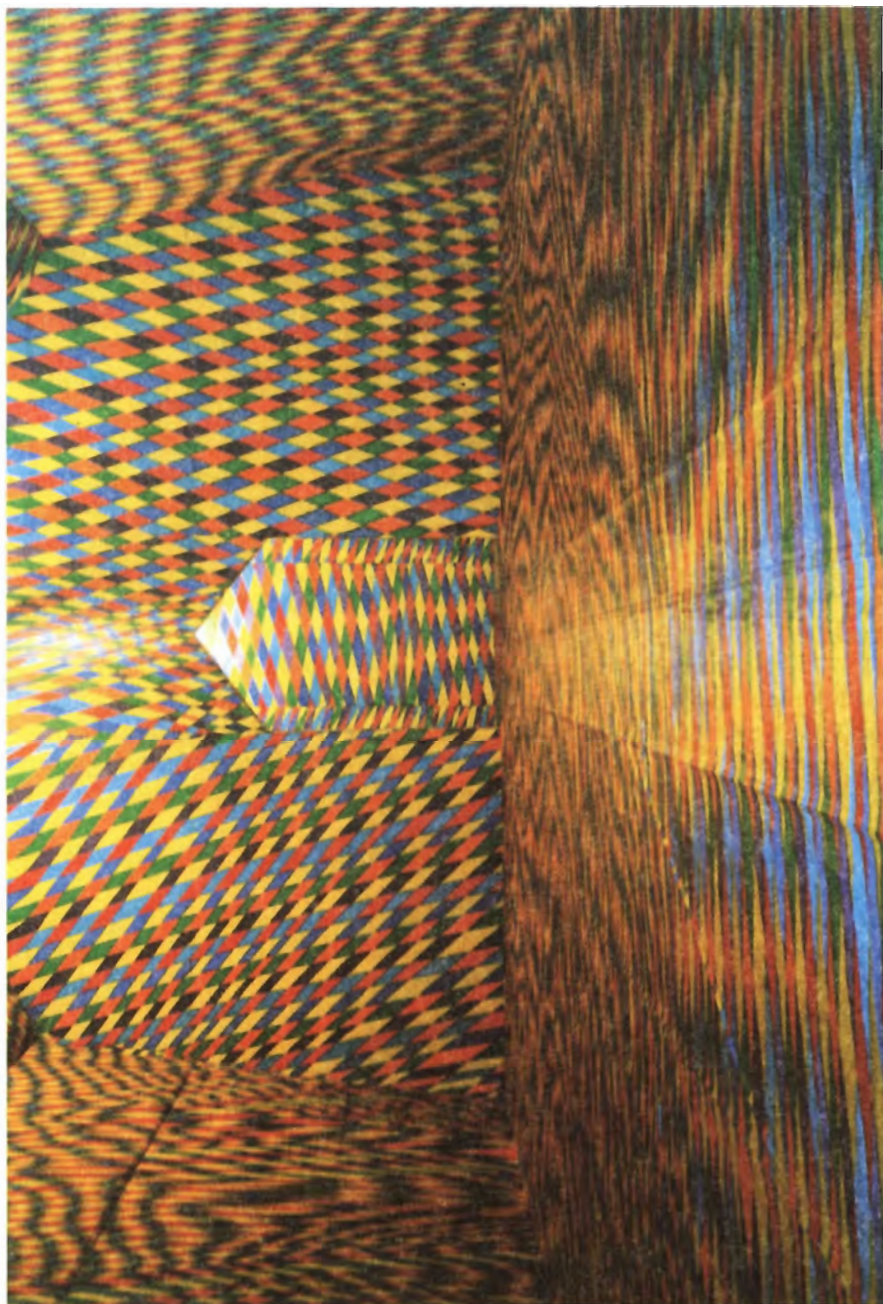
ΣΥΝΤ.: Μὲ τὰ ἔργα αὐτῆς τῆς μορφῆς τί ἀκριβῶς ἀναζητᾷτε;

Β.Π.: Πρέπει νὰ σᾶς πῶ, πῶς μέσα ἀπ' τὰ ἔργα μου βλέπω μαζί μὲ τὸ κοινὸ τὴν ἴδια μου τὴν ὑπαρξή. Τὴν ἀνιχνεύω, τὴ μελετῶ κι ἔτσι μπορῶ νὰ προχωρῶ λίγο παρακάτω. Ὁ χῶρος αὐτὸς πού βλέπετε φτιάχθηκε μόνος του, εἰλικρινὰ μόνος του. Τὰ γεωμετρικὰ σχήματα μὲ ἀπασχολοῦν, ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή πού ἄρχισα νὰ κάνω τέχνη. Κρύβουν πολλὲς ἀλήθειες φυσικῆς. Αὐτὲς οἱ κρυφές ἀλήθειες δὲν κινοῦν τὴν περιέργειά μου, ἀλλὰ καθορίζουν τὴν ὑπαρξή μου. Εἶναι ὁ κάθετος ἄξονάς μου, πού μὲ συνδέει μὲ τὴ γῆ καὶ μὲ τὴν ἄλλη μου φύση. Γι' αὐτὸ καὶ ἐναγωνίως ἀσχολοῦμαι μαζί τους.

ΣΥΝΤ.: Καὶ τὰ χρώματα;

Β.Π.: Τὰ χρώματα εἶναι τὰ συναισθήματα αὐτοῦ τοῦ χώρου. Ἐγώ, ὅταν ἦμουν μικρὸ παιδί, θυμᾶμαι πῶς, ὅταν θύμωνα, αἰσθανόμουν κόκκινη δολόκληρη, ἂν ζήλευα πράσινη, ἂν ὀνειρενόμουν γαλάζια, ἂν θρηνοῦσα μώβ. Εἶχαν ὅλα αὐτὰ ἕνα συμῶλισμὸ στὸ ἀσυνείδητό μου, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται. Καὶ ἴσως αὐτὸ νὰ συμβαίνει μὲ τὰ χρώματα καὶ σὲ ἄλλους. Στὸ συλλογικὸ ἀσυνείδητο κάπως ἔτσι εἶναι γραμμένα τὰ χρώματα. Ὁ «Ναὸς τῶν Χρωμάτων» ἀφήνει τοὺς ἐπισκέπτες νὰ βροῦν τὴν προσωπικὴ τους σχέση μὲ τὰ χρώματα. Εἶναι πλέον αὐτὸ τὸ ἔργο μία ὄντοτητα, πού τὴν οὐσία της ἴσως νὰ μὴν τὴν ξέρω οὐτε κι ἐγώ. Τὰ μικρὰ παιδιά ἀπλώνουν τὰ χέρια τους καὶ πιάνουν τοὺς ρόμβους καὶ εἶναι βέβαια ὅτι τοὺς ἔχουν κλείσει μέσα.

Αὐτὸ τὸ ζηλεύω, παρ' ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος ὑψηλῆς σωσμένης ἀθωότητας. Γνωρίζοντας τὰ τρωτά μου στοιχεῖα καὶ τίς ἀχίλλειες πτέρνες μου, κρατῶ τὸν ἑαυτό μου σὲ γυάλα – ὅπως κάνουν σὲ κάποια παιδιά, πού ἐμφανίζουν μιὰ σπάνια ἀρρώστια τοῦ ἀνοσοποιητικοῦ. Δὲν ἐκθέτω τὸν ψυχισμό, τὴ στιγμή πού δημιουργῶ. Καὶ ὅταν τελειώσω, ἀπελευθερώνω τὸν ψυχισμό μου καὶ περνῶ μιὰ περίοδο ἀνάρρωσης. Ἀναγνωρίζω τὸν κάθε ρόμ-



*‘Η πλατωνική άρμονία χρωμάτων και γεωμετρικών σχημάτων κατά την φιλοσοφική αντίληψη του
Ωραίου. (Έργο της Βασ. Παράδεισου.)*

βο μου, ότι έχει άλλο σχήμα, άλλο χρώμα.

ΣΥΝΤ.: Σε πόσο χρόνο ολοκληρώσατε το έργο σας αυτό;

Β.Π.: Μὲ τὸ χρόνο ἔχω μιὰ ἰδιαίτερη σχέση, ὅταν δημιουργῶ. Δὲν τὸν μετρῶ συμβατικά. Πρακτικά μοῦ πῆρε κάποια χρόνια, ὅμως γιὰ μένα ἦταν μιὰ στιγμή.

ΣΥΝΤ.: Προχωρώντας μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας μέσα ἀπὸ τέτοιους χώρους μπορούμε νὰ φτάσουμε σ' ἓνα βαθὸ πεδίο γνώσης, νὰ καλύψουμε ἓνα στάδιο ἀναζήτησης καὶ νὰ πᾶμε πιὸ πέρα; Ἡ μόνο νιώθουμε, διαισθανόμαστε κάτι, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ προσδιορίζουμε ποτέ;

Β.Π.: Δὲν τὸ γνωρίζω αὐτό. Πιστεύω ὅμως, πὼς ἡ Τέχνη δὲν εἶναι ἀπόθεμα σωτηρίας ψυχῆς οὔτε γνώσης. Εἶναι παράθυρα ἐσωτερικά. Ἐγὼ φτείαχνω ἓνα παράθυρο, κι ἐσεῖς τὸ ἀνοίγετε. Εἶναι ἓνα παράθυρο στὸν κόσμο τῆς ψυχῆς, ὄχι ὁ κόσμος.

Τὸ στéγνωμα τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴ «ratio»

ΣΥΝΤ.: Ἡ Τέχνη ἢ ἡ ἐπιστήμη προσφέρει καλύτερα στὸν ἄνθρωπο τὴ δυνατότητα κατανόησης τοῦ κόσμου;

Β.Π.: Τὴν ἐπιστήμη τὴν ἀγαπῶ πολὺ καὶ πιστεύω ὅτι οἱ ποιότητες τῆς Τέχνης ἐνυπάρχουν στὴν ἐπιστήμη. Ἀπλῶς τὴν ἐπιστήμη τὴν πῆραν καὶ τὴ στεγνώσανε, τὴν ἔκαναν κάτι χειροπιαστό, ὁ «ὀρθὸς λόγος» ἦρθε καὶ εὐνούχισε τὴν ἀπεραντοσύνη της. Πάντως πιστεύω, πὼς, πρὶν ἀναζήτησῃ κανεὶς τὸν κόσμο, πρέπει νὰ ζητήσῃ τὴ δική του ἐξατομίκευση. Ἀφοῦ γίνη αὐτὸ τὸ μεγάλο θαῦμα, ποὺ οἱ περισσότεροὶ πεθαίνουμε χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσουμε, μετὰ ἀπὸ τὸ στάδιο αὐτὸ μπορούμε νὰ γίνουμε Ὀδυσσεῖς γιὰ μεγαλύτερες ἀνακαλύψεις.

ΣΥΝΤ.: Τὸ νὰ ζῆς συνεχῶς μέσα στὸ «Ναὸ τῶν Χρωμάτων» τί ἐπίπτωση θὰ ἔχῃ;

Β.Π.: Δὲν θὰ τὸ πρότεινα αὐτό. Ὁ «Ναὸς τῶν Χρωμάτων» εἶναι μιὰ ἐμπειρία, μιὰ στιγμή. Ὅταν θγαίνει τὸ παιδί ἀπ' τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας, κανεὶς δὲν ξέρει τί νιώθει. Δὲν εἶμαστε ὅμως φτειαγμένοι νὰ ζοῦμε μόνο σὲ χρώματα. Εἶναι ἓνα παράθυρο ἀπ' τίς καθημερινὲς εἰκόνες. Ἀν ζούσαμε συνέχεια μὲ τὰ χρώματα, θὰ εἶχαν ἄλλη ἐπίδραση ἐπάνω μας, θὰ ἤμασταν ἄλλοι.

ΣΥΝΤ.: Ἡ ἔκθεση θὰ πάῃ μετὰ στὸ Παρίσι κι ἔπειτα στὸ Λονδῖνο. Ἀραγε τί θὰ γράψουν τὰ παιδιά αὐτῶν τῶν χωρῶν;

Β.Π.: Πιστεύω, ἀκριβῶς τὰ ἴδια. Ὅμως, ἂν θέλετε, νὰ σᾶς δοθῇσῃ νὰ τὸ ἐρευνήσετε αὐτό. Τὴν ἐμπειρία αὐτὴ τῶν χρωμάτων θὰ τὴ θυμᾶται πάντα κάθε παιδί, θὰ τοῦ μείνῃ γιὰ πάντα. Καὶ ξέρετε, ζηλεύω τὰ συναισθήματα τοῦ παιδιοῦ, γιατί εἶναι κοντύτερα ἀπὸ μᾶς στὸ Σύμπαν.

ΣΥΝΤ.: Τὸ ἔργο σας φαίνεται νὰ εἶναι βαθύτατα παιδαγωγικό. Πιστεύετε, ὅτι μπορεί νὰ εὗρῃ μιὰ εὐρύτερη παιδαγωγικὴ ἐφαρμογή;

Β.Π. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς μιλήσω αἰσιόδοξα. Ὅμως παρακολουθῶ τὴν Τέχνη σ' ὅλο τὸν κόσμο. Καὶ στοὺς καλλιτεχνικοὺς κύκλους, ποὺ εἶμαι γνωστή, ἀναφέρονται σὲ μένα ὡς «ἡ ἐπίπτωση τῆς Βασιλικῆς». Αὐτὸ μὲ κάνει νὰ νιώθω μοναξιά. Ὅμως πιστεύω σ' αὐτὸ ποὺ κάνω. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε ἓνα χρέος, ποὺ πρέπει πάντα νὰ θυμώμαστε. Ὁφείλουμε στὸν Πλάτωνα καὶ σ' ὅλους τοὺς μεγάλους δασκάλους τὴν δική μας παρουσία, νὰ προσθέσουμε τὴ δική μας παράγραφο. Ἦταν μιὰ καλὴ στιγμή τοῦ ἀνθρώπου ὁ Πλάτων. Πρέπει νὰ ὑπάρξουν καὶ σήμερα τέτοιες καλὲς στιγμές.

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΔΙΟΓΕΝΩΝ-ΚΡΟΝΙΩΝ

Οἱ ἀνθρωποθυσίαι τῆς Κρόνιας λατρείας καὶ ἡ ἐγκατάστασή της στὰ (Ἱερο)Σόλυμα

Στὴν αὐγὴ τῆς «ἐπίσημης» καταγεγραμμένης ἱστορίας (δηλ. περὶ τοῦ τέταρτου χιλιετίας π.Χ.) οἱ Ἕλληνες –ἀφοῦ συνῆλθαν ἀπὸ τὶς καταστροφές ποὺ τοὺς προξένησε ὁ Μεγάλος Κατακλυσμός (ὁ ὁποῖος ἐξαφάνισε στὸν θυτὸ τοῦ Αἰγαίου τὸν ἐξελιγμένο πανάρχαιο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ τῆς Αἰγυπτῆδος)– ἐμφανίστηκαν ξανά στὸ προσκήνιο. Διοικητικὸ καὶ πολιτισμικὸ κέντρο ἀναδείχθηκε τότε ἡ Κρήτη, ἡ ὁποία, στηριζόμενη στὴν ναυτικὴ τῆς ὑπεροπλία, ἐπανένωσε μέσῳ τῶν θαλασσιῶν ὁδῶν τοὺς διασπαρμένους σὲ Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Β. Ἀφρικὴ ἐναπομείναντες Ἕλληνες, δίνοντας ταυτόχρονα μέσῳ τοῦ ἐμπορίου τὴν εὐκαιρία γιὰ πολιτισμικὴ ἀναγέννηση καὶ τῶν ὑπολοίπων λαῶν.

Ὁ ἡγέτης τῆς Κρήτης Μίνως ἀναγνωρίστηκε πρῶτος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Παράλληλα ὁ ἴδιος φρόντισε γιὰ τὴν ἐπέκταση τῆς ἐξουσίας του καὶ σὲ ἐδάφη μὴ ἑλληνικά, δημιουργώντας νέες ἀποικίες κοντὰ σὲς πληγεῖσες καὶ ἀδύναμες πλέον προκατακλυσμαῖες ἑλληνικὲς ἐστίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου¹, φθάνοντας ἀκόμα καὶ μέχρι τὴν Ἰρλανδία σύμφωνα μὲ τὶς ἱρλανδικὲς παραδόσεις τῶν Δρυϊδῶν.

Ἡ ἀντίδραση τῆς ἡττημένης Κρόνιας λατρείας

Παρὰ τὴν προσπάθεια τοῦ Μίνωα νὰ ἐνδυναμώσῃ τὸν Ἑλληνισμό, ἀπὸ νωρὶς ἐκδηλώθηκε ἐντονη συνωμοτικὴ ἀντίδραση καὶ ἀντίσταση στὸ ἔργο του. Αὕτῃ προερχόταν ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς παλαιᾶς Κρόνιας τυραννίας, ἡ ὁποία εἶχε ἡττηθῇ στὸν πόλεμο τοῦ Δία κατὰ τῶν υἱῶν τοῦ Κρόνου Τιτάνων (Τιτανομαχία). Οἱ Κρόνιοι μεταξὺ ἄλλων

1. Ὁ Πλάτων στὸν «Τίμαιο» ἀναφέρει, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Σαίδος γιὰ τοὺς Ἀθηναίους «... ἰσχυρίζονται, πὺς εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο συγγενεῖς...» (21e). Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης σημειώνει, ὅτι: «Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οὔτινες ἔκτισαν τὴν Σαίδα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐδοκίμαζον τὴν αὐτὴν ἄγνοιαν ἐξ αἰτίας τοῦ κατακλυσμοῦ» («Βιβλιοθήκη Ἱστορικὴ» Α' 57,5). Στὴν ἴδια παράγραφο ὁ Διόδωρος μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ἡ Ἡλιούπολις τῆς Αἰγύπτου ἦταν προκατακλυσμαῖα ἀποικία τῶν κατοίκων τῆς Ρόδου.

εὐθύνονταν καὶ γιὰ τὸν ἐμφύλιο-παγκόσμιον πόλεμον Αἰγαίῳ καὶ Ἀτλάτων τὸ 9.500 π.Χ. (ἡ χρονολογία αὕτη δίνεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα στὸν «Τίμαιο»). Ὁ πόλεμος αὐτὸς εἶχε λήξει μὲ τὴν ἥττα καὶ καταστροφὴ τῆς Κρόνιας Ἀτλαντίδας.

Ἄν καὶ εἶχαν νικηθῇ κατὰ κράτος ἀπὸ τὶς Διογενεῖς δυνάμεις, οἱ λειτουργοὶ καὶ ὀπαδοὶ τοῦ Κρόνου συνέχισαν νὰ ἀντιμάχωνται «ὑπογείως» ὅσους βίωναν καὶ ἐξάπλωναν τὴν κοσμοθεωρίαν ποὺ εἶχε ἐγκαθιδρῦσει ὁ Ζεὺς ὡς οἰκουμενικὸς βασιλεὺς. Ἡ ἰδεολογία τοῦ Διὸς κατὰ τὴν πάροδο τῶν αἰώνων ἐξελίχτηκε, γιὰ νὰ καταλήξῃ σὲ ὅ,τι ὀνομάζεται σήμερον «Ἑλληνισμός».

Ὁ Μίνως λοιπὸν σύμφωνα μὲ τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἦταν ἓνας ἡγέτης ποὺ ἀνήκε στὸ στρατόπεδο τῶν Διογενῶν, ὅπως μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ὅμηρος στὸν στίχο 179 τῆς ραψωδίας τ τῆς «Ὀδύσσειας»: «*Πόλη μεγάλη εἶναι ἡ Κνωσὸς τῆς Κρήτης, ὅπου ὁ Μίνως, τοῦ Δία συνομιλητῆς, βασίλευε ἐννιὰ χρόνια*». Ἄρα ὁ Μίνως, καὶ λόγῳ ἀξιώματος, ἦταν ὁ κυριώτερος ἐχθρὸς τῶν Κρονίων. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐκείνη ἡ ἱστορικὴ περίοδος θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστῇ ὡς ἡ ἐποχὴ τῆς «μεγάλης σύγχυσης», ἐφ' ὅσον ὁ κόσμος εἶχε προέλθει ἀπὸ μία παγκόσμια καταστροφὴ. Φυσικὰ στὸ ἐπίκεντρο τοῦ προβλήματος βρισκόταν ἡ ἀνθρωπότητα, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ σταθῇ στὰ πόδια της μετὰ ἀπὸ περίπου 4 χιλιετίες ἡμιάγριας κατάστασης. Ὡστόσο καθ' ὅλη αὕτη τὴν μακρὰ περίοδο βαρβαρότητας ἡ ἀπαραίτητη σπερματικὴ γνώση (ἡ «μαγία») γιὰ τὴν παλινόρθωση τοῦ πολιτισμοῦ εἶχε σωθῇ ἀπὸ τὰ ἱερατεῖα τοῦ Διὸς στίς διδλιοθήκες τῶν ναῶν, ὅπως ὁμολογεῖ στὸν «Τίμαιο» τοῦ Πλάτωνος ὁ Αἰγύπτιος ἱερέας Σόγχιτος ἀπευθυνόμενος στὸν Σόλωνα.

Οἱ Κρόνιοι ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ δὲν παρέδωσαν τὰ ὅπλα. Προσπάθησαν νὰ ἐκμεταλλευστοῦν τὸ χάος ποὺ ἐπικράτησε ἐξαιτίας τοῦ κατακλυσμοῦ, ὥστε νὰ ἐπιβάλουν διὰ τῆς πλαγίας ὁδοῦ (δηλ. μέσῳ τῆς θρησκείας) τὴν τυραννίαν τους στοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους. Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸ τῆς Κρόνιας λατρείας ἦταν οἱ ἀνθρωποθυσίαι, καὶ αὕτη εἶναι μία πληροφορία ποὺ τὴν ἀντλοῦμε ἀπὸ τὸν Πλούταρχο. Βεβαίως τὰ ἱερατεῖα τοῦ Διὸς δὲν ἔμειναν ἀδρανῆ. Οἱ τιμωρίαι γιὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κρόνου ἦταν ὑποδειγματικές. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα εἶναι τοῦ Λυκάονα, βασιλιᾶ τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ Πausanias στὰ «Ἀρκαδικὰ» του καταγράφει τὸ περιστατικόν: «*Κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ Λυκάων ἦταν σύγχρονος μὲ τὸν βασιλιᾶ τῶν Ἀθηναίων Κέκροπα, ὅμως οἱ δύο τοὺς δὲν ὑπῆρξαν ἐξ ἴσου συννετοὶ στὴν ἀναζήτησιν τοῦ καλύτερου τρόπου λατρείας: ὁ Κέκροψ ὠνόμασε πρῶτος τὸν Δία ὕπατο (ὑψιστὸ θεὸ) καὶ ἔκρινε, πῶς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ θνοιάσῃ ζωντανὴ ὕπαρξις καὶ πρόσφερερ στὸ βωμὸ γλυκίσματα τοῦ τόπου, ποὺ τὰ ὀνομάζουσιν πε-*



«Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ»: Ὁ γενάρχης τῶν Ἑβραίων –σύμφωνα μὲ τὸ ἱερὸ τους διδλίο– ἔλαβε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Γιαχβέ-Κρόνο νὰ τοῦ θυσιάσῃ τὸν μοναχογιό του Ἰσαάκ, γιὰ νὰ τοῦ ἀποδείξῃ

δωμό τοῦ λύκαιον Δία ἀνθρώπινο βρέφος καὶ θυσίασε τὸ βρέφος, γιὰ νὰ θρέξῃ τὸ δωμό μὲ αἶμα» (Παυσανίας, «Ἑλλάδος Περιήγησις», «Ἀρκαδικά», VIII, 2, 3-3, 1).

Μετὰ τὴν βεβήλωση τοῦ δωμοῦ τοῦ ὁ Ζεὺς τιμώρησε τὸν Λυκάονα καὶ τὸν μεταμόρφωσε σὲ λύκο. Ὁ Παυσανίας, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ κείμενο, ἐπιδοκιμάζει τὸν Διογενῆ Κέκροπα, τὸν ὁποῖο ἀποκαλεῖ συνετὸ στὴν ἀναζήτησι τοῦ σωστότερου τρόπου λατρείας. Ἀντιλαμβάνομαστε λοιπόν, ὅτι ἡ ἀντιπαράθεσι Κρονίων καὶ Διογενῶν συνεχίστηκε μὲ τὴν μορφὴ σύγκρουσις ἱερατείων, πού πρέσβευαν τὴν μία ἢ τὴν ἄλλη κοσμοθεωρία.

Ἡ ἰδρυσις τῶν (ἱερο)Σόλυμων ἀπὸ Κρονίου

Ἡ ἀνοδος τοῦ Μίνωα στὸ θρόνον τῆς Κρήτης σήμανε τὴν ἀντίστροφη μέτρησι γιὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κρόνου, οἱ ὁποῖοι συσπειρώθηκαν γύρω ἀπὸ τὸν Σαρπηδόνα, ἀδελφὸ τοῦ Μίνωα. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει: «Ὅταν τὰ παιδιὰ τῆς Εὐρώπης, ὁ Σαρπηδὼν καὶ ὁ Μίνως, μάλωσαν γιὰ τὴ βασιλεία καὶ ἐπικράτησε ὁ Μίνως, ὁ Σαρπηδὼν ἔφυγε μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους του. Οἱ ἐξόριστοι ἔφθασαν στὴν Μιλυάδα τῆς Ἀσίας, ὅπου σήμερα κατοικοῦν οἱ Λύκιοι. Τότε λεγόταν Μιλυάδα καὶ οἱ Μιλύες λεγόταν Σόλυμοι. Βασιλεὺς ἦταν ὁ Σαρπηδὼν...» («Κλειώ», 173).

Ὅπως λέει ὁ Ἡρόδοτος, ἡ ἐξέγερσι τῶν Κρονίων μὲ ἡγήτη τὸν Σαρπηδόνα ἀπέτυχε. Ὁ Μίνως τοὺς ἐξώρισε στὴν Μέση Ἀνατολή, ὅπου καὶ πῆραν τὸ ὄνομα Σόλυμοι, ἰδρυσαν τὴν πόλιν Σόλυμα (τὰ σημερινὰ Ἱεροσόλυμα) καὶ ἀνακήρυξαν τὸν Σαρπηδόνα βασιλεῖα τους. Ὅτι οἱ Σόλυμοι, ὁ λαὸς τοῦ Σαρπηδόνα, ἦταν λάτρεις τοῦ Κρόνου, μᾶς τὸ λέει ὁ Πλούταρχος: «Πράγματι πληροφοροῦμαι, ὅτι οἱ Σόλυμοι, οἱ γείτονες τῶν Λυκίων, τιμοῦσαν ἰδιαίτερα τὸν Κρόνον...» (Πλούταρχος, «Ἡθικά», «Περὶ τῶν Ἐκλελοιπόντων Χρηστηρίων», 421D).

Ὅτι ἰδρυσαν ἐκεῖνοι τὴν πόλιν Σόλυμα τὸ πληροφοροῦμαστε ἀπὸ τὸν Ἰουδαῖο ἱστορικὸ καὶ ραββῖνο Ἰώσηπο: «... ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ προγόνου μας, ἡ πόλιν λεγόταν Σόλυμα. Πολλοὶ λένε, ὅτι καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν ἀποκαλεῖ Σόλυμα. Τὴν δὲ προσωνυμία “Ἱερο-” οἱ Ἑβραῖοι ἔβαλαν ἀργότερα. Ἦταν κατὰ τὴν ἐποχὴ πού μὲ τὴ στρατιὰ τοῦ Ἰησοῦ (τοῦ Ναυῆ) κατὰ τῶν Χαναναίων καὶ τοῦ πολέμου, κατὰ τὸν ὁποῖο οἱ Χαναναῖοι κράτησαν (τὴν πόλιν), πού (ὁ Ἰησοῦς) κατένειμε στοὺς Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν κατάφεραν νὰ διώξουν (τοὺς Χαναναίους) ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, μέχρι πού τὴν πολιορκήσε ὁ Δαυίδ...» (Ἰώσηπος, «Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία», Z, 3, 10-25).

Οἱ Κρόνιοι μὲ ἡγήτη τὸν Σαρπηδόνα δὲν ξέχασαν ποτὲ τὸ μῖσος τους γιὰ τοὺς Διογενεῖς. Σύντομα ἀπώλεσαν καὶ κάθε στοιχεῖο ἑλληνικῆς

συμμάχους ὁμοϊδεάτες ἀνάμεσα στὰ βαρβαρικά φύλα ποὺ τοὺς περιτριγύριζαν. Αὐτοὶ δρέθηκαν στὸ σημιτικὸ βασίλειο τῶν Ἀκαδίων, στὴν Μεσοποταμία, ποὺ εἶχε δημιουργηθῇ πάνω στὰ ἐρείπια τῆς μινωικῆς Σουμερίας. Οἱ Ἀκάδιοι εἶχαν δύο κυρίαρχους ἀρσενικοὺς θεοὺς: τὸν «Ἐνκυ» καὶ τὸν «Ἐνλίλ». Ἀμφότεροι ἀνῆκαν στὸ πάνθεον τῶν Ἀννου-νάκι. Ὁ «Ἐνκυ» σύμφωνα μὲ τὸν σὲρ Λῶρενς Γκάρντερ εἶναι ὁ θεὸς ποὺ οἱ Ἑβραῖοι ὠνόμαζαν «Ἄδον» ἢ «Κύριο», δηλαδὴ «Ὁ Καλὸς Θεός». Ὁ «Ἐνλίλ» ἦταν ὁ θεὸς Τυφών, ποὺ κατέστρεψε τὶς ἐλληνικὲς πολιτεῖες τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρων, καὶ τὸν γνωρίζουμε ὡς «Γιαχδέ», δηλαδὴ «Ὁ Κακὸς Θεός». Ὁ τελευταῖος, ὁ Ἐνλίλ-Γιαχδέ, ταυτιζόταν μὲ τὸν «Σέθ» ἢ «Σέτ» τῶν Αἰγυπτίων, δηλαδὴ τὸν Τιτάνα Τυφῶνα τῶν Ἑλλήνων.

Σύμφωνα μὲ τὰ «Διονυσιακά» τοῦ Νόννου, ὅταν ὁ Κρόνος καὶ οἱ Τιτάνες νικήθηκαν ἀπὸ τοὺς Ὀλύμπιους, ὁ Τυφών ἀντεπαναστάτησε κατὰ τοῦ Διός. Ὁ πόλεμος θεῶν καὶ Τιτάνων ἐπαναλήφθηκε σὲ δευτέρου γύρου. Τελικὰ οἱ Ἕλληνες Ὀλύμπιοι στέφθηκαν ξανὰ νικητές. Ὁ Τυφών-Ἐνλίλ-Γιαχδέ-Σέθ, ὅπως ἀντιλαμβανόμαστε, ἦταν ὁ διάδοχος τοῦ Κρόνου στὴν ἡγεσία τῶν Τιτάνων. Στὴν οὐσία ὅμως Κρόνος καὶ Τυφών ταυτίζονται, γεγονὸς ποὺ θὰ ἀποδειχτῇ παρακάτω ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα κείμενα.

Ἡ συμμαχία Κρονίων καὶ σημιτικῶν φυλῶν

Οἱ Χαλδαῖοι-Ἀκάδιοι πρέπει νὰ καλοεῖδαν τὴν συμμαχία μὲ τοὺς Σο-λυμίτες. Εἶναι ἡ ἐποχή, ποὺ ὁ μάγος Ἀβραάμ ἀπὸ τὴν πόλη Οὐρ τῆς Μεσοποταμίας περιφέρεται στὴν περιοχὴ τῆς Φιλισταίας (Παλαιστίνης) κατασκοπεύοντας τὶς μινωικὲς ἀποικίες, ἐνῶ ἡ δράση του φθάνει καὶ μέχρι τὴν Αἴγυπτο, ὅπου ὑπῆρχε κρυφὸ μὲν ἀλλὰ ἰσχυρὸ ἱερατεῖο τοῦ Τυφῶνος. Ὁ Ἀβραάμ καὶ οἱ δικοὶ του ὠνομάστηκαν Ἑβραῖοι, λέξη ποὺ σημαίνει «περιπλανώμενοι». Πράγματι σκοπὸς τῆς ὁμάδας αὐτῆς δὲν ἦταν νὰ στεριώσῃ κάπου, ἀλλὰ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν εἰσβολὴ ποὺ θὰ ἀκολουθοῦσε, καὶ γι' αὐτὸ τὸν λόγο ἔπρεπε νὰ βρίσκωνται συνεχῶς σὲ κίνηση.

Στὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν ἡ Κρόνια παράταξη προετοιμαζόταν πυρετωδῶς γιὰ τὴν ἀντεπίθεσή της. Σκοπὸς ἦταν νὰ καταληφθῇ πρῶτα ἡ Αἴγυπτος καὶ μετὰ ἡ Παλαιστίνη-Φιλισταία. Παράλληλα ἡ ἐπιμειξία Κρονίων Ἑλλήνων καὶ σημιτικῶν φυλῶν δημιούργησε τὸν πειρατικὸ λαὸ τῶν Φοινίκων, οἱ ὁποῖοι σύμφωνα μὲ τὸν Πλούταρχο («Περὶ Δεισδαιμονίας» 171B) ἦταν Κρόνιοι. Ἡ ναυτικὴ ἱκανότητά τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ τὴν εἰσβολὴ στὴν κυρίως Ἑλλάδα, πράγμα ποὺ τὸ εἶδαμε νὰ γίνεται πράξη αἰῶνες μετὰ, κατὰ τὴν διάρ-

Ἡ Αἴγυπτος λοιπὸν δὲν ἦταν εὐκόλος στόχος. Ἡ χώρα αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν ἰδιαίτερα ἰσχυρὴ καὶ σύμμαχος τῆς Μινωικῆς Ὀμοσπονδίας. Ἀποφασίστηκε λοιπὸν νὰ ἀλωθῇ ἀπὸ μέσα. Ἡ ἐβραϊκὴ *Βίβλος* μὲ γλαφυρὲς περιγραφὰς ἀναφέρει, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἶχαν αἰχμαλωτίσει τοὺς Ἑβραίους ποὺ ζοῦσαν ἐντὸς τῆς ἐπικράτειάς τους, ἐπειδὴ τοὺς φοβοῦνταν.

Ἡ ἐξέγερση τοῦ ἱερέα Ὁσαρσήφ, δηλαδὴ τοῦ Μωυσῆ (σύμφωνα μὲ τὰ «Αἰγυπτιακά» τοῦ Μανέθωνα), εἶχε ὡς σκοπὸ τὴν ἐπιβολὴ τῆς Κρόνιας (Τυφὼν-Σέτ) λατρείας στὴν Αἴγυπτο. Οἱ ταραχὲς ξέσπασαν, μόλις ἀποκαλύφθηκε ὅτι ὁ Ὁσαρσήφ ἦταν ἓνας «μεμιαμμένος» ἱερέας (μὲ τὴν λέξη αὐτὴ νὰ σημαίνει, ὅτι ὁ Μωυσῆς εἶχε τελέσει ἀνθρωποθυσία ἐντὸς τοῦ ναοῦ: βλ. καὶ Ι. Φουράκη, «Ἡ πρώτη Σύγκρουση Ἑλλήνων-Ἑβραίων», σελ. 80). Ἡ ἀνθρωποθυσία ἔχει ἤδη ἀναφερθῇ ὅτι ἦταν χαρακτηριστικὸ τῆς Κρόνιας λατρείας. Ὁ φόνος αὐτὸς ἐπιδεδαιώνεται καὶ στὸ Β' κεφάλαιο τῆς «Ἐξόδου», στὰ χωρία ια'-ιε', ὅπου διαβάζουμε: «*Ἀμέσως ἐφόνευσεν (ὁ Μωυσῆς) αὐτὸν (τὸν Αἰγύπτιο) καὶ τὸν ἔχωσε εἰς τὴν ἄμμον*».

Τὰ γεγονότα ἀπὸ ἐδῶ καὶ μετὰ εἶναι λίγο πολὺ γνωστά. Οἱ Αἰγύπτιοι ὁπαδοὶ τοῦ Ὁσαρσήφ-Μωυσῆ ἔχασαν τὸν πόλεμο καὶ ἐξωρίστηκαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Πέρασαν στὴν χερσόνησο τοῦ Σινᾶ καὶ ὠνομάστηκαν Ἰσραήλ, δηλαδὴ «Ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἡλ). Ὅχι ὅμως ὅποιουδήποτε θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ Κρόνου, ἐφ' ὅσον ξέρουμε, ὅτι: «*Κρόνον τοίνυν οἱ Φοίνικες Ἡλ προσαγορεύουσιν...*» (Ἐρέννιου Φίλωνος, «Φοινικικὴ Ἱστορία», ἀπόσπασμα καταχωρισμένο στὸ Δ' βιβλίο, κεφάλαιο Ζ', τοῦ ἔργου «Εὐαγγελικὴ Προπαρασκευὴ» τοῦ Εὐσέβιου Καισαρείας).

Ἡ ἀποτυχία στὴν Αἴγυπτο δὲν πτόησε τὸ Κρόνιο ἱερατεῖο. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐξόριστοι (Ἰσραηλίτες) συμμάχησαν μὲ τοὺς Ἕλληνες Σόλυμους (Ἰουδαίους) καὶ ὑπὸ τὸ γενικὸ ὄνομα Ἑβραῖοι (ἔτσι τοὺς ἤξεραν οἱ Ἕλληνες Κρήτες τῆς Φιλισταίας) ξεκίνησαν τὸ «θεάρεστο» ἔργο τῆς γενοκτονίας τῶν Διογενῶν Ἑλλήνων: «*Διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ Κύριος. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν χεῖρα μου ἐπὶ τοὺς ἄλλοφύλους καὶ ἐξολοθρεύσω Κρήτας καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοιπούς τοὺς κατοικοῦντας τὴν παρὰ λίαν*» (Ἰεζεκιήλ, ΚΕ' στ').

Ἡ Κρόνια λατρεία κατὰ τὸν Πλούταρχο

Ὁ Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεὺς ἦταν ἀρχιερέας τοῦ Ἀπόλλωνα στοὺς Δελφούς. Ἀπὸ τὴν θέση του αὐτὴ συχνὰ καταφέρθηκε κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς Κρόνιας λατρείας. Ὁ ἴδιος θεωροῦσε τὴν Κρόνια λατρεία βάρβαρη, ἀνθελληνικὴ καὶ ἐπικίνδυνη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀπὸ τὸν Πλούταρχο γνωρίζουμε, ὅτι οἱ Φοίνικες λά-

μεγάλο χρονικό διάστημα στην Καρχηδόνα, επειδή ο Κρόνος δέχεται μεγάλες τιμές...» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ τοῦ Ἐμφαινομένου Προσώπου τῷ Κύκλῳ τῆς Σελήνης», 942C).

«Δὲν θὰ ἦταν πιὸ ὠφέλιμο γιὰ τοὺς Καρχηδόνιους νὰ πάρουν ἐξ ἀρχῆς ὡς νομοθέτη τὸν Κριτία ἢ τὸν Διαγόρα καὶ νὰ μὴν πιστεύουν στὴν ὑπαρξη κανενὸς θείου πνεύματος ἢ θεοῦ, ἀπὸ τὸ νὰ κάνουν θυσίες σὰν κι αὐτὲς ποὺ προσέφεραν στὸν Κρόνο; Δὲν ἦταν αὐτά, ὅπως τὰ ἀναφέρει ὁ Ἐμπεδοκλῆς, μιλώντας γιὰ ἐκείνους ποὺ θυσίαζαν ζωντανὰ πλάσματα: “Σηκώνει ὁ πατέρας τὸν ἀγαπητό του γιό, ποὺ ἔχει ἀλλάξει σὴ μορφὴ, καὶ κάνοντας προσευχὴ τὸν σφάζει, ὁ ἀνόητος”, ἀλλὰ μὲ γνώση καὶ συνειδήση προσέφεραν οἱ ἴδιοι θυσία τὰ παιδιά τους, ἐνῶ οἱ ἄτεκνοι ἀγόραζαν ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς παιδιά καὶ τὰ ἔσφαζαν σὰν ἀρνιά ἢ σὰν μικρὰ πονλιά, ἐνῶ ἡ μητέρα στεκόταν πλάι αὐστηρὴ καὶ χωρὶς νὰ θρηνῇ. Ἄν ὅμως στέναζε ἢ δάκρυζε, στεροῦνταν τὴν τιμὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ παιδί της δὲν γλύτωνα τὴ θυσία. Μπροστὰ μάλιστα ἀπὸ τὸ ἄγαλμα ὅλη ἡ περιοχὴ γέμιζε ἀπὸ θορύβους, καθὼς ἄρχιζαν νὰ παίζουν τοὺς αὐλοὺς καὶ νὰ χτυποῦν τὰ τύμπανα, γιὰ νὰ μὴν ἀκούγεται ἡ βοὴ τῶν θρηνηνών. Ἄν ὥστόσο γίνονταν ἄρχοντές μας οἱ Τυφῶνες ἢ οἱ Γίγαντες, διώχνοντας τοὺς θεοὺς, μὲ ποιὲς ἄραγε θυσίες θὰ εὐχαριστιῶνταν ἢ ποιὲς ἄλλες ἱεροτελεστίες θ’ ἀπαιτοῦσαν;» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ Δεισιδαιμονίας», 171B - D).

Ἡ περιγραφή τῆς ἀνθρωποθυσίας τῶν Φοινίκων πρὸς τιμὴ τοῦ Κρόνου, ποὺ μᾶς δίνει ὁ Πλούταρχος, εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ ἀνατριχιαστική. Σημαντικὸ ὅμως στοιχεῖο εἶναι, ὅτι στὴν τελευταία πρόταση τοῦ ἀρχαίου ἀποσπάσματος ὁ Πλούταρχος ταυτίζει τὴν λατρεία τοῦ Κρόνου μὲ ἐκείνη τοῦ Τυφῶνος. Μάλιστα στὸ «Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος» ὁ ἴδιος θεωρεῖ τὸν Τυφῶνα υἱὸ τοῦ Κρόνου: «Εἶναι δὲ τέκνα (...) ὁ Τυφὼν καὶ ἡ Νέφθυς τοῦ Κρόνου» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος», 356 A).

Ὁ Τυφὼν κατὰ τὸν Πλούταρχο εἶναι ὁ γενάρχης τῶν Ἰουδαίων: «Ὡρισμένοι πάλι, ποὺ λένε ὅτι ἐφτά μέρες κράτησε ἡ φυγὴ τοῦ Τυφῶνος πάνω σὲ γαῖδαρο μετὰ τὴ μάχη καί, ὅταν αὐτὸς σώθηκε, γέννησε τὸν Ἰεροσόλυμο καὶ τὸν Ἰουδαῖο, εἶναι ὀλοφάνερο μὲ βάση αὐτό, ὅτι ἀνάμειξαν στὸν μύθο ἰουδαϊκὰ στοιχεῖα» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος», 363C).

Ὁ Τυφὼν εἶχε ὡς σύμβολό του τὸν γαῖδαρο: «Νομίζουν ἐπίσης, ὅτι ὁ γαῖδαρος, ὅπως εἴπαμε, εἶναι ὅμοιος (μὲ τὸν Τυφῶνα)...» (Πλούταρχος, «Ἠθικά», «Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος», 363C). Γνωρίζουμε ἀπὸ τὸν Ἀπίωνα, ὅτι μέσα στὰ «Ἁγία τῶν Ἀγίων» τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὑπῆρχε ἓνα ὁμοίωμα γαϊδάρου, στὸ ὁποῖο οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἰσραὴλ προσέ-

Ἰουδαῖος ἱστορικός Ἰώσηπος προσπάθησε νὰ διαψεύσῃ τὶς καταγγελίες τοῦ Ἀπίωνος: «Μέσα στὸν ναὸ αὐτὸν ὁ Ἀπίων ἔχει τὸ θράσος νὰ ὑποστηρίξῃ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι διατηροῦν τὸ κεφάλι ἐνὸς γαιδάρου, ὅτι λατρεύουν αὐτὸ τὸ ζῷο καὶ ὑποκλίνονται μπροστά του μὲ μεγάλο σεβασμό. Τὸ γεγονὸς ποὺ ἀναφέρει ἔχει σχέση μὲ τὴ λεηλασία τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὸν Ἀντίοχο τὸν Ἐπιφανῆ, ὅταν ἀνακαλύφθηκε ἓνα κεφάλι φτειγμένο ἀπὸ χρυσὸ μεγάλης ἀξίας. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ θὰ ἤθελα πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ πῶ, ὅτι, ἀκόμη καὶ ἂν εἴχαμε ἓνα τέτοιο λατρευτικὸ ἀντικείμενο, ἓνας Αἰγύπτιος εἶναι ὁ τελευταῖος ποὺ θὰ μπορούσε νὰ μᾶς κατηγορήσῃ. Γιατὶ ὁ γάιδαρος δὲν εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὶς γάτες, τὰ τραγιά καὶ τὰ ὑπόλοιπα πλάσματα, ποὺ στὴ χώρα του περνοῦνται γιὰ θεοί», (Ἰώσηπος, «Κατ' Ἀπίωνος», λόγος Β', 80-82). Ἐπίσης στὸ ἴδιο ἔργο ὁ Ἰώσηπος ἀπαντᾷ στὶς κατηγορίες τοῦ Ἀπίωνα, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι θυσιάζαν Ἕλληνες καὶ μετὰ τοὺς ἔτρωγαν, ὀρκιζόμενοι αἰῶνιο μῖσος πρὸς τὸν Ἑλληνισμό.

Στὰ «Συμποσιακά» τοῦ Πλούταρχου γίνεται διὰ στόματος Λαμπρίας ἀναφορὰ σὲ τιμὲς ποὺ ἀποδίδουν οἱ Ἰουδαῖοι στὸν γάιδαρο: «Ὅχι θέβαια, εἶπε ὁ Λαμπρίας παίρνοντας τὸν λόγο, ἀλλὰ κρατιοῦνται (οἱ Ἰουδαῖοι) μακριὰ ἀπὸ τὸν λαγὸ λόγῳ τῆς ὁμοιότητός του μὲ τὸ ζῷο ποὺ τιμοῦν περισσότερο ἀπ' ὅλα... Πράγματι ὁ λαγὸς μοιάζει μὲ γάιδαρο...» (Πλούταρχος, «Συμποσιακά», βιβλίον τέταρτον, πρόδλημα Ε, 670Ε).

Ἀλλὰ καὶ ἡ μέρα λατρείας τοῦ Γιαχβέ, τὸ Σάββατο, ἦταν ἡ μέρα ἡ ἀφιερωμένη στὸν Κρόνο. Οἱ μέρες ἔπαιρναν τὸ ὄνομά τους ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πλανήτη τῆς πρώτης ὥρας τους σύμφωνα μὲ τάξιν ἀντίστροφη αὐτῆς τῶν πλανητῶν. Γιὰ παράδειγμα, ἂν ἡ πρώτη ὥρα μιᾶς μέρας ἦταν ἡ ὥρα τοῦ Ἥλιου, ἡ πρώτη ὥρα τῆς δεύτερης μέρας σύμφωνα μὲ τὸν χωρισμὸ σὲ δώδεκα ὥρες θὰ ἦταν ἡ ὥρα τῆς Σελήνης κ.ο.κ. Στὶς λατινογενεῖς ὀνομασίαις ἀκολουθεῖται ἡ ἀρχὴ αὐτή. Ἔτσι ἡ Κυριακὴ εἶναι ἡ «Sun-day», μέρα τοῦ Ἥλιου. Ἡ δική μας Δευτέρα εἶναι ἡ μέρα τῆς Σελήνης (Luna): «Lundi», «Lunedì» καὶ στὰ Ἀγγλικά «Mo(n)-day». Ἔτσι φθάνουμε στὸ Σάββατο, τὴν ἑβδομὴ μέρα, ποὺ εἶναι ἀφιερωμένη στὸν Κρόνο (Saturnus): στὰ Ἀγγλικά «Satur-day». Ἐνα ἀκόμα ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο εἶναι τὸ πρῶτον συνθετικὸ «Σάτ-» στὴν λατινικὴ ὀνομασία τοῦ Κρόνου, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ κοντὰ στὴν αἰγυπτιακὴ ὀνομασία τοῦ Τυφῶνος, δηλ. τοῦ «Σέτ». Τέλος καὶ στὶς σύγχρονες Σατ-ανιστικὲς τελετές, ὅπου ἡ μαγεία ἀσκεῖται καὶ μέσῳ τῆς «Σολομωνικῆς», ἡ ἀνθρωποθυσία ἀποτελεῖ κεντρικὸ στοιχεῖον τῆς τελετῆς.

Τριάκοντα χιλιάδες ἀργύρια

“Οχι τίποτε, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἰδοῦμε πῶς μοιράζει τὰ βραβεῖα του ὁ Γιαχβὲ – σκέτη νιτρογλυκερίνη: Ὁ ποιητὴς νομπελίστας Σέιμους Χήννυ, Ἰρλανδός, στὸ βραβευθὲν διβλίο του μεταξὺ ἄλλων γράφει καὶ τὰ ἀπαράδεκτα: Ὁ Ἀγαμέμνων ἦταν προηξαρχίδης (ναί, ὅπως τὸ διαβάσετε), ἡ δὲ Κασσάνδρα στρατογαμημένη (καὶ πάλιν ὅπως τὸ διαβάσετε).

Γιὰ τὸ «σπουδαῖο» αὐτὸ διβλίο (τιτλοφορεῖται «Τὰ Ἀλφάβητα») ἔγινε εἰδικὴ παρουσίαση στὴν Παλιὰ Βουλή, ὅπου πουλιόταν στὴν τσουχτερὴ τιμὴ τῶν 30.000 δρχ. – διβλίο γιὰ τὰ ἀναλφάβητα ἀνθρωπάκια τῆς θολοκουλτούρας. Βλέπετε, τὰ τριάκοντα ἀργύρια ἀκολουθοῦν τὸν πληθωρισμὸ στίς μέρες μας, γιατί γι’ αὐτοὺς πὺν πληρῶσαν τὸ διβλίο εἶναι τὰ ἀργύρια τῆς προδοσίας τοῦ ἀθάνατου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος.

Π.Γ.**Γαλλόγλωσσες Ὀλυμπιάδες**

Μιὰ νέα ἑλληνοαμερικανικὴ ὁργάνωση μὲ τὴν ὀνομασία «Ἑλληνικὴ Δράση» συστήθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη, μὲ στόχο νὰ καταβάλῃ προσπάθειες γιὰ τὴν καθιέρωση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας ὡς ἐπίσημης γλώσσας τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ἀρχῆς γενησομένης ἀπ’ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς τῆς Ἀθήνας τὸ 2004. Ὅπως τονίζει σὲ ἀνακοίνωσή της, «οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες γεννήθηκαν στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, καὶ δὲν εἶναι σωστὸ νὰ εἶναι τὰ Γαλλικὰ ἡ ἐπίσημη γλώσσα τους».

Ὅπως δὴποτε δύσκολα ἡ Δ.Ο.Ε. θὰ ἀποδεχθῇ ἓνα τέτοιο αἶτημα, ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀπολύτως λογικό. Τουλάχιστον νὰ ἀκούσουμε τὴ γνώμη της...

Π.Α.Κ.**Ποιμὴν καὶ λύκοι**

Δὲν ἀπέκλεισε τὴ «χρήση ὅπλων» ὁ ἅγιος Περιστερῖον σὲ δηλώσεις του πὺν μεταδόθηκαν στίς 28 Μαΐου, ἂν δὲν περνοῦσε ἡ ἀποψη τῆς Ἱεραρχίας στὸ (καθαρὰ διοικητικό-κρατικό) θέμα τῶν ταυτοτήτων. Γλυκεῖα ἡ ἔρμη ἡ ἐξουσία (ποιμαντορία στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλώσσα – τὸ ποίμνιο τῶν προβάτων της εἵμαστε βέβαια ἐμεῖς) – κι ἂν ἀπειλῆται, γαῖα πυρὶ μιχθήτω. Μόνον πὺν δὲν χρειάζονται λύκοι, ὅταν ὁ ποιμὴν εἶναι τόσο αἰμοχαρής.

Ω.**Κῦρος, εὐδοκούντων τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ**

Ἀπάντηση στὴν ἱστορία τοῦ Ντυροζέλ καὶ σὲ ὅσους ἱστορικοὺς ἐπιχειροῦν νὰ μειώσουν τὴ σημασία τῆς Ἑλλάδας στὴ διαμόρφωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ περηφανεύεται πῶς δίνει ἡ πρύτανις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πανεπιστη-

μίου Ἑλένη Γλύκατζη-Ἀρβελέρ μὲ τὸ διβλίο της «Οἱ Εὐρωπαῖοι». Γιὰ τὴ συγγραφή αὐτοῦ τοῦ διβλίου συνεργάστηκαν 40 Εὐρωπαῖοι ἱστορικοί, καὶ ἡ ἴδια ἡ κ. Ἀρβελέρ συνέγραψε δύο κεφάλαια μὲ τίτλους: «Τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία στὸν Χριστιανισμό» καὶ «Βυζάντιο: Χριστιανικὴ αὐτοκρατορία – Ἕνας νέος εὐρωπαϊκὸς κόσμος» (!)... Ἡ ἐν λόγω καθηγήτρια κάνει ἀναφορὰ καὶ σὲ τρεῖς... πρωτεύουσες τῆς Εὐρώπης: Ἀθήνα, Ρώμη καὶ Ἱερουσαλήμ... («ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 27/5/2000).

Μὲ αὐτὲς λοιπὸν τὶς ἀπόψεις ἡ κ. Ἀρβελέρ ἀπολαμβάνει τὸ κῦρος της ἀπὸ τὴν πρωταεὶα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πανεπιστημίου. Χωρὶς Βυζάντιο καὶ Ἱερουσαλήμ δύσκολα θὰ κρατοῦσε μονίμως αὐτὴ τὴ θέση. Κατὰ τὰ ἄλλα μᾶς ἔφταιξε ὁ Ντυροζέλ!

Π.Α.Κ.

Ἐφαρμογὲς τοῦ «Ἀμαρτίαι γονέων...»

Ὅσοι δούλεψαν καταναγκαστικὰ στὴ γερμανικὴ διομηχανία τὴν περίοδο τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου θὰ πάρουν συνολικὰ ἀποζημίωση ἀπὸ τὴν Γερμανία ὑψους 1,6 τρεῖς. Αὐτὸ ἀποφασίστηκε μετὰ ἀπὸ διαπραγματεύσεις ἀνάμεσα στὴν ἀμερικανικὴ κυβέρνηση, τὸ Ἑβραϊκὸ Συμβούλιο καὶ τὴν γερμανικὴ κυβέρνηση... («ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», (16/12/99). Κι ὕστερα ἀναρωτιέται κανεὶς, γιατί ἡ νεολαία τῆς σημερινῆς Γερμανίας ἐμφανίζει νεοναζιστικὲς τάσεις. Ὅταν βλέπουν ἀπ' τὸν δικό τους μόχθο νὰ ἀποζημιώνωνται τὰ ἐγγόνια τῶν διαφόρων «ἀπαιτούντων», γιὰ ἓναν πόλεμο ποὺ διεξήχθη ὅταν οἱ ἴδιοι δὲν εἶχαν κὰν γεννηθῇ, τὴν στιγμὴ μάλιστα ποὺ σήμερα μπροστὰ στὰ μάτια τους διεξάγονται ἐξίσου δολοφονικοὶ πόλεμοι, γιὰ τὰ ἀθῶα θύματα τῶν ὁποίων οὐδεὶς πληρώνει οὔτε δεκάρα, ποῖα συναισθήματα μποροῦν νὰ κυριεύσουν τὴ ψυχὴ τους;

Π.Α.Κ.

Ἑλληνίζουσα Ἰνδονησία

Ἀπὸ 16 ἕως καὶ 26/3/2000 ἔλαβε χώρα μὲ μεγάλη ἐπιτυχία δεκαήμερο ἑλληνικῆς κουζίνας στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἰνδονησίας Τζακάρτα. Ἡ ἐν λόγω ἐκδήλωση ἔγινε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ξενοδοχείου «Santica» ἀλλὰ καὶ τὴν πολύτιμη συμπαράσταση τῆς ἐκεῖ πρεσβείας μας.

Παρότι ἀνεκμετάλλετος ὁ ἐκεῖ ὑπάρχων φιλελληνισμός, εἶναι εὐδιάκριτος σὲ κάθε ἑλληνόφρονα περιηγητὴ. Θὰ ἐκπλαγῇ μὲ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα ποὺ θὰ δῇ στὰ καταστήματα (ὅπως Kharisma/Χάρισμα, Alfa/Ἀλφα, Omega/Ὠμέγα, Zeus/Ζεὺς, Tripolis/Τρίπολη, Athena/Ἀθηνᾶ κ.λπ.) καθὼς καὶ σὲ γυναικεῖα ὀνόματα, ὅπου κατὰ κόρον χρησιμοποιεῖται τὸ Yanti/Ἀνθὸς (Crisyanti, Jeryanti κ.λπ.) καὶ τὸ Ida/Ὁμορφὴ (ἀπὸ τὸ εἶδος, εὐειδής). Ἡ πρωτογενὴς μελέτη ποὺ ἔχει ἀρχίσει ὁ καθηγητὴς καὶ ὑπάλληλος τῆς ἐκεῖ Πρεσβείας μας κ. Δημήτριος Δήμας, ἰχνηλατώντας τὴν ἑλληνικὴ παρουσία στὴν Ἰνδονησία, φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρονσα ἀπὸ τὰ πρῶτα κιόλας συλλεχθέντα ἐρευνητικὰ ἀποτελέσματα. Τοῦ εὐχόμεσθε εὐόδωση στὸ ἔργο του καὶ σύντομα νὰ ἔχουμε τὶς ἐρευνές του καὶ σὲ διβλίο.

Π.Σ.

Η ΕΡΑΣΜΙ(Α)ΚΗ ΠΡΟΦΟΡΑ

Μία ακόμη φαλκίδευσις τῆς Ἑλληνικῆς

“Ὅπως ἤδη ἔγραψα («Δαυλός», τεῦχος 171), ἡ «Ἐρασμι(α)κή προφορά» ἀποτελεῖ παντάπασιν στρέβλωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, ἡ ὁποία μὲ τὴν προφορὰν αὐτὴν οὐδέποτε οὐδαμοῦ ὠμλήθη. Πρὶν ξεκινήσωμεν ἀναλυτικῶς νὰ ἀναφέρωμε τίς θέσεις τῶν κυριωτέρων φιλολόγων, γλωσσολόγων κ.ἄ., Ἑλλήνων καὶ ξένων, οἱ ὅποιοι τὴν θεωροῦν ἄκρως ἀντιεπιστημονικὴν, θὰ ἤθελα ἐκ προοιμίου νὰ θέσω τὸ ἐρώτημα τοῦ κόμητος d' Arteaux: *«Εἶναι κατανοητὸν νὰ σφάλῃ ἓνας σοφός, ὅμως γιατί τόσοι ἄλλοι σοφοὶ δὲν ἀποκατέστησαν τὸ σφάλμα;»*. Κι' ἐγὼ προσθέτω; ἩΞεραν τὴν ὀρθὴν προφορὰν ἢ ἡΞεραν ὅτι ἦτο σαθρὸν τὸ κατασκευάσμα τοῦ Ἐράσμου καὶ δὲν τὸ διώρθωσαν; Ἄν ναί, μήπως κάτι ἄλλο κρύβεται πίσω ἀπ' ὅλα αὐτά, πολὺ σοδαρὸ γιὰ τὸ λεγόμενον κύρος τῶν Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων καὶ ἄλλων; Δηλαδή πῶς ἐπεβλήθη ἡ Ἐρασμι(α)κή προφορὰ καὶ ὄχι ἢ τοῦ Ρώυχλιν; Ἐρωτήματα βαρέα.

Ἐρχόμαστε στοὺς νῦν ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου κλασσικοὺς φιλολόγους. Ἀκολουθοῦντες τὴν Ρωῦχλινίαν προφορὰν, ποὺ οἱ Ἕλληνες χρησιμοποιοῦν νῦν, δὲν θὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, οἱ ὅποιοι γνωρίζοντες τόσες ἀρχαῖες ἑλληνικὲς λέξεις ποὺ ἐπιζοῦν μέχρι σήμερον ἀτόφυνες στὸ στόμα τῶν Ἑλλήνων, δὲν καταλαβαίνουν οὔτε μία λέξι, ὅταν ἔρχωνται στὴν Ἑλλάδα – καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν τοὺς καταλαβαίνουν ἐπίσης; Αὐτὸ τὸ πρακτικὸ ἐπιχείρημα δὲν θὰ ἐφθανε, δεδομένου ὅτι ἡ ὅλη ὑπόθεσις ἔχει πολλὰς δυσκολίες ὡς πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν καθαρῶς μέρος, γιὰ νὰ ἔχωμεν τὴν εὐθυγράμμισιν τῆς διδασκαλίας στὸ ἐξωτερικὸ μὲ τὴν τῆς Ἑλλάδος τοιαύτην; Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς δὲν θὰ τοὺς ὠφελοῦσε ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴν νῦν ὀμιλουμένην γλῶσσαν στὴν Ἑλλάδα, ἔχοντας βεβαίως κλασσικὴν παιδείαν; Ὅμως καὶ τὸ διακυβευόμενον κύρος τῶν Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων δὲν εἶναι ἓνα σοδαρώτατον θέμα, ποὺ θὰ πρέπει ὅλους μας νὰ ἀπασχολήσῃ, καὶ τὸ σχετιζόμενον μὲ τὴν Ἐρασμι(α)κὴν προφορὰν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα, ὅπως π.χ. τὸ Ἀλφάδητον; Εἶναι τοῦτο παρωνυχὶς καὶ ἄχρηστη πρωτιά; Καὶ ἐδῶ βεβαίως δὲν πρόκειται μόνον περὶ κύρους. Εἶναι πιὸ εὐρὺ, πιὸ σοδαρὸ πιὸ ἀνατριχιαστικόν, θὰ ἔλεγα, ὅταν κάτι κρύβεται πίσω, ὅπως ὑπαινίχθηκα ἀνωτέρω.

Ἀλλὰ ἄς ἔλθωμε στὴν πλευρὰ τὴν ἐπιστημονικὴν. Κατ' ἀρχὰς ὅμως ὀφείλομε τὴν ἀπόδοσιν φόρου τιμῆς στὸν ἀγνοηθέντα Ἰωάννην Ρώυχλιν καὶ σ' ὅλους, ὅσοι ἐπόλεμησαν τὸ ἔκτρωμα αὐτὸ τῆς Ἐρασμι(α)κῆς προφορᾶς μὲ τελευταῖον τὸν Ἰωσήφ Πενλιάδην, ποὺ πρὸ 25 ἐτῶν συνεκέντρωσε πολλὰ σοδαρὰ στοιχεῖα ὡς πρὸς τὴν σωστὴν προφορὰν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμοποιήσω ἐν συνεχείᾳ,

καθώς δεθαίως και δικές μου παρατηρήσεις.

Τὸ -ι- τῶν διφθόγγων οι, αι, ει, υι μετατρέπεται σὲ j. Γιατί; Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας. Ἡ συναίρεσις, ἡ ἔκθλιψις, ἡ κρίσις, ἡ συνίησις, ἡ κώφωσις γιατί συμβαίνουν; Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας. Τὰ πάθη τῶν γραμμάτων γιατί ὑφίστανται; Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας, τῆς κακοφωνίας. Διαβάστε ἓνα κείμενον μὲ τὴν Ἑρασμι(α)κὴν προφορὰν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶσαι φιλόλογος, γλωσσολόγος, γιὰ νὰ καταλάβῃς ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτη καὶ ὅτι ὁ ἀρχαῖος Ἕλληνας τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας σ' ὅλες του τὶς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὠμιλοῦσε οὕτως;

Ἄς δοῦμε ὅμως τί συνέλεξε ὁ Πενλιάδης. Δὲν ἱεραρχῶ τοὺς εἰδήμονες. Ὁ ἀείμνηστος πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Καῖσαρ Ἀλεξόπουλος ἀναφέρει, ὅτι τὸ -οι- καὶ τὸ -ι- ἐξομοιώνονται ἤδη τὸν 5ο αἰῶνα π.Χ. καὶ μᾶς δίδει τὸ δίλημμα τῶν Ἀθηναίων ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Δελφικοῦ χρησμοῦ (Θουκυδίδης, βιβλίον Α'), ὁ ὁποῖος λέγει: «*Ἦξει Δωρικός πόλεμος καὶ λ(ο)ιμὸς ἅμ' αὐτοῦ*». Ἀσθένεια ἢ πείνα; Ὁ ἦχος τοῦ -οι- καὶ τοῦ -ι- ἦταν ὅμοιος. Οὕτως οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Ἑράσμου εἶναι ἀνυπόστατοι. Ἡ λέξις Δελφοί-Delphi – ὄχι μόνον στὰ Λατινικὰ ῥακούεται φωνητικῶς, ὅπως ἀκριβῶς τὴν προφέρει ὁ σημερινὸς Ἕλληνας. Προχωρεῖ ὁ Ἀλεξόπουλος καὶ στὸ ὅτι πάμπολλες λέξεις, προερχόμενες ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, στὴν Λατινικὴ προφέρονται ὅπως τὶς προφέρομεν ἡμεῖς ἀκριβῶς. Κλειώ-Clio, Χείρων-Chiron, Ἀριστείδης, Aristidis, Σμύρνα-Smirna κ.ἄ. πολλές.

Τὸ ὡς ἄνω ἐγγράφον τοῦ Καίσαρος Ἀλεξόπουλου ἔχει ἡμερομηνία 16-10-1979, ἀπευθύνεται δὲ στὸν πρόεδρον τοῦ Διεθνoῦς Ὁμίλου Ἑλληνιστῶν καὶ συνυπογράφεται ἀπὸ τὸν τότε γενικὸν γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀείμνηστον καθηγητὴν μου Ἰωάννην Θεοδωρακόπουλον. Θὰ ἐπανέλθωμεν σ' αὐτό.

Ως πρὸς τὸ -ει- καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἑρασμος εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ἑαυτόν. Ἐνα ἐκ τῶν εἰς τὰ Λατινικὰ ἔργων του ἐπιγράφεται: «Enchiridion Militis Christiani». Πῶς δέχεται τὴν προφορὰν τοῦ -ει- (Ἑγχειρίδιον) σὲ -ι-; Ἀν λοιπὸν ἀποκλείσωμε τοὺς 5ον καὶ 4ον αἰῶνες μαζὶ καὶ τὸν 6ον αἰῶνα π.Χ., ὁπότε καὶ τὸ -ου- ἦτο ἤδη ἐν χρήσει ὡς μονόφθογγον κατὰ τὸν καθηγητὴν τῆς Ἀρχαιολογίας Σπ. Μαρινάτον, ποῦ καὶ πότε ὠμιλεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ θεσπέσια γλῶσσα σύμφωνα μὲ τὸ ἐφεύρημα τοῦ Ἑράσμου;

Μᾶς μένει ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος. Ἀπὸ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν τῶν γυμνασιακῶν μας χρόνων ἐμάθαμε τὸ δακτυλικὸν ἑξάμετρον τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου. Ἄς κάμωμεν μίαν ἀνάλυσιν μέρους τοῦ πρώτου στίχου τῆς Ὀδυσσεΐας: «*Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον ὃς μάλα πολλά...*». Δὲν ἀναλύω παρὰ μόνον τὸν πρῶτον δάκτυλον: «*Ἄνδρα μοι...*». Θὰ ἔπαλλε ὁ ποιητὴς «ἄνδρα μοι», ἀφοῦ ὄχι μόνον δὲν χωρίζεται τὸ -μοι-, ἀλλὰ εἶναι καὶ βραχύ; Δὲν προχωρῶ.

Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο «ἐλαφρυντικὸν» καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅτι δηλ. ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἑράσμου δὲν ἐγνώριζε ὅσα γνωρίζομεν σήμερον γιὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω: Πῶς συμβαίνει τοῦτο, ὅταν ἔχωμε τὴν πληθὺν τῶν κωδίκων, πού, φαντάζομαι, δὲν ἐπρόλαβαν ἀκόμη νὰ τοὺς καταχώσουν στὰ ὑπόγεια τοῦ Βατικανοῦ, ὅταν ἡ πλημμυρὶς τῶν Βυζαντινῶν λογίων κατακλύζη τὴν Εὐρώπην μὲ τόσους ἐρευνητὲς τῆς Ἀρχαίας Ἑποχῆς καὶ γλώσσης καὶ προπάντων μὲ τοὺς ἀττικίζοντας, ὅταν ἔχωμε τὸν μέγαν λόγιον εἰς Σπάρτην, τὸν φιλόσοφον Γε-

μιστόν Πλήθωνα, πού ὁμιλεῖ γιὰ ἓνα σύστημα εὐνομουμένης πολιτείας, ὅταν ὁ Johannes Reuchlin (1455-1521) ἔχει ἀπ' εὐθείας διδασκάλους ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Ἑρασμος μᾶς λέγει ὅτι οἱ αἴγες μυκῶνται «μῆ-μῆ», ὅταν ὑπάρχουν κατεσπαρμένοι πάπυροι καὶ περγαμηνές ἀνά τὴν γῆν, πού τοῦλάχιστον τὰ κείμενά τους τὰ ἀντιγράφουν, τὰ καθαρογράφουν οἱ ἀντιγραφεῖς; Ἀλλὰ καὶ ἔτσι νὰ ἔχη τὸ πρᾶγμα, τέτοια ἐπιπολαιότητα, νὰ προσπαθήσῃ νὰ πείσῃ τὸν κόσμον (καὶ τὸ θλιβερόν εἶναι ὅτι τὸν ἔπεισε), ὅτι ὑπῆρξε ὁμοιομορφία σ' ὅλες τὶς ἐποχές τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσης τῆς τόσον μακραιώνης ὡς πρὸς τὴν προφορὰν, δὲν συγχωρεῖται.

Ὁ Μηνᾶς Λαμπρινίδης τὸν ὠνόμασε δολιοφθορέα τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσης. Ἡ Μ. Κρανάκη θεώρησε ὡς δολοφονία τῆς θείας γλῶσσης τοῦ Πλάτωνος τὴν προφορὰν τοῦ «παῖς» εἰς παῖς. Πολὺ βαρετὲς ἐκφράσεις-ἀποτιμήσεις. Ἐγὼ θὰ προχωρήσω μὲ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ρηθέντος ἀκαδημαϊκοῦ d' Arteaux καὶ θὰ ρωτήσω: Μὲ τίς τόσο διαφημιζόμενες προόδους τῆς σημερινῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης πῶς ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ τὸ ἐξάμβλωμα (ἄλλος χαρακτηρισμός, ἀπὸ τὸν Γ. Βαλέτα, γιὰ τὴν προφορὰ τοῦ Ἑράσμου) οἱ σύγχρονοί μας γλωσσολόγοι καὶ μάλιστα μετὰ βεβαίως τοὺς ἐναντίον της κεραυνοὺς πολλῶν γλωσσολόγων καὶ φιλολόγων τῶν τελευταίων 200 χρόνων; Καὶ βέβαια οὐχὶ μόνον ξένων. Δηλαδή μιὰ ὁμολογία ὅτι ἐπλανήθησαν θὰ τοὺς στεροῦσε τὴν ἔδρα τους; Αὐτὸ τὸ ἐνδεχόμενον, ἂν τὸ κατήγγελλαν, δὲν θὰ τοὺς ἔδιδε τὸν φωτοστέφανον τῆς αἰωνίου δόξης στὸ ἐπιστημονικὸν πεδίου; Οὔτε τὴν ὑστεροφημίαν δὲν λαμβάνουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν;

Συνεχίζομεν τὴν κριτικὴν ἀνάλυσιν τῆς ὁλέθριας αὐτῆς προφορᾶς. Μιὰ συνεχῆς ὁμοιόμορφος προφορὰ ἀπὸ τὰ προϊστορικά χρόνια λοιπόν ἴσχυσε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσα. Πότε ὠμλήθη ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα μὲ τὴν Ἑρασμι(α)κὴν προφορὰν; Καὶ ἂν ὠμλήθη, τότε πῶς προφέρουν τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ἀριστοτέλη, ὅλον δηλ. σχεδὸν τὸν φιλολογικὸν μας θησαυρόν, οἱ σύγχρονοι φιλόλογοι μ' αὐτὴν; Ἡ παρῆχησις τῶν τ, ρ, σ εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδοθῇ ἡχητικῶς ὡς ἤχος τῶν τ, ρ, σ μὲ τὴν συνεκφορὰν τῶν φωνηέντων συμφώνως τῇ Ἑρασμι(α)κῇ προφορᾷ; Αὐτὰ θὰ ἐπνίγονταν στὴν θάλασσα τῆς χασμωδίας τῶν πολλῶν φωνηέντων. Ἡ μεταπήδησις τῶν γ, δ, θ σὲ ἄλλες γλῶσσες σὲ γκ, ντ, τ ἐγίνε, διότι δὲν εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ τὰ προφέρουν ὡς γ, δ, θ. Ἀπορία: Πῶς ἤλθαμεν στὸ γ, θ, δ, β ἀπὸ τὸ γκ (γγ), ντ, μπ κατὰ τὸν καθηγητὴν Ἀνδριώτην καὶ γιατί ὄχι ἀντιστρόφως; Πόθεν τεκμαίρει τοῦτο τὸ ἀσύστατο; Ἀκριδῶς ἡ εὐελιξία τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσης εἶχε αὐτὴ τὴν δυνατότητα!

Τὸ Ἀλφάβητον τὸ Ἑλληνικὸν ἐχρειάσθη πάνω ἀπὸ 1000 χρόνια, γιὰ νὰ μετατραπῇ σὲ λατινικοὺς (ἑλληνικοὺς) χαρακτῆρες. Πόσους αἰῶνες ἐχρειάσθη νὰ γίνῃ ὁ ἰωτακισμὸς καὶ ἡ προφορὰ ἡ νῦν ὑπάρχουσα, ἡ ὀρθή; Μὲ βάσιν βεβαίως τὴν προφορὰν τοῦ Ἑράσμου: Ὡμίλουν οὕτως οἱ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴν ἐποχὴν, πλεόν τοῦ 3.000 π.Χ., Ἑλληνες τοῦ Ὀμήρου; Καὶ ἔχομεν ἔτσι τὸ προβληθὲν τοῦ Ἑράσμου: αἱ αἴγες ἐφώναζαν «μῆ-μῆ», ἀλλὰ τί θὰ ποῦμε γιὰ τοὺς φθεγγομένους λίθους τοῦ Ὀρχομενοῦ, ὅπου ἡ ἀνορθογραφία τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν μᾶς ὁδηγεῖ στὸν πρῶτον ἰωτακισμόν;

Δὲν θὰ παραθέσω τά: «αἱ καμπάναι ἡχῆσαν» στὴν προφορὰν τοῦ Ἑράσμου πρὸς διακωμώδησίν της (πικράν), ἀλλὰ θὰ παραπέμψω σ' ἓνα ἐπίγραμμα τοῦ Σιμωνίδου μὲ παρήχησιν τοῦ -σ-, εὐτραπέλου περιεχομένου, τὸ «Σωσώ». Τοῦτο θὰ μᾶς ἔδιδε τὴν ἐντελῶς ψευδῇ εἰκόνα τῆς προφορᾶς τοῦ Ὀλλανδοῦ.

Ενα άλλο ἐρώτημά μου εἶναι, ὅτι οἱ δόρειοι λαοί, οἱ ὅποιοι λόγῳ τοῦ κρούου δὲν χρησιμοποιοῦν φωνήεντα ἀνοικτά, πῶς ἀναγκάσθηκαν ἀπὸ τὸν Ἑρασμο νὰ κρυώνουν περισσότερον μὲ τὴν ἐνέργεια ποὺ θὰ κατανάλισκαν διὰ τὴν προφορὰν τῆς μεσογειακῆς μας γλώσσης; Ποῦ εἶναι ἡ εὐκολία, ποὺ μ' αὐτὴν διευκολύνει τὴν μάθησιν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς λοιπόν; Σὰν νὰ μοῦ φαίνωνται παιδαριώδεις, ἀφελεῖς οἱ δικαιολογίες, γιὰ νὰ καλυφθῇ ὁ Ἑρασμος. Καὶ πάλιν τὸ λάθος. Ἕνας σοφὸς γνώστης διαφόρων γλωσσῶν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ συγκρίσεις, ἀναδρομές, ἀνελίξεις, ἐπιδράσεις ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν τοῦλάχιστον γλωσσῶν, γιὰ νὰ ἔχῃ ἓνα ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένο συμπέρασμα;

Ἄν οἱ ψαλμῳδίες προεφέροντο ὅπως σήμερα, δηλ. μὲ τὴν κοινὴν, πόσους αἰῶνες πρὶν θὰ προεφέροντο τὰ κείμενα αὐτά; Μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα ἔχρειάσθησαν 200 χρόνια, γιὰ νὰ ἀποκαθαρθῇ ἡ γλῶσσα μας ἀπὸ πλῆθος ξένων στοιχείων μὲ τὴν συμβολὴν λογίων, βιβλίων, ἐφημερίδων, ραδιοφώνου, τηλεοράσεως, τυπογραφίας (ἀκόμη λέμε *μπακάλης*, *χασάπης* κ.λπ.). Ἐπίσης 400 χρόνια ἐπιβολῆς ξένης ἐντελῶς γλώσσης δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἐξαλείψουν τὴν Ἑλληνικὴν. Ἐπὶ 2.800 χρόνια καὶ χωρὶς νὰ ἀναφερθῶ στὶς Γραμμικὰς Α καὶ Β, ἔχομε τὴν ἰδίαν σύνταξιν, λέξεις, κανόνες, λεξιπλασίαν κ.ἄ. Πῶς λοιπὸν τὴν διαφοροποιοῦν κάποιοι ξένοι;

Δὲν θὰ ἐπαναλάβω τὸ τοῦ Νίτσε: «*Ὅλα τὰ εἶπαν αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες*». Μήπως τὰ εἶπαν πάλιν ὅλα ὅσα ἀναφέρονται στὴν Καινὴν Διαθήκην; Καὶ μὲ τὴν ἑλληνικὴν δεδαίως προφορὰν καὶ γραφήν. Ὁ πειρασμὸς εἶναι μεγάλος! Μοῦ δίδει τὸ δικαίωμα νὰ γράφω ἔτσι μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ πολυγλωσσώτου χριστιανοῦ συγγραφέως, τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας Παλαιστίνης Εὐσεβίου: «*Μόνῃ γὰρ ἡ Ἑλλάς ἀψευδῶς ἀνθρωπογονεῖ*». Πολὺ μεγάλη κουθέντα ἀπὸ χριστιανὸν τοῦ βεληνεκοῦς τοῦ γραμματέως τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Δὲν κάνομεν ἐπιθέσεις. Ἑλληνίδες, Ἕλληνες, γίνετε φιλόλογοι, γλωσσολόγοι, γλωσσαμύντορες, ναί, γλωσσαμύντορες. Ἐδῶ καὶ οἱ πίθηκοι ἔγιναν γλωσσαμύντορες! Ἀφοῦ καὶ σεῖς οἱ κατέχοντες μᾶς ὁμιλεῖτε καὶ διατυμπανίζετε, ὅτι ἐξάγομεν πολιτισμόν, ἀκριδῶς σὲ τοῦτο θέλω νὰ συμβάλετε. Καὶ ἂν δὲν δεινοπαθήσουμε γύρω ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, τότε τί πολιτισμόν ἐξάγομεν; Συμφωνῶ γιὰ τὸ θέατρον, τὴν ἐπιστήμην, τὴν ἑλληνικὴν κουζίνα, τὴν μουσικὴν, τὴν τέχνην κ.λ. Ἀλλὰ γιὰ τὴν γλῶσσαν θὰ ἐπαναλάβω τὸ χιλοειπωμένο: Ἄν θγάλουμε τίς ἑλληνικὰς λέξεις καὶ ρίζες ἀπὸ τίς ξένες γλῶσσες, τί θὰ μείνῃ; Γιατὶ δὲν τὸ κάνομε σύνθημα;

Ας γυρίσωμεν στὴν ἀνάλυσιν μας. Καὶ πάλιν ἐρχόμαστε στὴν Κοινὴν (ὄχι Κοϊνέ). Στὰ 2.300 χρόνια τῆς ζωῆς τῆς ἡ προφορὰ τῆς εἶναι ἀναλλοίωτος: ὄρα ἑκκλησιαστικὸς ὕμνος. Καμμία διαφορὰ στὴν ψαλμῳδίαν μέχρι σήμερον. Καὶ αὐτὴν τὴν ἐκφορὰν στὴν σύγχρονον Ἑλληνικὴν τῶν εὐαγγελίων τὴν δέχονται καὶ οἱ ἄλλες ἐκκλησίες, ὅταν ἀναγινώσκωνται αὐτὰ κάθε Ἀνάστασιν σ' ὅλες τίς γλῶσσες τοῦ κόσμου. Καὶ θὰ ἐγίνετο καταληπτὴ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μὲ τὴν ἀκαταλαβίστικη προφορὰ τοῦ Ἑράσμου; Τὸ 1541 μ.Χ. ὁ Ἀγγλὸς ἐπίσκοπος Βιττονιένσες ἀπαγορεύει τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνικῶν μὲ τὴν προφορὰν τοῦ Ἑράσμου ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ.

Ἀλλὰ θὰ συνεχίσω σὲ ἐπόμενο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ».

Διονύσιος Καρδέλας

Καθηγητὴς Κλασσικῆς Φιλολογίας
Πανεπιστημίου Πετροζαδόντσκα (Ρωσία)

Ἡ προϊστορική διώρυγα τοῦ Σουέζ*

ΤΗΝ ΔΙΕΠΛΕΑΝ ΟΙ ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000 ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ ἐξάπλωσή τους στὸν Ἰνδικὸ καὶ τὸν Εἰρηνικὸ

Κατὰ τὰ ἐξαγόμενα, ποὺ εἶναι καταχωρισμένα στὸ βιβλίο μου «*Ἡ Ἀναχρονολόγηση τῆς Προϊστορίας κυρίως μὲ βάση τὶς ἀστρονομικὲς πληροφορίες ἀρχαίων συγγραφέων*» (ἐκδ. «Δαυλὸς» 1999, σελ. 227), ἡ στεριά τῆς Κάτω Αἰγύπτου ἀπὸ τὸ σημερινὸ Κάιρο καὶ πρὸς βορρᾶν ἄρχισε νὰ σχηματίζεται καὶ νὰ ἐξέχη τῆς στάθμης τῆς θάλασσας ἀπὸ τὸ ἔτος 3.934 πρὸ Χριστοῦ. Μέχρι τότε τὰ καταγόμενα νερὰ τοῦ ποταμοῦ μὲ τὰ πάσης φύσεως φερτὰ στερεὰ ὑλικά ἐπικάθηντο στὸν πυθμένα τῆς θάλασσας τοῦ Μεσογειακοῦ κόλπου, ὁ ὁποῖος τότε, ἀλλὰ καὶ πρὶν, ἔφθανε μέχρις ἐκεῖ. Μὲ τὸ πέραςμα τῶν αἰώνων τὸ βάθος τοῦ πυθμένος τοῦ κόλπου ἐμειοῦτο καὶ τὸ ἐπερχόμενο ἐκ τοῦ βορρᾶ κύμα τῆς ἀνοικτῆς θάλασσας «τακτοποιοῦσε» καὶ ἐξωμάλυνε τὸν πυθμένα, ὥσπου ἄρχισε νὰ δημιουργηθῇ ἡ πρώτη ὑπὲρ τὴν στάθμη τῆς θάλασσας στεριά τὴν παραπάνω χρονολογία.

Α. Γενικότητες

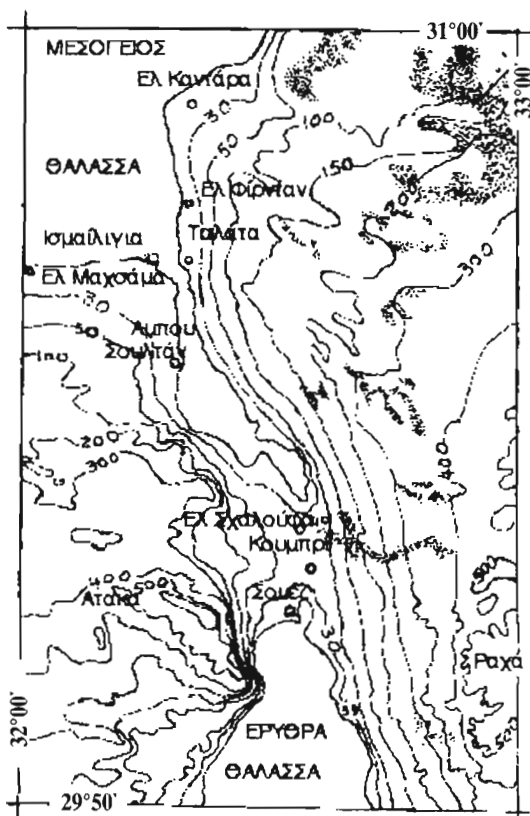
Περὶ τὸ ἔτος 3078-3070 πρὸ Χριστοῦ, ὅταν ὁ Μενέλαος, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Τροία, παρεσύρθη ὑπὸ τῶν ἀνέμων στὴν Αἴγυπτο (Ὀδύσεια δ 350), ἡ νεοδημιουργούμενη ὑπὸ τῶν προσχώσεων στεριά τῆς Κάτω Αἰγύπτου καὶ ἡ ἀκτὴ τῆς θάλασσας, ὅπως ἀποδεικνύεται στὸ παραπάνω βιβλίο μου (σελ. 227-228), ἔφθανε στὴ νοτιὰ γραμμὴ ποὺ σχηματίζουν οἱ σημερινὲς πόλεις Ἐλ Τειρίγια, Τάλα, Μιτ Γκχάμρ, Ζαγκαζίκ. Ἡ ἀκτὴ ὅμως τῆς θάλασσας δὲν σταματοῦσε ἐκεῖ, ἀλλὰ συνεχιζότανε κατὰ τὴν γραμμὴ ποὺ σχηματίζουν οἱ σημερινὲς πόλεις Τέλ ἔλ Κεμπίρ, Ἐλ Μαχσάμα καὶ Ἰσμαίλγια (ὅπως δείχνει τὸ **Σχῆμα 1**) σὲ μία ἀπόσταση 120 χιλμ. ἐκατέρωθι τῆς κορυφῆς τοῦ Δέλτα, ὅπως λέγει ὁ Ἡρόδοτος πρὸ πάντων.

Κατὰ συνέπειαν ἡ ἀκτὴ τῆς Μεσογείου θαλάσσης τότε ἔφθανε καὶ ὑπερέβαινε τὴ θέση τῆς Ἰσμαίλγιας, εἰσχωροῦσα πρὸς νότον (ὅπως δείχνει ὁ χάρτης τοῦ **Σχήματος 2**). Ἄρα τὰ φερτὰ στερεὰ ὑλικά τοῦ ποταμοῦ μετὰ τὸ ἔτος 3070 π.Χ. διεσκορπίζοντο καὶ ὠθοῦντο ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς τὴν σημερινὴ Πικρὴ λίμνη, τὴν ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ξεβάθαιναν, τὴν ἔκαναν δηλαδὴ πρὸ ρηχῇ, ὅποτε χρειάστηκε κατὰ τὴ διάνοιξη τῆς

* Βλέπε τὸ α' μέρος τῆς ἐρευνας στὸ τεῦχος 222, Ἰούνιος 2000.

σημερινής διώρυγας να έκβαθυνθῇ περισσότερο, για να φθάση στὰ 11 μέτρα βάθος. Ἡ νοτιώτερη επέκταση τῆς λίμνης ἢ τοῦ Μεσογειακοῦ κόλπου ἦταν ἀδύνατη, γιατί ἡ ἐπικοινωνία τῶν δύο κόλπων εἶχε διακοπῇ λόγω τῆς προοδευτικῆς δημιουργίας τοῦ αὐχένος.

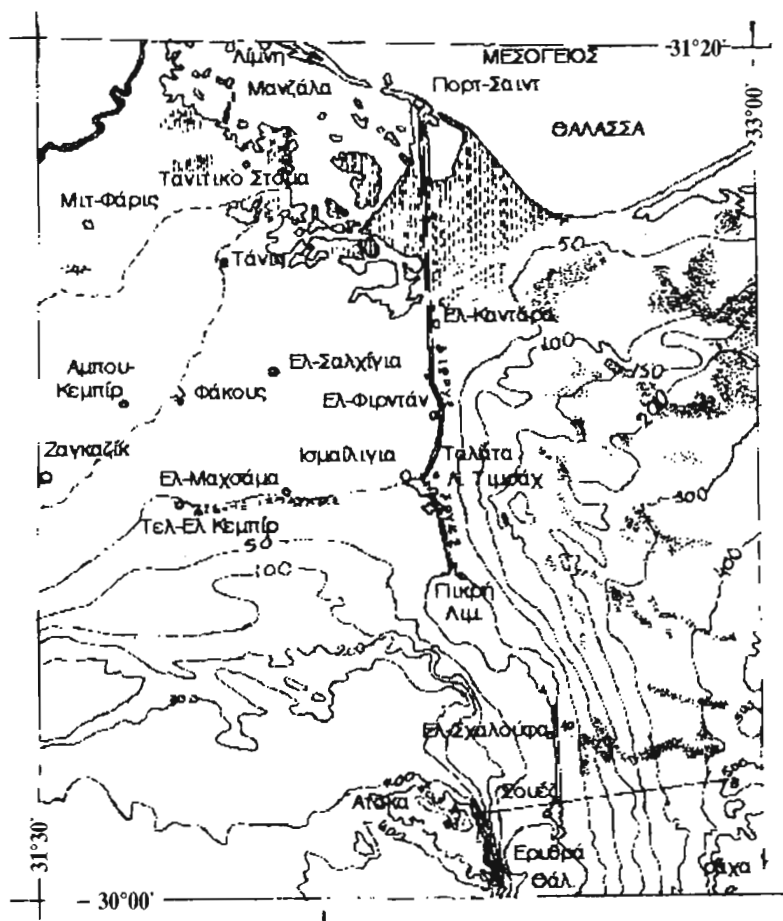
Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ προστεθῇ ἓνα σημαντικό στοιχείο κάπως παραμελημένο. Ὁ Μενέλαος εὕρισκόμενος στὴν Αἴγυπτο, ὅταν ἀνέβηκε γιὰ δεύτερη φορὰ στὸν ποταμὸ Αἴγυπτο, περίπου στὴν κορυφὴ τοῦ Δέλτα, «κατασκεύασε ἓνα μνημεῖο στὸν Ἀγαμέμνονα, γιὰ νὰ μείνῃ ἡ δόξα του αἰώνια» (Ὁδύσσεια δ 581-584). Τὸ συνηθισμένο μνημεῖο τῆς ἐποχῆς ἦταν ἡ ὑψωση ἐνὸς τύμβου διὰ τῆς συσσωρεύσεως χώματος. Ἐνας τέτοιος τύμβος ὕψους 106 μέτρων ὑπάρχει, χωρὶς νὰ ἔχῃ κανένα φυσικὸ σύνδεσμο μετὰ τὴν περιμετρικὴ τοπογραφία τῆς περιοχῆς, 19 χιλ. ΒΔ τοῦ σημερινοῦ χωριοῦ Μιρκάσχ ἢ 29 χιλ. ΒΔ τῆς Ἐλ Μανσουτίγια. Τὸ σημεῖο φέρει τὴν ὀνομασίαν Khashm el Kalb καὶ δρίσκεται στίς γεωγραφικὰ συντεταγμένες $\phi=30^{\circ}13'$ καὶ $\lambda=30^{\circ}51'$. Μήπως ὁ τύμβος αὐτὸς εἶναι τὸ μνημεῖο τοῦ Ἀγαμέμνονα;



Σχῆμα 1. Χάρτης τῆς Αἰγύπτου στὴν προϊστορικὴ ἐποχῇ.

Β. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ αὐχένος

Ἡ ἀνάλυση τῆς τοπογραφικῆς μορφολογίας τῆς περιοχῆς τοῦ σημερινοῦ αὐχένος μεταξὺ τοῦ νοτίου ἄκρου τῆς Πικρῆς λίμνης καὶ τοῦ κόλπου τοῦ σημερινοῦ Σουέζ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἶναι ἀναγκαία, γιὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὁ σχηματισμὸς τοῦ μεταξὺ των αὐχένος. Ἀπὸ τὸ νότιον ἄκρο τῆς λίμνης καὶ πρὸς τὸ σημερινὸ χωριὸ τοῦ Ἐλ Σχαλλούφα τὸ ἔδαφος ἀνηφορίζει, καὶ ἀκριβῶς ἀπέναντί του, σὲ 4,5 χιλμ. ἀπόσταση, σημειοῦται ἓνα σημεῖο μετὰ ὑψόμετρο 40 μέτρων. Μετά, καὶ ἀπὸ τὸ σημερινὸ χωριὸ Ἐλ Κουμπρί, τὸ ἔδαφος



Σχήμα 2. Χάρτης της σημερινής Αιγύπτου.

κατηφορίζει μέχρι τη θάλασσα του κόλπου του Σουέζ. Το μήκος αυτής της έδαφικής μορφολογίας ανέρχεται σε περίπου 18 χιλιόμετρα.

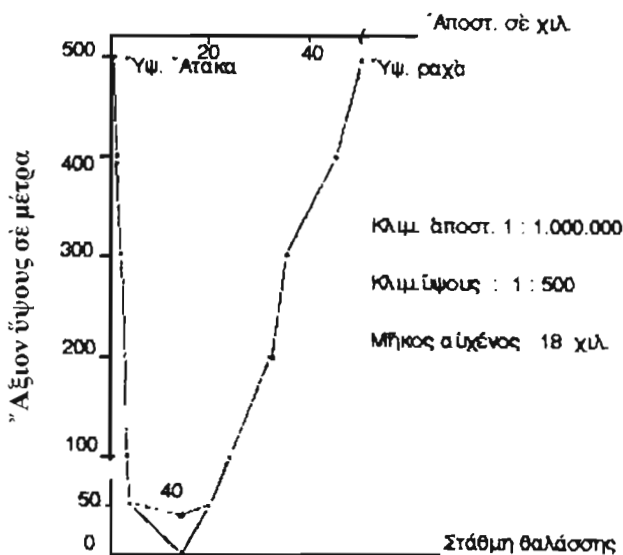
Κάποτε τα έν διαλύσει φερτά στερεά υλικά κατά τις ετήσιες πλημμύρες του Νείλου εξαπλούντο μέχρι την Ίσμαίλγια και εισχωρούσαν και προς τον ανατολικό Μεσογειακό κόλπο του Ήροδοτου ή τη Στενή λίμνη του Διοδώρου, που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Έκεί τα νερά ήρεμοῦσαν και τὰ φερόμενα υλικά κατακάθηντο στον πυθμένα του κόλπου, με αποτέλεσμα να τον ξεβαθαίνουν. Στην προώθηση των υλικών τούτων συνέβαλλαν και τὰ κύματα της βόρειας θάλασσας προς τον στενό κόλπο. Από τὸ ἄλλο μέρος ἡ Ἐρυθρά θάλασσα με τὸν κυματισμό της «ἐπέστρεφε» τὰ υλικά αὐτὰ πάλι πρὸς βορρᾶν, καὶ ὅταν ἐπήρχετο νηνεμία, τὰ πηγαινοερχόμενα υλικά κατακάθηντο ἐκεῖ πὺν ἡρε-

μοῦσαν οἱ δύο θάλασσεσ. Στὴν Ἐρυθρὰ ὁμως θάλασσα ἐπιδροῦσε καὶ ἓνας ἄλλος παράγων. Διότι ὁ Στράβων στὰ «Γεωγραφικά» του (βιβλίο ΙΣΤ, ἐκδ. Loeb 1959, σελ. 304) λέγει: «Καθ' ὅλη τὴν παραλία τοῦ θυθοῦ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης φύονται δένδρα ὅμοια μὲ δάφνες καὶ ἀγριελιές. Κατὰ τὶς ἀμπώτιδες φαίνονται ὅλα, ἐνῶ κατὰ τὰ τὶς πλημμυρίδες ὅλα καλύπτονται καὶ ἡ περιοχή φαίνεται ἄδενδρη». Τὸ ἴδιο ὁμως φαινόμενο πρέπει νὰ συνδέαινε

καὶ στὸν δόρειο κόλπο. Αὐτὴ ἡ περιγραφή ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ κύμα τῆς πλημμυρίδας στὸν κόλπο τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐφθανε περίπου σὲ 2 μέτρα ὕψος.

Ἡ πορεία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ αὐχένος μπορεῖ νὰ γίνη ἀντιληπτὴ ἀπὸ τὴν μελέτη τοῦ **Σχήματος 3**. Τὰ καθιζάνοντα ἐν διαλύσει ἰζήματα καὶ ἄλλα φερτὰ στερεὰ ὑλικά στὸν πυθμένα τοῦ στενοῦ Ἐλ Σχαλλούφα (ἢ τοῦ σημερινοῦ Σουέξ) σὲ κάποια ἐποχὴ τοῦ χρόνου ἔφεραν τὸν πυθμένα τῆς θάλασσας στὸ ὄριο τῆς στάθμης τῆς ἐπιφάνειάς της, δηλαδή στὸ Ο τοῦ **Σχήματος 3**. Σ' αὐτὸ συνέβαλλαν ἀρκούντως καὶ τὰ ὑλικά ποὺ κατρακυλοῦσαν ἀπὸ τὶς ἐκατέρωθι πλαγιὲς τοῦ στενοῦ τῶν ὑψωμάτων Ἄτακα καὶ Ράχα λόγω τῶν βροχῶν καὶ τῶν ἀνέμων. Ὅλα αὐτὰ τὰ ὑλικά συσσωρεύοντο ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε πυθμένους τοῦ στενοῦ, ἀνυψώνοντάς τον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπεκόπη κάποτε ἡ ἐπικοινωνία τῶν δύο θαλασσῶν. Ἦδη προσδιορίστηκε στὰ προηγούμενα, ὅτι κατ' ἔτος τὸ ὕψος τῆς προσχωσιγενοῦς στεριᾶς αὐξανόταν κατὰ 0,004 μέτρα. Ἡ ποσότητα αὐτὴ κατὰ ἓνα ποσοστὸν πρέπει νὰ ἐπηρέαζε καὶ τὸ στενό. Ἡ ἐτήσια ποσοτικὴ προσφορὰ τῶν κλιτύων τῶν ὑψωμάτων Ἄτακα καὶ Ράχα δυστυχῶς δὲν εἶναι γνωστὴ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ τὰ δύο ἐκατέρωθι ὑψώματα παρουσιάζουν μία σοβαρὴ κλίση, ἡ προσφορὰ τους σὲ κατολισθαίνοντα ὑλικά λόγω διαδρώσεως ἐκ τῶν ἐποχικῶν βροχῶν καὶ μὲ τὴν ἐνέργεια τῶν ἀνέμων θὰ πρέπει νὰ ἦταν μεγαλύτερη τοῦ εὐρεθέντος ὕψους τῶν 0,004 μέτρων: κατ' ἐκτίμηση περίπου 0,006 μέτρα ἐτησίως. Δηλαδή ἡ συνολικὴ ἐτήσια ἀνύψωση τοῦ πυθμένα τοῦ στενοῦ τοῦ Σουέξ ἦν ἔξανε κατὰ 0,010 μέτρα, ὁπότε:

$$40 \text{ μέτρα ὕψος αὐχ.} : 0,010 \text{ μ. / ἔτ.} = 4.000 \text{ χρόνια}$$



Σχῆμα 3. Τοπογραφικὴ κατατομὴ τοῦ αὐχένος Ἐλ Σχαλλούφα.

καὶ 2000 μ.Χ. – 4.000 χρ. = - 2.000 χρόνια
ἢ 2000 πρὸ Χριστοῦ,

δηλαδή ἀπὸ τὸ ἔτος 2000 πρὸ Χριστοῦ ἄρχισε ἡ ἀνύψωση τοῦ αὐχένος ἀπὸ τὸ μηδὲν τῆς στάθμης τῆς θάλασσας μέχρι τὸ ὑψόμετρο τῶν 40 μέτρων, ποὺ εἶναι σήμερα. Πρὶν ἀπὸ τὸ 2000 π.Χ. ὁ πυθμένος ἦταν χαμηλότερα καὶ ὁπωςδήποτε ὑπῆρχε ναυσιπλοΐα διὰ τοῦ ὑπάρχοντος τότε πορθμοῦ τοῦ Σουέζ. Γιὰ τὴν σημερινὴ ναυσιπλοΐα ἡ ὑφιστάμενη διώρυγα ἔχει βάθος 11 μέτρων, ὅπως ἀνεφέρθη στὸ προηγούμενο. Προσθέτοντας τὰ 11 μέτρα στὸ σημερινὸ ὕψος τοῦ αὐχένος τῶν 40 μέτρων προκύπτει, ὅτι ὁ πυθμένος τῆς θάλασσας τοῦ στενοῦ βρίσκεται σὲ βάθος 51 μέτρων ἀπὸ τὸ ὑψηλότερο σημεῖο τοῦ σημερινοῦ αὐχένος. ‘Υπ’ ὅψιν, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου, ποὺ βασίλευσε 1.700 περίπου χρόνια μετὰ τὸ 2000 πρὸ Χριστοῦ, τὸ ὕψος τοῦ αὐχένος ἦταν 1.700 χρ. $\times$ 0,010 μ./ἔτ. = 17 μέτρα. Στὴν περίπτωση αὕτῃ ἡ διάνοιξη τῆς διώρυγας τοῦ Πτολεμαίου στὸ διάστημα τῶν 18 χιλιομέτρων τοῦ αὐχένος θὰ παρουσίαζε μία κλίση περίπου 9%. Ἐκ τούτου δικαιολογεῖται ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Διοδώρου ὡς «ποταμοῦ», ποὺ ἀνεφέρθη πρὸ πάντων, διότι τὸ νερὸ τῆς διώρυγας θὰ ἔρρεε σὰν ποτάμι καὶ δὲν θὰ ἡρεμοῦσε, ὅπως εἶναι ἀναγκαῖο.

Ἡ ἀναπτυχθεῖσα πρὸς τὸ παρελθὸν ἀλλαγὴ τῆς μορφολογίας τοῦ στενοῦ καταλήγει σὲ διαμόρφωση πορθμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους προγόνους μας, ὅπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ τὸ στενὸ τῶν Ἡρακλείων Σητλῶν, ὅπως λέγει ὁ Ἡρόδοτος (βλ. πρὸ πάντων). Ἐὰν τὸ βάθος τοῦ πυθμένος ἦταν μεγαλύτερο ἢ ἡ ἐτήσια μεταβολὴ ἀνυψώσεως τοῦ πυθμένος ἦταν μικρότερη, τότε ἀναλόγως περισσότερα χρόνια θὰ ἐχρειάζοντο γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ αὐχένος.

Γ. Ἡ προϊστορικὴ χρῆση τοῦ πορθμοῦ

Ὁ πορθμὸς, ὅπως ἀνακατασκευάσθηκε, δὲν ἦταν γνωστὸς στοὺς κλασσικοὺς Ἕλληνες συγγραφεῖς, διότι ἀπὸ τὸ ἔτος 2000 πρὸ Χριστοῦ εἶχε κλεισθῇ διὰ τοῦ περιγραφέντος πρὸ πάντων ἰσθμοῦ ἡ αὐχένος. Κατὰ συνέπειαν ἡ χρῆση του πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ στὰ προ-προϊστορικὰ χρόνια. Μία σχετικὴ παράδοση διασφίξει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης στὴν «Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη» του (μετ. Α. Παπανδρέου, βιβλίο Ε, ἐκδ. Γεωργιάδης, σελ. 41), ὅπου λέγει: «*Τώρα θὰ ἱστορήσουμε τὰ νησιὰ ποὺ βρίσκονται στὸ νότο, στὸν ὠκεανό, ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Ἀραβίας, Ἀπέναντι τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας (στὸ νοτιοανατολικὸ ἄκρο τῆς Ἀραβίας) ὑπάρχουν πολλὰ νησιὰ (σημερινὴ Πολυνησία), ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρία ἀξίζουν τὴν ἱστορικὴ μνεῖα. Τὸ ἓνα εἶναι τὸ “ἱερὸ νησί”, στὸ ὁποῖο δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν. Ἐκεῖ κατοικοῦν οἱ Παγχαῖοι. Τὸ ἄλλο βρίσκεται πρὸς ἀνατολὰς, στὸν ὠκεανό. Εἶναι πρὸ μεγάλο, καὶ λένε ὅτι ἀπὸ ἓνα ἀκρωτήριό του μπορεῖ κανεὶς νὰ διακρίνῃ τὴν Ἰνδία, ἀχνὴ λόγῳ τῆς ἀποστάσεως... Ἡ Παγχαία κατοικεῖται ἀπὸ τοὺς λεγόμενους Παγχαίους, ποὺ εἶναι αὐτόχθονες καὶ ἀπὸ μετανάστες Ὠκεανῖτες,*

Ἰνδούς, Σκύθες καὶ Κρήτες. Οἱ κάτοικοί της ὀνομάζονται “Ἰκέτες τοῦ Τριφυλίου Διός”... Σύμφωνα μὲ τις παραδόσεις πὺν σώζονται οἱ ἱερεῖς, οἱ θεοὶ κατὰγονται ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀπὸ ὅπου ὁ Ζεὺς τοὺς μετέφερε στὴν Παγχαία, ὅταν ἦταν ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἦταν βασιλεὺς τῆς οἰκουμένης. Καὶ ὡς ἀπόδειξη ὄλων αὐτῶν προβάλλουν τὴν γλῶσσα, παρατηρῶντας ὅτι τὰ περισσότερα πράγματα διατηροῦν τὰ κρητικά τους ὀνόματα. Καὶ προσθέτουν, ὅτι ἡ συγγένεια πὺν ἔχουν μὲ τοὺς Κρήτες καὶ ἡ ἀγάπη τους πρὸς αὐτοὺς ξεκινάει ἀπὸ τοὺς προγόνους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν παράδοση τὴ μεταδιβάζουν συνεχῶς στοὺς μεταγενέστερους. Καὶ πρὸς ἐπιβεβαίωση τῶν ἰσχυρισμῶν τους ἔδειχναν καὶ ἐπιγραφές, τίς ὁποῖες, ἔλεγαν, χάραξε ὁ Ζεὺς, ὅταν ἔμενε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἴδρυνε τὸ νάο». Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς νοτίου Ἀραβίας (στὸ σημερινὸ Ὀμάν) ἐκτείνεται ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανὸς καὶ στὴ συνέχεια τοῦτου ὁ Εἰρηνικὸς ὠκεανός. Τὰ πολλὰ νησιά, ὅπως εἶναι γνωστό, ὑπάρχουν στὸν Εἰρηνικό, καὶ ὁ ἐντοπισμὸς τῆς σημερινῆς Πολυνησίας ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Σουμάτρα, τὴν Ἰάβα, τὸ Βόρνεο κ.λπ. Σὲ κάποιο ἀπὸ αὐτὰ ἐπῆγε ὁ Ζεὺς ὁρμώμενος ἀπὸ τὴν Κρήτη. Οἱ κάτοικοι ὀνομάζονται Ἰκέτες τοῦ Τριφυλίου Διός. Τέτοιο ἐπίθετο τοῦ Διὸς δὲν συγκαταλέγεται στὰ 265 τοιαῦτα, πὺν κατὰχωρίζει ὁ Ἀ. Σταγειρίτης στὴν «Ὠγυγία» του (τόμος Ε', σελ. 81-82), στὸ Ἑλληνικὸ Πάνθεον. Κατὰ συνέπειαν εἶναι τοπικὸ καὶ ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴ λέξη *τρίφυλος* (Ἡρόδοτος 4-161), πὺν σημαίνει τὸν ἀναφερόμενο σὲ τρεῖς φυλὲς ἀνθρώπων, πὺν ἀκολούθησαν τὸν Δία ἀπὸ τὴν Κρήτη, καὶ ἦσαν οἱ Κουρήτες, οἱ Κορύδαντες καὶ οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι. Ἐκεῖ ἔφτιαξαν καὶ ἄφησαν ὅσα ἀναφέρει πῶς πάνω ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. Τὰ σπουδαιότερα δὲ πάντων ἦσαν ἡ γλῶσσα, ἡ γραφὴ καὶ τὰ κρητικά τους ὀνόματα. Ἡ ἀγάπη τῶν Παγχαίων πρὸς τοὺς Κρήτες ξεκινάει ἀπὸ τὴ συγγένεια, τὴν ὁποῖαν οἱ πρόγονοι (τῶν Παγχαίων) μεταδίβαν συνεχῶς στοὺς μεταγενέστερους τους διὰ τῶν παραδόσεων.

Δείγματα αὐτῆς τῆς γλώσσας στὴν Πολυνησία τοῦ Εἰρηνικοῦ ἔφερε στὸ φῶς τοῦ σήμερα ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς Γλωσσολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Χαϊδελδέργης δρ. Nors S. Josephson στὸ βιβλίο του «*Greek Linguistic Elements in the Polynesian Languages (Hellenicum Pacificum)*», πὺν δημοσιεύτηκε στὴ Heidelberg τὸ 1987, ὅπως ἀναφέρεται στὰ τεύχη 169, 170/1996 καὶ 214/1999 τοῦ περιοδικοῦ «*Δαυλός*». Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων προκύπτει, ὅτι ὁ δρ. Josephson ἐρεῦνησε τὸ Πολυνησιακὸ συγκρότημα τοῦ χώρου πὺν περιλαμβάνεται μεταξὺ Νοτίου Ἀμερικῆς - Νέας Γουϊνέας - Αὐστραλίας καὶ Νέα Ζηλανδίας, ὅπου διεπίστωσε ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν νησιῶν αὐτῶν μιλοῦν καὶ σήμερα μία ἀρχαιοελληνικὴ αἰολοδωρικὴ διάλεκτο, ἀπὸ τὴν ὁποία κατέγραψε περισσότερες ἀπὸ 1.100 λέξεις στὸ προαναφερθὲν βιβλίο του. (Βλέπε καὶ Ἰωνὸς Δ. Λάμπρου, «*Οἱ κάτοικοι τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ μιλοῦν ἀρχαῖα Ἑλληνικά*», στὸν «*Δαυλός*», τ. 169 καὶ 170, ὅπου παρατίθενται ἑκατοντάδες ἀπὸ τίς λέξεις αὐτές.) Τὰ ὑπόλοιπα Πολυνησιακὰ συγκροτήματα, πὺν ἐκτείνονται μεταξὺ τῶν μεσημβρινῶν 95° καὶ 160° ἀνατολικοῦ γεωγραφικοῦ

μήκους, φαίνεται ότι δὲν συγκίνησαν κανένα ξένο ἐρευνητὴ οὔτε κανένα ἀρμόδιο τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Πάντως αὐτὴ τὴν ὥρα εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔφθασε στὰ ἄκρα τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας μόνο διὰ τῆς ἀποικίσεως τῶν Πελασγῶν καὶ διὰ τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Διονύσου καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν, ὅπως ἐρμηνεύεται στίς σελίδες 118 καὶ 158 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου μου, ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρας ἀποικίσεως ἐκ τῆς Κρήτης μὲ ἀρχηγὸ τὸν βασιλεῖα Δία.

Μία ἄλλη μαρτυρία κατὰ τὸν Διόδωρο (βιβλίο ΣΤ, 10) προέρχεται ἀπὸ τὸν Εὐήμερο (330-240 π.Χ.), φίλο τοῦ βασιλέως Κασσάνδρου, ποὺ ἔκανε μεγάλα ταξίδια γιὰ ὑποθέσεις τοῦ βασιλέως. Συνέγραψε τὴν «*Ιερὰν Ἱστορίαν*», ὅπου μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει, ὅτι: «*ταξίδεψε πρὸς νότον καὶ ἔφθασε στὸν (Ἰνδικὸ) ὠκεανό. Ξεκινῶντας ἀπὸ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβία τοῦ νότου (τὸ σημερινὸ Ὀμὰν) ταξίδεψε στὸν ὠκεανὸ ἐπὶ ἀρκετὲς ἡμέρες καὶ προσήγγισε σὲ νησιὰ τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα ὠνομαζόταν Παγχαία*». Καὶ συμπληρώνει ὁ Ἀ. Σταγειρίτης στὸ βιβλίο του Α' (σελ. 24): «*Κατὰ τὸν Ἀραδικὸν ὠκεανὸ (ἐννοεῖ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸ) ὁ Εὐήμερος ἔφθασε στὴ νῆσο Παγχαία. Ἐκεῖ εἶδε μεγάλες οἰκοδομὰς τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἀρχαιοτάτους ναοὺς. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς λοφου ὑπῆρχε ἱερὸ τοῦ Τριφυλίου Διός*». Τὸ σημαντικὸ τῆς παραγράφου αὐτῆς εἶναι, ὅτι ὁ Εὐήμερος ταξίδεψε προφανῶς μὲ πλοῖο γι' ἀρκετὲς ἡμέρες, γιὰ νὰ πάη ἀπὸ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβία (τὸ σημερινὸ Ὀμὰν) στὰ νησιὰ τῆς Παγχαίας. Τὸ πόσες ἡμέρες ταξίδεψε δυστυχῶς εἶναι ἄγνωστο. Ἄν ὅμως γίνη ἓνας ἀνάλογος ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ποὺ ἀντιστοιχοῦν οἱ 35° -40° γεωγραφικοῦ μήκους, οἱ ὁποῖες χωρίζουν τὴν Ἀραβία ἀπὸ τὴν Σουμάτρα, καὶ υἱοθετηθῇ μία μέση ταχύτητα πλεύσεως 10 χιλιομέτρων τὴν ὥρα, ἡ διαδρομὴ θὰ ἐχρειάζετο 16-18 ἡμέρες, ὅσες μπορεῖ νὰ ἦσαν οἱ «ἀρκετὲς» τοῦ Εὐήμερου.

Ποιὸς ὅμως ἦταν ὁ Ζεὺς, ποὺ ταξίδευσε ὡς τὴν Παγχαία; Ὁ Ἀ. Σταγειρίτης στὴν «Ὠγυγία» του (ἐκδ. Ἑλευθέρη Σκέψη 1994, τόμος Α', σελ. 307) λέγει: «*μερικοὶ λένε, ὅτι ἔζησαν 300 ἄνθρωποι μὲ τὸ ὄνομα Ζεὺς. Ἄλλοι ὅμως ἀριθμοῦν μόνο τοὺς γνωστότερους τρεῖς. Ὁ πρῶτος ἦταν γυιὸς τοῦ Αἰθέρος, ὁ δεῦτερος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ τρίτος τοῦ Κρόνου*». Καὶ στὴ σελ. 308 συμπληρώνει: «*Αὐτοὶ ποὺ γεννήθηκαν στὴν Ἀρκαδία ἦσαν οἱ δύο πρῶτοι, τοῦ Αἰθέρος καὶ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐνῶ ὁ τρίτος γεννήθηκε στὴν Κρήτη καὶ ἦταν γυιὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας. Ἡ Ρέα ἦλθε στὴν Κρήτη καὶ συνάντησε τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους, οἱ ὁποῖοι, γνωρίζοντες καλὰ τὴν χώρα, τὴν ὠδήγησαν στὸ ὄρος τῆς Ἰδῆς, ὅπου φυτρῶνει τὸ χόρτο τοῦ δικτάμου. Ἐκεῖ σὲ μία κρυφὴ καὶ μεγάλῃ σπηλιὰ γέννησε. Οἱ Κουρήτες ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ ἐχόρευαν κρούοντες τὰ δόρατα μὲ τίς ἀσπίδες, γιὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ ὁ Κρόνος τὸ κλάμα τοῦ μωροῦ*». Τὸ γιὰ τὸ διατυπώνει ὁ Α. Σταγειρίτης (τόμος Γ', σελ. 78 τῆς «Ὠγυγίας») λέγοντας: «*Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Γιγάντων καὶ τῶν Κουρήτων ἦσαν καὶ οἱ Τελχῖνες στὴν Κρήτη. Ὁ Κρόνος, ὅταν ἀνέτρεψε τὸν πατέρα του μὲ τὴν βοήθεια τῶν Τελχίνων, στὴν ἀντίδραση τῶν ἀδελφῶν του Τιτάνων συμφώνη-*

σε μαζί τους νὰ βασιλέψη, χωρίς νὰ γεννήσῃ παιδιά (γιὰ νὰ τὸν διαδεχθοῦν)». Ἡ γέννηση λοιπὸν τοῦ Διὸς θὰ ἦταν αἰτία ἀθετήσεως τῆς συμφωνίας μὲ τοὺς ὑπόλοιπους Τιτάνες, πράγμα ποὺ δὲν θὰ ἤθελε ὁ Κρόνος. Ὅμως ἡ συμφωνία ἔγινε, φαίνεται, ἐρήμην τῆς Ρέας, ἡ ὁποία σχεδίασε τὴν πιὸ πάνω ἐνέργεια. Αὕτῃ εἶναι ἡ πιὸ φυσικὴ καὶ ἀνθρώπινη ἐρμηνεία τῶν ποικίλων παραδόσεων τῆς φυλῆς μας σχετικὰ μὲ τοὺς θεοὺς καὶ τὶς θεές. Ἀπλούστατα οἱ βασιλεῖς τῆς κάθε ἐποχῆς θεοποιήθηκαν ὑπὸ τῶν λαῶν γιὰ τὰ ὠφέλιμα ἔργα τους, καὶ κατόπιν οἱ ἐπιστήμονες ἔδωσαν τὰ ὀνόματά τους στ' ἀστέρια, τὰ ὁποῖα διασφύζονται ἀκόμη καὶ σήμερα. Ὁ πιὸ πρόσφορος τρόπος νὰ ταξιθεύσῃ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Διὸς ὅπωςδήποτε ἦταν τὸ πλοῖο, καὶ τὸ δρομολόγιο ποὺ ἀκολούθησε ἦταν Κρήτη - Αἴγυπτος - Ἐρυθρὰ θάλασσα - Ἰνδικὸς ὠκεανὸς - Παγχαία (σημερινὴ Σουμάτρα). Αὕτῃ ἦταν ἡ πρώτη διέλευση τῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Ἀρσινόης (σημερινοῦ Σουέξ).

Πότε ἔγιναν ὅλ' αὐτά; Στὴ σελ. 213-214 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου μου ἀναλύεται καὶ ὑπολογίζεται, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς τῆς φυλῆς τῶν Ἰδαίων Δακτύλων ἔζησε περὶ τὸ ἔτος 7350 πρὸ Χριστοῦ. Οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, οἱ Κουρήτες, οἱ Κορύβαντες καὶ οἱ Τελχῖνες κατοικοῦσαν στὴν Κρήτη μετὰ τῶν Τιτάνων. Οἱ Ἰδαῖοι ὠδήγησαν τὴ Ρέα στὸ ἀναφερθὲν σπήλαιο, γιὰ νὰ γεννήσῃ τὸν Δία. Ἀρα ἡ διαμονὴ τους στὴν Κρήτη μετὰ τῶν ἄλλων φυλῶν (Κουρητῶν, Κορυβάντων καὶ Τελχίνων) προηγεῖται τοῦ ἔτους 7350 π.Χ., ποὺ ἀνεφέρθη πιὸ πάνω. Μία ὀριακὴ χρονολογία θὰ ἦταν ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Ὠγύγου, ποὺ ἔγινε περὶ τὸ ἔτος 8255 π.Χ., ὅπως ἀναλύεται καὶ ἀποδεικνύεται στὸ βιβλίο μου «*Ἡ Ἀναχρονολόγησις τῆς Προϊστορίας*» (σελ. 177-178). Τότε περίπου ἢ καὶ νωρίτερα ἔγινε ὁ ἀποικισμὸς τῆς Παγχαίας, ἀφοῦ στὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο κατατάσσεται (13000 - 8000 π.Χ.) ἡ γλῶσσα καὶ ἡ γραφὴ τῆς Γκλοζέλ τῆς Γαλλίας, ὅπως ἀποδεικνύεται στὴ σελ. 169 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου μου. Ἡ ἀπόστασις τῆς Γκλοζέλ ἀπὸ τὴν Κρήτη εἶναι περίπου 2.300 χιλιόμετρα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐμπόδισαν τοὺς ἀποικιστὲς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς νὰ ἐκδράμουν πρὸς τὴ Δύση. Ἐπόμενο εἶναι, ὅτι καὶ ἡ πρὸς Ἀνατολὰς ἐπέκτασις καὶ διάδοσις τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς τῶν Ἑλλήνων ἔγιναν περίπου ταυτόχρονα μὲ τὴν πορεία τους πρὸς Δυσμὰς.

Ἀλλῇ προϊστορικῇ διάδοσιν τοῦ πορθμοῦ τῆς Ἀρσινόης (Σουέξ) πρέπει νὰ χρεωθῇ στὸν Περσεύα, τὸν γιὸ τῆς Δανάης. Διότι, ὅπως λέγει ὁ Ἀπολλόδωρος (βιβλίο Β, κεφ. 1): «*Ὁ Περσεὺς μετέβη στὴν Ἀφρικὴ καὶ στὴν Αἰθιοπία*». Τὸ πότε προσδιορίζεται στὸ παραπάνω βιβλίο μου (σελ. 242). «*Αὐτὸς διέβη τὸν πορθμὸ τῆς Ἀρσινόης (Σουέξ) πηγαίνοντας πρὸς τὴν Αἰθιοπία, τὸν ὁποῖο ἄφησε ἐκεῖ ὡς διάδοχο τοῦ Κηφέως, πατρὸς τῆς Ἀνδρομέδας*». Ἐκ τοῦ Πέρου τούτου προέρχεται ὁ Ἐρύθρας, ποὺ βασίλευσε στὴν περιοχὴ, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω.

Μία τρίτῃ διάδοσιν τοῦ πορθμοῦ τῆς Ἀρσινόης (Σουέξ) ἀνήκει στὸ Μενέλαο, ὁ ὁποῖος ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμο (Ὀδύσεια δ 83-84), «*περιώδεψε τὶς χώρες τῶν Κυπρίων, Φοινίκων, Αἰθιοπῶν, Ἐρεμῶν...*». Γιὰ

νά φθάση στη χώρα τῶν Αἰθιοπῶν καὶ τῶν Ἑρεμβῶν, ἔπρεπε ὅπωςδήποτε νά φθάση στήν Ἑρυθρά θάλασσα, διότι, ὅπως λέγει ὁ Στράβων στά «Γεωγραφικά» του (βιβλίο ΙΣΤ. 4.27), ὁ Ὅμηρος διὰ τῆς ὀνομασίας Ἑρεμβοὶ ἐννοεῖ τοὺς Τρωγλοδύτες ἢ τοὺς Ἀραβες. Αὐτοὶ κατοικοῦσαν στή δυτική ἢ στήν ἀνατολική παραλία τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μενελάου σ' αὐτὲς τὶς χώρες διήρκεσε 8 χρόνια (Ὀδύσεια δ 82), δηλαδή ἀπὸ τὸ ἔτος 3078 μέχρι τὸ 3070 πρὸ Χριστοῦ, ὅπως προσδιορίζεται στή σελίδα 263 τοῦ πιὸ πάνω βιβλίου μου.

Δ. Συμπεράσματα

Ἡ παροῦσα ἐργασία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σημερινή ἐποχή καὶ ταξιδεύει πρὸς τὸ παρελθόν, καταχωρίζοντας τὰ γεγονότα καὶ τὶς ἀρχαῖες πληροφορίες ἀντίστροφα ἀπὸ τὴν κανονική τους ἐξέλιξη. Ἐνεκα τούτου ἐπιβάλλεται μία προοδευτική σύνδεση τῶν δεδομένων ἐκάστης προηγούμενης ἐποχῆς μὲ τὴν ἐπομένη, γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν οἱ διάφορες τοπογραφικὲς μεταβολές στή φυσιολογική τους χρονολογική πορεία. Κατὰ τὴν Μαγδαληναία περίοδο, ἐντοπιζόμενη περὶ τὰ ἔτη 13000 - 8000 πρὸ Χριστοῦ, ἡ Μεσόγειος θάλασσα συγκοινωνοῦσε μὲ τὴ θάλασσα τῆς Ἑρυθρᾶς καὶ κατ' ἐπέκταση μὲ τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό. Ἡ κατάσταση αὕτη ἐπέτρεπε τὴν ναυσίπλοια μεταξὺ τῶν δύο θαλασσῶν γιὰ ὅσους εἶχαν τὸ θάρρος νὰ τολμήσουν ἓνα τέτοιο ταξίδι πρὸς τὸ ἄγνωστο. Καὶ ἀφοῦ κατὰ τὸν Ἡρόδοτο οἱ Ἕλληνες ταξίδευαν ἔξω τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν, γιὰ νὰ μὴν ταξίδευαν καὶ ἔξω τοῦ πορθμοῦ τοῦ Σουέζ, Ἡ ἐπαλήθευση τοῦ γεγονότος δασίζεται στὶς ἀντίστοιχες πληροφορίες τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες ἐξήλθαν τοῦ πορθμοῦ:

α. Ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης Ζεὺς, ἡγούμενος ἀποικίας ἐκ τῶν τριῶν φυλῶν τῆς Κρήτης, ἀποτελουμένης ἐκ Κουρητῶν, Κορυθάντων καὶ Ἰδαίων Δακτύλων. Ἐφθασαν στὰ πολλὰ νησιά τῆς σημερινῆς Πολυνησίας τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἐγκατεστάθησαν στὰ τρία πρῶτα μεγάλα νησιά τῆς Παγχαίας (Σουμάτρα, Ἰάβα καὶ Βόρνεο) πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Ὠγύγου, πού ἐγινε περὶ τὸ 8.255 πρὸ Χριστοῦ. Ἐκεῖ μετέφεραν τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ τὴν γραφή τους, ὅπως εἶχε γίνει καὶ πρὸς τὴν Γκλοζέλ τῆς Γαλλίας περίπου τὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο. Ἐπίσης ἐκεῖ ἐτιμᾶτο σὲ εἰδικὸ ναὸ ὁ Τριφύλιος Ζεὺς, δεῖγμα τῶν τριῶν φυλῶν πού τὸν ἀκολούθησαν ἀπὸ τὴν Κρήτη. Σὲ ποιὸ ἀπὸ τὰ τρία πιὸ πάνω νησιά ἐγκατεστάθησαν οἱ Κρητες μπορεῖ ν' ἀνακαλυφθῇ κάποτε, ὅπως ἐγινε καὶ στή Γαλλία τὸ 1924 μετὰ Χριστόν.

β. Ὁ Περσεύς, ὁ γιὸς τῆς Δανάης, πού ἦταν κόρη τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Ἀργεοῦ Ἀκριοῦ, μετέβη στήν Αἰθιοπία περὶ τὸ ἔτος 3405 πρὸ Χριστοῦ. Ἐκεῖ ἐνυμφεῦθη τὴν Ἀνδρομέδα, κόρη τοῦ βασιλέως Κηφέως. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννήθηκε ὁ Πέρσης, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε τὸν παπποῦ του Κηφέα. Ἀπόγονος τούτου πρέπει νὰ ἦταν ὁ Ἑρύθρας, ὁ ὁποῖος δασίλεψε ἐκεῖ καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἡ Ἑρυθρὰ θάλασσα.

γ. Ὁ τρίτος πὺν διέδῃ τὸν πορθμὸ τοῦ Σουέζ, ἦταν ὁ Μενέλαος, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Τροία περὶ τὸ 3078 - 3070 πρὸ Χριστοῦ. Διότι, ὅπως λέγει ὁ Ὅμηρος, ἐπὶ 8 χρόνια ἐταλαιπωρεῖτο ἐπισκεφθεὶς ἀκόμη καὶ τοὺς Αἰθίοπες ὅπως καὶ τοὺς Ἑρεμβούς, τοὺς Τρωγλοδύτες ἢ τοὺς Ἀραβες, πὺν ζοῦσαν στὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ἐκ τῆς τοπογραφικῆς ἀναλύσεως τοῦ χώρου τῆς σημερινῆς Κάτω Αἰγύπτου σὲ συνδυασμὸ καὶ σύγκριση μὲ τὰ δεδομένα περιγραφικὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων προέκυψε, ὅτι στὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου καὶ παράλληλα πρὸς τὴν σημερινὴ διώρυγα τοῦ Σουέζ εἰσχωροῦσε σὲ βάθος πρὸς τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα ἓνας κόλπος, πὺν κατέληγε σὲ ἓνα αὐχένα ὕψους 40 μέτρων. Ὁ αὐχένας εἶναι ἓνα προϊὼν τῆς φύσεως, τὸ ὁποῖο στὴ συγκεκριμένη περίπτωσι φεῖται στίς φερόμενες προσχώσεις τοῦ ποταμοῦ Νείλου καὶ τίς ἐπιχωματώσεις τίς προερχόμενες ἐκ τῶν δύο ἐκατέρωθι τοῦ στενοῦ ὑπαρχόντων ὑψωμάτων Ἀτακα καὶ Ράχα. Μὲ ἀνάλογο ὑπολογισμὸ προσδιωρίσθηκε, ὅτι ὁ αὐχένας ἄρχισε νὰ ἐμφανίζεται ὑπεράνω τῆς στάθμης τῆς θαλάσσης περίπου στὸ 2000 πρὸ Χριστοῦ. Αὐτὸ ἦταν περίπου τὸ χρονικὸ ὄριο, μέχρι τοῦ ὁποῖου ὁ πορθμὸς τοῦ Σουέζ ἦταν ἀνοιχτὸς στίς ναυσιπλοῖες τῶν θαλασσοκρατῶν παναρχαίων Ἑλλήνων-Κρητῶν. Μετὰ ἀπὸ τὴν χρονολογίαν αὐτὴ διεκόπη κάθε ἐπαφὴ καὶ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἔξω τοῦ πορθμοῦ Κρητες καὶ ἄλλους λαούς.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους παρουσιάζεται μία δραστηριότητα, νὰ ἀνοιχθῇ μία διώρυγα ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς Νεκώ, Δαρεῖο καὶ Πτολεμαῖο περὶ τὰ ἔτη 600, 518 καὶ 309 πρὸ Χριστοῦ. Ἡ προσπάθεια δὲν εἶχε σκοπὸ τὴν σύνδεση τῶν δύο θαλασσῶν, ἀλλὰ τὴν ἐκτροπὴ τοῦ ποταμοῦ Νείλου πρὸς τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, πρᾶγμα πὺν πιθανὸν πραγματοποίησε ὁ Πτολεμαῖος διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ ὁμωνύμου τοῦ ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν προσεφέρετο γιὰ ναυτιλιακὴ χρῆσι. Κατὰ συνέπειαν τὸ ὄνειρο τῶν τριῶν βασιλέων ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ ντὲ Λεσσὲς τὸ ἔτος 1869 μετὰ Χριστόν.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει πλέον καθαρά, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος δὲν ἀπλώθηκε μόνο μέχρι τὴν Γκλοζέλ, πὺν ἀπέχει 2.300 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀλλὰ ἐφθάσε καὶ θεμελιώθηκε μὲ ἀντίστοιχα ἔργα καὶ στὴν Ἀπὸ Ἀνατολὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ συγκεκριμένα στὰ νησιά τῆς Παγχαίας, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι μυθικά οὔτε φανταστικά, γιὰτὶ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τὰ σημερινὰ νησιά τῆς Σουμάτρας, τῆς Ἰάδας καὶ τοῦ Βόρνεο, πὺν δρῖσκονται μέσα στὰ «πολλὰ νησιά» τοῦ Διοδώρου. Δυστυχῶς οἱ ἄλλοι ἀρχαῖοι Ἑλληνες συγγραφεῖς δὲν ἀναφέρουν τίποτα γιὰ ταξίδια τῶν Ἑλλήνων στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἐπειδὴ τίς δύο θάλασσες τίς χώριζε μία μικρὴ ἔκτασι γῆς, ὅπως λέγει πρὸ πάνω ὁ Ἡρόδοτος. Ἀρὰ δὲν περνοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ τους, ὅτι ἡ μικρὴ ἔκτασι γῆς εἶχε δημιουργηθῇ ἐκ τῶν ὑστέρων.

Κων. Β. Κουτρουβέλης

Ταξίαρχος Γεωγραφ. Ὑπηρ. Στρατοῦ

Θεοκρατική 'Ολυμπιάδα

‘Ο «άνένδοτος», ό «άνένδοτος» και ό «άνεκδιήγητος» κάθε μέρα στίς όθό-
νες σας. Όχι, δέν μιλάω για κάποιον νέο έπικό γουέστερν, αλλά για φαρσο-
κωμωδία σέ συνέχειες. Πρωταγωνιστής ό ίδιος πάντα στους τρεις διαφορε-
τικούς ρόλους. Ότε ό Πιραντέλλο δέν θά μπορούσε νά τό σκεφθῇ αυτό. ‘Η
έν λόγω δημιουργία δέ είναι ύποψήφια για τό βραβείο τῆς «Χρυσῆς Κο-
τσάνας» στό φεστιβάλ τῆς Σάλτα-Φλίπα.

‘Ο «άνένδοτος» (καμμία σχέση με τόν αείμνηστο Γ. Παπανδρέου) είναι ό
άνθρωπος τοῦ «συστήματος», πού, όταν ύποψιάζεται ότι τά συμφέροντά του
θά θιγοῦν και οί πελάτες του θά απογοητευθοῦν, ξεκινᾷ ένα «ντέρμπυ στη-
μένο κι από πριν ξεπουλημένο» με κάποιον άλλο κλάδο τῆς εξουσίας, για τό
θεαθῆναι. Συνήθως, έχοντας ό ίδιος εξασφαλισμένα ώρισμένα θεάρεστα
πράγματα, συμπεριφέρεται ως δημεγέρτης ξεσηκώνοντας τήν κυρά Μαρι-
γούλα με τό τσεμπέρι, τόν κύρ Χαράλαμπο με τό ψαλιδισμένο μoustakάκι,
τήν ‘Αργυρούλα και τήν ‘Αφροξυλάνθη, τίς μιξοπαρθένες με τάς φλυκταί-
νας –κοινώς μπιμπίκια– και πλήθος άλλων ώργανωμένων και μή, νά κου-
βαλᾷνε ξεφτέρια στά συλλαλητήρια και νά φωνάζουν «Όρθοδοξία ἢ Θά-
νατος». ‘Ο «άνένδοτος» ως έτερος Χομεϊνί γουργουρίζει από εύχαρίστηση.
Τό ποίμνιο νιώθει, ότι ἡ αναγραφή τοῦ θρησκευματος στίς νέες του ταυτό-
τητες δέν θά επιτρέψῃ στόν «Μεγάλο ‘Αδελφό» νά μπῇ στίς τσέπες και στά
πορτοφόλια του. (Κούνια πού τό κούναγε!) ‘Η πρώτη Χρυσῇ Κοτσάνα δι-
καίως ἀπενεμήθη και παρῆλθε. ‘Ιδού έρχεται ἡ έπόμενη.

‘Ο «άνένδοτος» δύο χρόνια τώρα προσπαθεῖ νά γίνῃ ἄρεστός δια τῆς γε-
λωτοποιίας. Θεμιτώτατον. Μέσα στόν γκρίζο και τυποποιημένο κόσμο μας
τό γέλιο χαρίζει υγεία και ψυχική ανάταση. (Γι’ αυτό «τόν πάνε» πολλοί.)
‘Αξιος, ἄξιος και τῆς δεύτερης Χρυσῆς Κοτσάνας!

Και ότε ἤνοιξε ἡ σφραγίς ἡ έδδόμη, ἠνεώχθη τό στόμα τοῦ «άνεκδιηγῆ-
του» και όρυμαγδός από κοτσάνες έπληξε τά άνυποψίαστα ὦτα τοῦ κοινού
(πού προσπαθοῦσε νά διαπιστώσῃ, ἂν ἄκουσε καλά). Συλλέξαμε τίς κυριώ-
τερες ἀπ’ αυτές, πού σχετίζονται με τήν διεξαγωγή τῶν ‘Ολυμπιακῶν ‘Αγώ-
νων στήν ‘Αθήνα τό 2004.

- Πρόταση ἀνεγέρσεως μνημείου για τά δύο χιλιάδες χρόνια ύπάρξεως
τοῦ Χριστιανισμοῦ.

- Πρόταση ἀνεγέρσεως περικαλλοῦς ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ναοῦ, ὥστε
τό φῶς τῆς ‘Ορθοδοξίας νά καταυγάσῃ τήν Οἰκουμένη.

- Πρόταση ἀνεγέρσεως συναγωγῆς και τζαμοῦ, για νά προσεύχωνται οί
ἀλλόθρησκοι ἄθλητές και συνοδοί.

Ταπεινῶς φρονοῦμε, ότι τά παραπάνω ἀρκοῦν, για νά παραγάγουν τόσο

γέλιο ὅσο καὶ ἡ πλεον ἐξελιγμένη ἡλεκτρονικὴ γαργαλιέρα μὲ πέντε ταχύτητες. Ἐμπρὸς λοιπόν, καλοὶ μου ἐργολάβοι, ἀρχιτέκτονες, μηχανικοὶ καὶ πολεοδόμοι. Ξεχάστε τὶς βοηθητικὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Χωριοῦ καὶ ὡς νέοι Ἀνθέμιοι καὶ Ἰσίδωροι κτίστε ἱερὰ τεμένη καὶ γιὰ τὶς τρεῖς θρησκευεῖς μὲ τὸν κοινὸ ἐξωσυμπαντικὸ πατερούλη. Γιὰ νὰ μπορούμε καὶ ἐμεῖς οἱ ἄμιοιροι φορολογούμενοι χωρὶς πατρίδα, πολιτισμὸ καὶ ἱστορία νὰ ἀναφωνήσουμε ὡς νέοι Ἰουστινιανοὶ «νενικήκαμέν σε, Ζεῦ»! Ποῦ νὰ τρέχουμε τώρα ἐν καιρῷ «ἡπίου κλίματος καὶ φιλίας» νὰ πάρουμε τὴν Πόλη καὶ τὴν Ἀγιά Σοφιά; Φτειάξτε ἓνα ἀντίγραφο ἐδῶ, νὰ ξεμπερδεύουμε, νὰ φύγῃ καὶ ἡ κάψα ἀπὸ τοὺς ἀκραίους «Ρωμιосуναρᾶδες». Προσέξτε ὅμως, γιατί ἔτσι καὶ δὲν καταφέρετε νὰ στηρίξετε τὸν τροῦλλο πάνω σὲ παραθυράκια, θὰ σᾶς κάνουμε τσουδάμι καὶ θὰ σᾶς στείλουμε στὸν «ἀνεκδιήγητο» νὰ σᾶς ἀφορίσῃ, νὰ σᾶς περὶτμήσῃ καὶ νὰ σᾶς πασσάρῃ στὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον.

Καὶ μὴν τολμήσῃ κανεὶς νὰ ρωτήσῃ, τί σχέση ἔχουν οἱ θρησκευεῖς –καὶ δὴ οἱ ἐξουσιαστικὲς– μὲ τὸ Ὀλυμπιακὸ Πνεῦμα, γιατί μαύρη καὶ φαρμακερὴ σκουληκαντέρα θὰ τὸν φάῃ. Στὰ Τρίκαλα στὰ δυὸ στενά θὰ σκίσουμε τὰ παγανά. Ὁρίστε μας! Ἐδῶ προσπαθοῦμε νὰ σαλατοπ..., παρντόν, νὰ προαγάγουμε τὰ ἐλληνοχριστιανικά μας ἰδεώδη, καὶ θὰ θγοῦν τώρα αὐτοὶ νὰ ποῦν ὅτι ἡ σχέση Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ ὁμοιάζει μ' αὐτὴν τοῦ σκώρου μὲ τὰ μάλλινα; Τρομάρα τους!

Πάντως, «ἀνεκδιήγητε», θὰ σὲ μαλλώσω. Ἡ τελευταία πρότασή σου εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐλλιπής. Γιατί δηλαδὴ μόνο συναγωγὴ καὶ τζαμί νὰ κτίσουμε; Ἄλλες θρησκευεῖς δὲν ὑπάρχουν; Μιὰ καὶ πήραμε φόρα, χῶσε ἐκεῖ πέρα καὶ μιὰ παγόδα γιὰ τοὺς Κινέζους (ποῦ εἶναι πολλοί, ζωὴ νὰ ἔχουνε), ἓνα σιντοϊστικὸ ναὸ γιὰ τοὺς Ἰάπωνες, ἓνα τζαϊνιστικὸ γιὰ τοὺς Νοτιοασιάτες, ἄ, καὶ μιὰ λασποκαλύδα γιὰ τοὺς Ματσαγκούμπα, ὥστε νὰ λατρεύουν μὲ τὴν ἡσυχία τους τὸ θεὸ Μπογκόγκο. Κι ὅταν μὲ τὸ καλὸ γίνῃ ἡ τελετὴ ἑναρξῆς, ἐκεῖ νὰ δῆς πανδαισία. Σκέψου νὰ εἶναι καὶ Παρασκευὴ βράδυ. Θὰ βουίξῃ τὸ Ὀλυμπιακὸ Χωριὸ ἀπὸ τὴν νυκτωδία. Ὁ ραβδῖνος θὰ ξεκινᾷ τὴν προετοιμασίαν τοῦ Σαββάτου στὴ συναγωγὴ ψάλλοντας, ὁ μουεζίνης ἀνεβασμένος στὸ μιναρὲ θὰ ρίχνῃ τὸ «Ἀλλάχ οὐ ἀκμπάρ», ἡ Χορῶδια Τυπάλδου στὸ στάδιο θὰ ᾄδῃ τὸ «Ἀρχαῖο Πνεῦμα Ἀθάνατο» καὶ ὁ πρωθιερεὺς Ματσαγκούμπα θὰ καλῇ τὸν Μπογκόγκο σὲ ρυθμοὺς «ἀμπούχαλα χαμπάχαλα χαμπούχουλου χουμπά»! Τώρα, ἂν θὰ πρόκηται περὶ νυκτωδίας ἢ κτηνωδίας, θὰ ἰδοῦμε. Πάντως φρόντισε νὰ παρίστασαι, μεγάλη, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν: «ὅπου γάμος καὶ χαρὰ, ἡ Βασίλῳ πρώτη».

Κι ἐκεῖνος ὁ ἔρμος ὁ Ὁρκίος Ζεὺς; Ἐ, αὐτὸν βράσ' τον! Σκέδρωσε στὸ χρονοντούλαπο τῆς ἱστορίας.

Μάριος Μαρανέας

ΟΙ ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ, ΟΙ ΑΛΒΑΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΛΒΑΝΙΚΟΣ ΣΩΒΙΝΙΣΜΟΣ

1. Μία διαμαρτυρία του κ. 'Αριστείδη Κόλλια

'Αγαπητέ κ. Λάμπρου,

Διάβασα στὸν «Δαυλὸ» τοῦ 'Απριλίου 2000 καὶ στὴ στήλη «*Ἡ Κίνησις τῶν Ἰδεῶν*» ἓνα εἶδος κριτικῆς τοῦ πρώην συνεργάτη καὶ φίλου μου κ. Γιάννη Β. Πέππα σὲ ἓνα βιβλίο ἑνὸς 'Αλβανοῦ ὀνόματι Κατσούπη (Καζυρί), ποὺ ἀναφέρεται στὴν Μπουμπουλίνα καὶ ἔχει ἐκδοθῇ στὴ γλῶσσα τοῦ συγγραφέα ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Θάμυρις».

Καθὼς ὁμολογεῖ ὁ κ. Πέππας, δὲν ἔχει διαβάσει τὸ βιβλίο. 'Ακόμα καὶ τὸν τίτλο του δὲν γνωρίζει, ἰσχυρίζεται δέ, ὅτι τὸ βιβλίο αὐτὸ πρόκειται νὰ τὸ ἐκδόσω καὶ στὰ Ἑλληνικά. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὑποθέτει, ὅτι, ἂν τυχόν ὁ ἐν λόγω 'Αλβανὸς θεωρῇ ὅτι ἡ Μπουμπουλίνα εἶχε τὸ ἴδιο αἷμα μὲ τὸ δικό του, ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τοῦ 'Εθνους (ἐνῶ, ἂν ἦταν γαλλικὸ ἢ ἀγγλικό, προφανῶς δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση).

Στὴ συνέχεια ἀναπτύσσει κάποιους ἀπίθανους κινδυνολογικοὺς συλλογισμούς, ὅπου οἱ 'Αλβανοὶ ἐξομοιώνονται μὲ τοὺς Τούρκους, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σλάβους καὶ ὅλες τὶς ἐχθρικές φυλές τοῦ κόσμου· καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀπίθανη σαλάτα ἐμπλέκεται καὶ τὸ ὄνομά μου κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτο καὶ ἐπεικῶς ἀνάρμοστο, ἀφήνει δέ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ δυσαρέσκειά του, ἐπειδὴ κατὰ τὴν κρίση τοῦ Κοσσυφοπεδίου δὲν ἔλαβα τὸ μέρος τοῦ «μεγάλου ἀδελφοῦ μας» Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς καὶ τῆς ἐγκληματικῆς μεγαλοσλαδικῆς του παρῆας.

Μὴν ἀνησυχεῖς, φίλε μου. Δὲν κινδυνεύει ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὴ δική μου «συναισθηματικὴ ἀφέλεια», ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς «δὶς ἀνιστόρητους». Αὐτοὺς δηλ., ποὺ οὔτε γνωρίζουν οὔτε θέλουν νὰ μάθουν τὴν πραγματικὴ ἱστορία. Δὲν κινδυνεύει, ἂν ὁ κάθε 'Αλβανὸς Κατσούπης θέλῃ νὰ καμαρώνῃ ὅτι ἔχει τὸ ἴδιο αἷμα μὲ τὴν Μπουμπουλίνα. 'Αλλωστε ποτὲ δὲν ἀπειλήθηκε ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν 'Αλβανία γιὰ πολλοὺς λόγους, ποὺ θὰ ὤφειλες νὰ ξέρῃς. Οἱ 'Αλβανοὶ ἔχουν σὰν ἔθνικό τους ἥρωα τὸν Γεώργιο Καστριώτη τὸν ἐπονομαζόμενον «Σκεντέρμπεη», δηλ. Μεγαλέξανδρο. 'Εμεῖς μέχρι πρὶν λίγα χρόνια τὸν θεωρούσαμε Ἑλληνα, ἐπειδὴ ὄντως ἦταν ὁ ἐθνικὸς ἥρωας τῶν ἐθνικῶν μας ἡρώων (ἂν καὶ δὲν εἶδα καμμιά ὁδὸ ἢ πλατεῖα νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά του στὴν Ἀθήνα...). 'Ε, δὲν κλονίσουμε τὰ θεμέλια τῆς 'Αλβανίας.

'Εσὺ ὅμως θὰ ὤφειλες σὰν συνεργάτης στὸ «'Αρβανον» νὰ διαβάσῃς, τί γράφω ἐγὼ γιὰ τὴν Μπουμπουλίνα στὸ 6ο τεῦχος καὶ κυρίως νὰ διαβάσῃς αὐτὴ τὴν ἔρμη τὴν «Προκύρηξη», νὰ δῇς πόσες προσπάθειες γιὰ ἴδρυση ἐνιαίου καὶ ἀνεξίθρησκου Ἑλληνοαλβανικοῦ κράτους ἢ ὁμοσπονδίας ἔχουν γί-

νει καὶ γιατί ὀνομάζουμε ἐκ προοιμίου Ἑλληνα κάθε Ἀλβανὸ ὀρθόδοξο. Τώρα τελευταῖα βέβαια δὲν λέμε «ὄχι» καὶ στοὺς μουσουλμάνους Ἀλβανούς, ἂν μᾶς φέρνουν κανένα μετάλλιο, βαπτισθοῦν χριστιανοὶ καὶ κάθε Κυριακὴ προσεύχωνται «ὑπὲρ τῶν ἁγίων προπατόρων ἡμῶν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ».

Τέλος, πῶς τολμᾷς ἐσύ, ὄντας ὁ ἴδιος Ἀρβανίτης, νὰ ἐκφράξης φόβους καὶ ἐνδοιασμούς γιὰ τὸν πατριωτισμὸ τῶν Ἀρβανιτῶν; Ἀστο αὐτὸ τὸ ἄχαρο καὶ ὑπουλο ἔργο, φίλε μου, γιὰ τοὺς ὀψίμως ἐπιγενόμενους «Ἑλληνες». Στὸ στόμα σου ἤχη καὶ εἶναι ἱεροσυλία.

Μὲ ἰδιαίτερη ἐκτίμηση

Ἀριστείδης Π. Κόλλιας

Συγγραφέας

2. Ἡ ἀπάντηση τοῦ συνεργάτη τοῦ «Δ» κ. Γ. Πέππα

Ὁ συμπαθὴς κ. Ἀρ. Κόλλιας μᾶλλον συνέταξε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν θερμῷ καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀναγνώσει μὲ προσοχὴ τὸ κείμενό μου. Ἔτσι, **1.** ἀναφέρει ὅτι δὲν γνωρίζω τὸν τίτλο τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου, τίτλο ποὺ ἀναγράφω στὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ σημειώματός μου. **2.** ὀμιλεῖ γιὰ ἐνδοιασμούς μου ὡς πρὸς τὸν πατριωτισμὸ τῶν Ἀρβανιτῶν· πουθενὰ δὲν ἀναφέρουμε κάτι τέτοιο στὸ κείμενό μας. **3.** διατυπώνει τὴν ἄποψη, ὅτι ἐκδηλώνεται ἀπ' τὴν πλευρά μου δυσσεβεία λόγῳ Μιλόσεβιτς· πουθενὰ δὲν ἀναφέρουμε κάτι τέτοιο στὸ κείμενό μας. **4.** Χαρακτηρίζει «ἀπίθανους κινδυνολογικοὺς συλλογισμούς» τὴν ἐπισήμανση τῆς πραγματικότητος τῆς «Μακεδονίας» τῶν Σκοπίων, τοῦ ψευδοκράτους τοῦ Ντενκτὰς καὶ τὴν Βαϊ Trakya· ἀπίθανο! **5.** ἀνακατεύει τὸν Γ. Καστριώτη, ὀρθοδόξους καὶ μουσουλμάνους Ἀλβανούς, μετάλλια καὶ «προπάτορες», γιὰ τὰ ὁποῖα τὴν παραμικρὴ νύξη δὲν ἐπιχειρήσαμε στὸ κείμενό μας. Τὸ ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ἔκδοση τοῦ βιβλίου καὶ στὰ Ἑλληνικά μᾶς τὸ δήλωσε ὁ ἴδιος ὁ Κατσούπης, ἔτσι μᾶς εἶπε, ἔτσι τὸ γράψαμε.

Ἡ ἔφεση τοῦ κ. Κόλλια σὲ ἀτοπήματα καὶ παραδρομὲς εἶναι χαρακτηριστικὴ, κατ' ἄλλους καὶ στὸ συγγραφικὸ του ἔργο. Ὁ Κ. Κοκκορόγιαννης (περ. «Ἱστορία», τ. 365, 11/1998, σελ. 122-126) γράφει γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κόλλια «Ἀρβανίτες καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων» μεταξὺ ἄλλων: «Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ προαναφερθεὶς συγγραφέας δὲν τηρεῖ ὁ ἴδιος γιὰ τὶς μεθόδους ἐρμηνείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων στὰ γραπτὰ του τὶς βασικὲς προϋποθέσεις ποὺ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, δηλαδὴ τὴν χρῆση τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ, τῆς ἀνθρώπινης σοφίας καὶ τῆς κρίσης, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ἀναλωθῇ κανεὶς σὲ ὅποιονδήποτε περαιτέρω σοβαρὸ σχολιασμὸ τοῦ ὀγκώδους εὐθυμογραφήματος τοῦ Κόλλια. Ἀπλῶς κατατάξτε τὸ συγκεκριμένο βιβλίον ὡς ἓνα “γραφικὸ σύμπτωμα” τῆς νεοελληνικῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας (μὲ τὸ ὁποῖο, ἐὰν ἀσχοληθοῦμε γιὰ πολὺ, μπορεῖ νὰ τὸ μετατρέψουμε καὶ σὲ ἐπι-

κίνδυνο, ὅπως ἀκριβῶς μπορεῖ νὰ συμβῇ καὶ μὲ τὸν “γραφικὸ τοῦ χωριοῦ”, ὅταν παραχοντρύνῃ ἢ πλάκα»...».

Ὁ Δημ. Ν. Καλλιέργης (περ. «Λαμπηδόνα», ἔκδ. Πνευματικοῦ Κέντρου Ἀσπροπύργου Ἀττικῆς, τ. 13, 4-5-6-/1999, σελ. 1-6) γράφει γιὰ τὸ ἴδιο θέμα μεταξὺ ἄλλων: **«Ὅταν παίρνης στὰ χέρια σου μιὰ μελέτη (ἐννοεῖ τὸ βιβλίο «Ἀρδανίτες»), πὺν μάλιστα ἀρχίζει ἀπὸ τὴν προϊστορία καὶ καταλήγει στὶς ἡμέρες μας, μεταξὺ τῶν πρώτων πὺν θὰ προσέξης εἶναι ἡ διβλιογραφία. Ἡ ἐντύπωση ἀπὸ τὴν διβλιογραφία πὺν παραθέτει (ὁ κ. Κόλλιας) εἶναι ἀποκαρδιωτική. Ἀπὸ τὰ 48 ἔργα ἢ ἄρθρα καὶ μελέτες πὺν ἀναφέρει δὲν ἔχουν ἄμεση σχέση μὲ τὸ θέμα τουλάχιστον τὸ 1/3 αὐτῶν. Τὴν ὑπόλοιπη διβλιογραφία, ἂν τὴ διαχωρίσης καὶ τὴν ἀντιστοιχίσης πρὸς τὴ μυθολογία, τὴ γλωσσολογία καὶ τὶς διάφορες ἐποχὲς τῆς ἱστορίας, θὰ διαπιστώσης ἀκόμα περισσότερο μὲ τί φθινὰ ὑλικά προσπάθησε νὰ ἐντυπωσιάσῃ ὁ συγγραφέας. Θὰ μάκραινε αὐτὸ τὸ κείμενο, ἂν καταγράφαμε ἀπὸ ποιὲς ἐργασίες κατ' ἐξοχὴ πῆρε ἐπιλεκτικὰ ὑλικό, γιὰ νὰ τὸ μεταπλάσῃ σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιδιώξεις. Μόνο κατ' ἐξάιρεση ὑπάρχουν κάποιες παραπομπὲς σὲ διβλιογραφία. Εἶναι ἓνας τρόπος νὰ ἀποφεύγεται ὁ ἐλεγχος καὶ ἡ ἐπαλήθευση τῆς πηγῆς ἢ καὶ πολλὰς φορὲς νὰ μὴν διαπιστώνεται ἡ ἔλλειψη αὐτῆς.»**

Πέρα δέδαια ἀπ' τὴν ἐπιστημονικότητα (;) καὶ τὰ «εὐθυμογραφήματα» τοῦ κ. Κόλλια ἡ οὐσία τοῦ θέματος καὶ τοῦ κειμένου μου, ὅπως κάθε νοήμων ἀναγνώστης θὰ κατάλαβε, ἔχει νὰ κάνῃ μὲ «ἐναν ἰδιότυπο, μουλωχτὸ ἀλβανικὸ ἐθνικισμό, πὺν σπιθίζει στὶς παρυφῆς τῆς ἐλληνικῆς φιλοξενούσας κοινωνίας», ὅπως γράφαμε στὸ τ. 220 τοῦ «Δαυλοῦ». Γι' αὐτὸν ὁμιλοῦμε καὶ ἀποροῦμε, πῶς ὁ κ. Κόλλιας δὲν τὸ συνέλαβε.

Ἀλβανοφάγοι δὲν εἴμαστε. Στὸ σπίτι μας μπαινοδγαίνουν Ἀλβανοὶ φίλοι. Ἡ ἀρδανίτικη καταγωγή μας τρανεύει τὴν ἐλληνικότητά μας καὶ δὲν ἐπιάζει «περιέργους. ἀλυτρωτισμούς». Ἔχουμε ἐλληνικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων καὶ μόνο. Εἴμαστε Ἕλληνες Ἀρδανίτες μὲ ἐπίταση στὸ ἐπίθετο. **«Ὁ κάθε Ἀλβανὸς Κατσούπης», κ. Κόλλια μου, «θέλει νὰ καμαρώνῃ ὅτι ἔχει τὸ ἴδιο αἷμα μὲ τὴν Μπουμπουλίνα»,** ὑπὸ τὴν ἐννοία ὅτι καὶ ἡ Μπουμπουλίνα ἦταν Ἀλβανίδα – καὶ μὴν κάνῃς ὅτι δὲν καταλαβαίνεις. Γιὰ νὰ μὴν ἐπεκταθῶ, τώρα τουλάχιστον, περισσότερο, νὰ ἀναφέρω, κλείνοντας, ὅτι τὴν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ Φεβρουαρίου 2000 μοιράστηκε στὰ Τίρανα προκήρυξη, πὺν ἔλεγε μεταξὺ ἄλλων: **«... Ὁ Ἕλληνας θέλει νὰ ἀνοίξῃ σχολεῖα σὲ κάθε σημεῖο. Τὰ ταπιά τὰ πῆρε. Ὁ Νότος φωνάζει. Τὶς ἐκκλησίαις τὶς ἔχτισε. Τοὺς στρατιῶτες τοὺς ἔφερε... Οἱ ἀπόγονοί μας μὴ θάναι Ἕλληνες. Ὁ Κύριος νὰ μὴν δώσῃ! Αὐτὸ νὰ μὴν συμβῇ ποτέ! Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ φαγωθῇ ἡ λάσπη μὲ τὶς πέτρες. Τὸ σκουλήκι τοῦ Ἑλληνισμοῦ καθισμένο σταυροπόδι. Τὸν Γιαννουλάτο τὸ σκυλὶ πιάστε του τὸ λαιμό. Τὸ αἷμα τῶν προγόνων σήμερα μᾶς καλεῖ. Τὸ αἷμα μόνο μὲ αἷμα, δὲν ἔχει ἄλλο δρόμο».** Ὑπογράφει κάποια «Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ Ἡπειρος». (Φωτοτυπία τῆς προκήρυξης καὶ μετάφρασή της στὰ Ἑλληνικά

στον μαχητικό «'Αντιφωνητή» της Κομοτηνής, φ. 40, 15-3-2000, σελ. 1 και 2).

Θὰ ἤθελα τέλος νὰ εὐχηθῶ στὸν πρῶην συνεργάτη καὶ φίλο μου κ. 'Αρ. Κόλλια «καλὲς πωλήσεις» στὸ διβλίο καὶ νὰ σημειώσω ὅτι αὐτὴ ἡ ἔρμη ἢ «Προκύρηξη» δὲν γράφεται ἔτσι στὰ Ἑλληνικά. Στὰ Ἀλβανικά δὲν ξέρω...

Γιάννης Β. Πέππας

Φιλολόγος

3. Ἡ ἐπιστολὴ ἐνὸς Βορειοηπειρώτη

Κύριε διευθυντά,

Διαβάσαμε στὸ τεῦχος 220 τοῦ ἔγκυρου περιοδικοῦ «Δαυλός» τὸ κείμενο τοῦ φιλόλογου κ. Γιάννη Πέππα, ὅπου γίνεται ἀναφορὰ σὲ κάποιον διβλίο τοῦ Ἀλβανοῦ Καστριώτη Κατσούπ μὲ τίτλο: «Ἡ καπετάνισσα Μπουμπουλίνα», ποὺ ἐκδόθηκε πρόσφατα στὰ Ἀλβανικά ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο «Θάμυρες» τοῦ κ. 'Αριστείδη Κόλλια καὶ πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ προσεχῶς καὶ στὰ Ἑλληνικά ἀπὸ τὸν κ. Α. Κόλλια!

Ὁ ἐν λόγω συγγραφεὺς κ. Κατσούπ προσπαθεῖ καὶ φιλοδοξεῖ, σώνει καὶ καλά, νὰ παρουσιάσῃ στὸ Πανελλήνιο τὴν μεγάλη ἡρωίδα τοῦ '21 Μπουμπουλίνα ὡς Ἀλβανίδα, προσπάθεια ποὺ εἶναι δεῖγμα τοῦ ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ, ποὺ τελευταῖα ἔχει φουντώσει καὶ ἔχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, παραποιώντας τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, πλαστογραφώντας τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, προσφέροντας στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἀλλοιωμένες ἐκ κακῆς προθέσεως ἱστορικὲς πληροφορίες. Αὐτὲς ἔχουν ἐπεξεργαστῇ, ἔχουν ἐξυφανθῇ καὶ ἔχουν ἀλλοιωθῇ στὰ μέτρα καὶ σταθμὰ τοῦ ἀλβανικοῦ σωβινισμοῦ καὶ ἐπεκτατισμοῦ στὸ ἐργαστήριο παραποίησης τῆς ἱστορίας τοῦ φιλοαλβανοῦ 'Αριστείδη Κόλλια, ὁ ὁποῖος ἐνθαρρύνει τέτοια στοιχεῖα, ποὺ προσπαθοῦν νὰ δλᾶσουν μὲ κάθε τρόπο τὴν Ἑλληνικὴ ἱστορία, τὸν πολιτισμὸ τῆς Ἑλλάδας καὶ σφετερίζονται τὶς ὅποιες ἱστορικὲς φυσιογνωμίες τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Ἔτσι αὐτὸς προώθησε τὸν Ἀλβανὸ μουσουλμάνο σωβινιστὴ Κατσούπ ἐκδίδοντας τὸ διβλίο του, ποὺ πλαστογραφεῖ τὴν ἱστορία καὶ ἰδιαίτερα τῆς ἡρωίδας Μπουμπουλίνας.

Σκοπὸς αὐτῶν εἶναι νὰ δημιουργήσουν μὲ ἄλλους Ἀλβανοὺς μετανάστες ποὺ ζοῦν στὴ Ἑλλάδα μία ἀλβανικὴ μειονότητα καὶ μετὰ νὰ ζητήσουν τὴν ἀναγνώρισή τους ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες ἀρχηγῶν ἀλβανικῶν κομμάτων, ὅπως ἔκανε ὁ περιβόητος ἀνθέλληνας Μπερίσα καὶ ἄλλοι Ἀλβανοὶ ἡγέτες. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μία πτυχή τοῦ ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ, ποὺ ἀπλώνει ἀνενόχλητος τὰ πλοκάμια του στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκδηλώνεται ποικιλόμορφα σήμερα, καὶ δὲν εἶναι παρὰ μία φυσικὴ προέκταση τῆς σωβινιστικῆς πολιτικῆς ποὺ ἀκολουθοῦσε ὁ δικτάτορας Ἐμδέρ Χότζα, ὑπὸ τὶς νέες σημερινὲς ἱστορικὲς καὶ κοινωνικὲς συνθῆκες ποὺ διαμορφώθηκαν στὸν ἑλληνικὸν ὄχλον.

Τυχάνει νὰ «τραβᾶμε στὸ πετσί μας» ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες Βορειοηπειρώτες

τις τόσο τραγικές συνέπειες αὐτοῦ τοῦ ἔξαλλου καὶ παράλογου ἀλβανικοῦ ὑπερσωδινισμοῦ σήμερα μέ τοὺς διωγμούς, ἐκδισμούς, κλοπές, ἀπαγωγές, ληστείες καὶ δολοφονίες, πού ἔχουμε ὑποστῇ καὶ ὑποφέρουμε καθημερινά στοῦ χώρου μας ἀπό τοὺς Ἀλβανούς, οἱ ὅποιοι ἐπιτελοῦν στοῦ ἀκέραιο τὴν ἔθνο-κάθαρση τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἡπείρου. Γιὰ μᾶς δὲν κάνει λόγο καθόλου ὁ κ. Α. Κόλλιας οὔτε λαμβάνει τὸν κόπο νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνή τῆς διαμαρτυρίας του, ἐνῶ, ὅταν πρόκειται περὶ Ἀλβανῶν πού δῆθεν καταπατοῦνται τὰ δικαιώματά τους, θγαίνει στὰ κανάλια τῆς τηλεόρασης καὶ γίνεται συνηγορὸς τοῦ διαδόλου, τὴν στιγμή πού οἱ Ἀλβανοὶ λυμαίνονται τὴν Ἑλλάδα καὶ κάνουν τὰ πιὸ στυγερά ἐγκλήματα.

Γιατί δὲν μιλάει γιὰ τίς φυλακές, πού γέμισαν ἀπὸ Ἀλβανούς; Ὁ κ. Α. Κόλλιας φιλοξενεῖ τέτοια ἀνθελληνικά στοιχεῖα Ἀλβανῶν καὶ γίνεται συνδετικός κρίκος, κοινωνὸς καὶ ἐπίκουρος, διοργανωτῆς καὶ ἀποδέκτης τέτοιων ἀνθελληνικῶν ἐκδηλώσεων εἰς βάρος μεγάλων Ἑλλήνων ἱστορικῶν προσώπων καὶ πατριωτῶν, πού διέπρεψαν κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21, πού πολέμησαν ἡρωικά καὶ θυσιάσθηκαν γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδας καὶ ὄχι τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ σημερινὴ ὑπερεθνικιστικὴ προπαγάνδα τῶν Ἀλβανῶν εἶναι ξέφρενη, λυσσαλέα καὶ ἀσυγκράτητη, διότι ὀνειρεύεται τὴν Μεγάλῃ Ἀλβανία μέχρι τὸν Ἀμβρακικὸ Κόλπο (Πρέβεζα), τὴν στιγμή πού ὅλη ἡ Ἡπειρὸς σύμφωνα μέ τίς μαρτυρίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων (ὅπως ὁ γεωγράφος Πτολεμαῖος πού ἔζησε τὸν 2ο αἰῶνα μ.Χ., πού ἀναφέρει γιὰ τὴν Ἡπειρὸ: «*Ἀρχέγονος Ἑλλάς ἢ Ἡπειρὸς*») θεωρεῖται κοιτίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὄχι τῶν Ἀλβανῶν, πού εἶναι ξενόφερτοι σ' αὐτὸ τὸ χωρὸ, ἀλλὰ ἰδιοποιοῦνται τὰ ἀθάνατα ἑλληνικὰ ἔργα Τέχνης καὶ τὰ παρουσιάζουν ὡς ἀλβανικά!

Οἱ Ἀλβανοὶ καὶ σήμερα ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ Πύρρος εἶχε καταγωγή ἀλβανική, ὅπως κάνει ὁ Κ. Κατσούπ γιὰ τὴν ἡρώίδα Μπουμπουλίνα τώρα. Ἐπίσης καὶ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο τὸν κάνουν Ἀλβανό. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ μονάρχῃ Ἀχμέτ Ζώγου στὴν Ἀλβανία, προπολεμικά, ὅταν ἐκόπησαν τὰ πρῶτα νομίσματα τῆς Ἀλβανίας, ἀπὸ τὴν μιὰ πλευρὰ εἶχαν τὴν κεφαλὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ τὸν Γεώργιο Καστριώτη ἔφιππο, ὠνομάσθηκαν δὲ «*λέκ*» (*lek*), πού εἶναι περικοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐν συντομίᾳ (ὁ Ἀλέξανδρος λέγεται στὰ Ἀλβανικά Λέκκα). Τὸ ἀλβανικὸ νόμισμα λέγεται μέχρι σήμερα «*λέκ*».

Ἐμετικά καὶ ἀηδιαστικά συναισθήματα μέ κυριεύουν καὶ συνάμα δδελυγμία καὶ ἀποτροπιασμός, ὅταν ἀκούω ἢ διαβάζω τέτοια κείμενα καὶ βιβλία, πού ἀπέχουν τόσο πολὺ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα καθὼς καὶ τὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅσο ἡ μέρα ἀπὸ τὴν νύχτα.

Μὲ ἑξαιρετικὴ τιμὴ
Χρῆστος Ν. Παπᾶς

Τὸ ξήλωμα

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά μου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία μου... Οὐψ! Συγγνώμη, πάλι μονολογοῦσα τοὺς εὐσεβεῖς μου πόθους. Δὲ δαρνέσαι ὁμῶς. Παρηγοριά στὸν ἄρρωστο... Ψυχοφάρμακα παίρνω, γιὰ νὰ συνέλθω ἀπὸ τὸν κάζο πὺν μοῦ σκάρωσαν. Ἀκοῦς ἐκεῖ! Ἀκόμα δὲν πρόλαβα νὰ τὸ χαρῶ τὸ καλὸ μου τὸ Μνημεῖο τοῦ Ὀλοκαυτώματος στὸ Θησεῖο, καὶ μὲ λίκραναν τόσο, πὺν ἀναγκάστηκα νὰ τὸ ξηλώσω. Τί τοὺς ἐφταιξε τὸ δόλιο; Ἀφήστε δὲ τὰ πικρόχολα σχόλια ὅσων τὸ κυττοῦσαν. «Τσουμπλέκι» τὸ ἀνέβαζαν, «ἀντικείμενο» καὶ «ἐξάμβλωμα» τὸ κατέδαζαν. Τς, τς! Τί σομπομπαρίες πὺν εἶναι αὐτοὶ οἱ Νεοέλληνες. Τί ἀπόλυτη ἔλλειψη καλλιτεχνικοῦ γούστου! Μὰ καλὰ, ιδέα δὲν ἔχουν ἀπὸ μοντέρνα τέχνη; Καλύτερος εἶναι δηλαδὴ ὁ Ἡνίοχος, ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλη ἢ ὁ Δισκοδόλος τοῦ Μύρωνα ἀπὸ τὸ γλυπτικὸ μου ἀριστούργημα μὲ τὰ σκουριασμένα γρανάξια, τοὺς ἄξονες, τοὺς στροφάλους, τίς ἀλυσίδες καὶ ὅλα τὰ συμπαρομαρτοῦντα; Μήπως τοὺς ἐνωχλοῦσε ἡ σκουριά – πὺν εἶναι σύμβολο τῆς ἀντιλήψεώς μου γιὰ τὴν Ἱστορία – ἢ τοὺς πείραζε ἡ αἰσθητικὴ ἀντίθεση τοῦ μνημείου μου μὲ τὰ παλιομάρμαρά τους, πὺν παρὰ τίς συνεχεῖς προσπάθειές μου ἐξακολουθοῦν νὰ στέκωνται ἐκεῖ γύρω καὶ νὰ μοῦ πληγώνουν τὴ μειονεξία μου;

Κι ἐκεῖνος ὁ χαριτόδωρος ὁ Ἀβραμ-όπουλος πὺν εἶναι; Γιατὶ δὲν λέει κουδέντα; Φοδῆθηκε ἀπὸ τίς διαμαρτυρίες καὶ τὰ μυστικὰ ντοκουμέντα; Κι ἐγὼ πὺν νόμιζα ὅτι ὕστερα ἀπ' αὐτὸ θὰ μοῦ μετωνόμαζε τὴν πλατεῖα Συντάγματος σὲ «Πλατεῖα Σανχεντρίν», τὸ Μοναστηράκι σὲ «Συναγωγάκι» καὶ τὴν Ἀκρόπολη σὲ «Σιωνόπολη», τί νὰ πῶ; Ἐχει πὺν ἔχει τὸ ὄνομα, δὲν ἔχει καὶ τὴ χάρη;

Ἀλλὰ ὅσο τὸ σκέφτομαι βαθύτερα, ἀρχίζω καὶ ψυλλιάζομαι τί συνέβη. Δὲ μοῦ βγάζετε ἀπὸ τὸ μυαλὸ οὔτε μὲ τιμπουσσόν, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ τρισκατάραιοι τοῦ «Δαυλοῦ» ἔβαλαν τὴν οὐρά τους στὴν ὑπόθεση. Βέβαια δὲν ἐξηγεῖται ἀλλιῶς. Πῶς εἶναι δυνατόν λίγες μέρες μετὰ τὴν δημοσίευση τοῦ θέματος στίς κατὰπτυστες σελίδες τοῦ γλοιώδους ἐντύπου τους τὸ μνημειακὸ μου νὰ κἀνη φτερά; Χωρὶς ἀμφιβολία αὐτοὶ μὲ ἔκαναν ρεζίλι τῶν σκυλιῶν, πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους δὲ ἐκεῖνος ὁ καταραμένος ὁ Γλάρος μὲ τὰ περὶ τέχνης δημοσιεύματά του, πὺν μοῦ χαλᾶνε τὴ μανέστρα. Ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος νὰ τὸν φάη, καὶ ὅσες οἱ ὥρες πτήσης του μὲ F16 τόσες καὶ οἱ κατάρες μου.

Στὴν οὐσία ὥστόσο ἄλλο εἶναι αὐτὸ πὺν μὲ ἀνησυχεῖ. Θές, λέω, κάποια στιγμή οἱ ὀρθίως κοιμώμενοι ὑπήκοοι νὰ καταλάβουν τί φούμαρο καὶ παραμῦθι τοὺς ἔχω πονλήσει ἐδῶ καὶ χιλιετίες μὲ τὴν πτωματολογία πὺν διεξέρχομαι καὶ νὰ μὲ κάνουν σοῦργελο; Στὴν ιδέα καὶ μόνο μὲ πιάνει ντελίριουμ τρέμενς. Ὅσους νόμους καὶ ποινὲς κι ἂν θεσπίσω, ὅσους φιλοσόφους Ροζὲ Γκαρωντὺ καὶ ἱστορικοὺς Νταϊήδιντ Ἰρδινγκ κι ἂν καταδικάσω μὲ τὸ νόμο περὶ Ὀλοκαυτώματος, ὅσο κι ἂν οἱ κυδερνήσεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς σὰν πιστὰ σκυλάκια μοῦ εἰσάγουν τίς ἐπιθυμίες μου στὴ νομοθεσία τους, πάλι θὰ βροῦν τρόπους νὰ μὲ ξεμπροστιάσουν. Ἀσε δὲ πὺν τὸ ρημάδι τὸ παρελθὸν οὔτε ὁ Γιαχβὲ μου δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀλλάξη. Ὅσο κι ἂν ἐγὼ τὸ θάβω, κάποιοι θὰ τὸ σκαλίζουν. Κι ἂν μὲ πάρουν χαμπάρι, τότε σίγουρα θὰ μὲ πάρη

Σάρωθρον

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Θ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Ὁ τάφος τοῦ ὀλυμπιονίκῃ Κοροΐδου*

Ἡ ὥς ἄνω μονογραφία τοῦ κ. Θ. Ἀνδρουτσοπούλου εἶναι μιὰ ἀναζήτηση ἱστορικῆς καὶ ἀρχαιολογικῆς φύσεως. Τὸ ἑναυσμα γιὰ τὴν ἔρευνά του δίνει μία πληροφορία τοῦ Πανσανία («Ἀρκαδικὰ» VIII, 26,4), σύμφωνα με τὴν ὁποία ὁ τάφος τοῦ Κοροΐδου ἐντοπίζεται γεωγραφικὰ στὸ «πέρας τῆς Ἡλείας» καί, ὅπως ἀνεγράφετο στὴν ἐπιτύμβια ἐπιγραφή του, ὁ ἀθλητὴς αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ποὺ κέρδισε Ὀλυμπιακὴ νίκη.

Τὶς πρῶτες σελίδες τοῦ βιβλίου καταλαμβάνουν ὑμνητικὰ ποιήματα τοῦ συγγραφέα πρὸς τὴν Ἡλεία, τὸ Ὀλυμπιακὸ ἰδεῶδες, τὰ Κοροΐδεια καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἀθλητὴ. Κατόπιν στὸ κυρίως θέμα παρατίθενται καὶ ἀξιοποιοῦνται διεξοδικὰ οἱ γραπτὲς μαρτυρίες τοῦ Πανσανία, τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, ποὺ τοποθετοῦν τὸν τάφο τοῦ ἀθλητῆ στὰ «ὄρια τῆς Ἡλείας», ἐκεῖ ποὺ συνορεύει μετὰ τὴν Ἀρκαδίαν. Ἡ σπουδαιότητα δὲ τοῦ τύμβου τοῦ Κοροΐδου ἐπαυξάνεται, καθὼς –ὅπως καὶ ὁ συγγραφέας συμπεραίνει– τὸ ταφικὸ μνημεῖο δὲν συνέπιπτε ἀπλῶς μετὰ τὰ σύνορα τῶν δύο περιοχῶν, ἀλλὰ τὰ ὠριοθετοῦσε κιόλας. Τὸ σύγγραμμα συμπληρῶνεται μετὰ γλωσσάριο, τοπογραφικὲς πληροφορίες καὶ χαρτογραφικὸ ὕλικό.

Ἀπὸ τὴν παρούσα στήλη κατὰ καιροὺς παρουσιάζονται βιβλία μετὰ παρόμοια θέματα τοπικοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἀρχαιοδιφικοῦ χαρακτήρος, ἢ σπουδαιότητα τῶν ὁποίων εἶναι μεγάλη, καθὼς προσθέτουν ἐπὶ πλέον πληροφοριακὰ στοιχεῖα στὴν συνολικὴ ἔρευνα τοῦ ἀρχαίου μας πολιτισμοῦ. Σ' αὐτὰ ἐντάσσεται καὶ τὸ ἔργο τοῦ κ. Θ. Ἀνδρουτσόπουλου, ποὺ δύναται νὰ χρησιμεύῃ ὡς βοήθημα στὴν ἔρευνα αὐτὴ, καθὼς τὸ ἐπιτρέπουν τόσο τὸ εὐλη-

Ἀπὸ Βενετιά βελόνι τὸ 2000

Ἡ Βενετία μᾶς βρίσκει στὰ παλάτια τῶν δόγηδων, ὅπου ἡ μάσκα καὶ τὸ σιλέττο στὴν μυστήρια σουσκότιση τῆς νύχτας καλύπτουν στὰ θολὰ νερὰ τῶν καναλιῶν αὐτὸ ποὺ ἐχάθη, ὅταν τώρα πλέον ὁ Φοῖβος δὲν ἔχῃ καλύβην!

Ξανοίγονταν ἀπειλητικὲς οἱ καραβέλλες καὶ ὅλα τὰ πλοῖα τῆς, ὥστε ὁ Λέων σὰν σύμβολο στὴν πλατεῖα τοῦ Ἁγίου Μάρκον νὰ βρυχᾶται καὶ νὰ ἀποδίδουν οἱ κτήσεις τῆς τότε θαλασσοκράτειρας, κουβαλώντας τὸ διός. «᾽Ω! Βενετία, πόλις ἀπὸ χρυσάφι κι ἀπὸ σμάλτο», ὥστε τὰ κέρδη σου νὰ καταλήξουν στὸν τόκο τοῦ «Ἐμπορος τῆς Βενετίας» τοῦ Σαΐκσπηρ..., ἐνῶ ὁ Λέων σου εἶναι κλεμμένος, λάφυρο, ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ!

Δὲν μασοῦν πλέον ἡδονικὰ οἱ ἄνθρωποι, παρὰ ἀμάσητα χάφτουν. Ἐνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πολυθέσια ἀεροσκάφη μεταφορῶν τὸν Ἀπρίλη τοῦ 2000 μᾶς ξεφόρτωσε στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Βενετίας, ποὺ ὀνομάζεται «Λεονάρδο ντὰ βίντσι», ὅπου ἡ Τζοκόντα... «κι ἦταν ὡραία ὡς σύνολο ἡ ἀγορασμένη φίλη, /στὸ δεῖλι αὐτοῦ μακρυνοῦ πέρα χειμῶνος, ὅταν, /γελώντας αἰνιγματικά, μᾶς ἔδινε τὰ



πτο συγγραφικό ύφος του όσο και η πληρότητα της ύλης του.

Μάριος Μαμανέας

Δ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ, *Ποιοί δολοφόνησαν τὸν Καποδίστρια*

Ἀντικειμενική ἔρευνα περὶ τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια καὶ τοὺς πραγματικούς ἐνόχους, ποὺ σύμφωνα μὲ τὸν συγγραφέα δὲν ἦσαν οἱ Μαυρομιχαλαῖοι. Οἱ μόνες ἴσως ἀπ' εὐθείας ἀπόγονοι τῶν Μαυρομιχαλαίων Ἑλένη καὶ Νίκη εἰς ἡλικίαν 4 καὶ 5 ἔτων ἀντιστοιχῶς, μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ πατρὸς των Ἡλία, ἀξιωματικοῦ κατὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο τοῦ 1946-49, φυγαδεύτηκαν ἢ μὲν Ἑλένη εἰς Αὐστραλίαν ὑπὸ ἄλλο ἐπώνυμο, ὅπου διαμένει, ἢ δὲ Νίκη στὴν Γερμανία, ἀπ' ὅπου ἐπανήλθε καὶ διαμένει στὸ Λιμένι (Ἀρεόπολι). Ἡ Ἑλένη σὲ ὥριμη ἡλικία ταξίδεψε στὴν Ἑλλάδα, ὅπου συνήντησε τὸν συγγραφέα στὸ Λιμένι καὶ τοῦ ἔδωσε πληροφορίες.

Τὸ βιβλίο εἶναι ἄκρως ἐνδιαφέρον, περιλαμβάνει σωρεῖαν ἀγνώστων στοιχείων, ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, πληροφοριῶν, ἱστορικῶν ἀναφορῶν, πρακτικὰ τῆς δίκης τοῦ Γεωργίου Μαυρομιχάλη, ἀνέκδοτα. Συγκλονιστικὲς εἶναι οἱ διδόμενες ἐν τέλει διαθηκὲς, πολιτικὴ τοῦ Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη καὶ τοῦ ἀδίκως καταδικασθέντος καὶ ἐκτελεσθέντος Γεωργίου Μαυρομιχάλη, ὅχι ἐκ νομικῆς πλάνης ἀλλὰ δολίως, πρὸς συγκάλυψιν τῶν ἀληθῶν ἐνόχων καὶ ὅχι μόνον, ὡς ἀναδύεται ἐκ τῆς ἐρεῦνης τοῦ συγγραφέως.

Τὸ ὕλικό συνελέγη μὲ ἀποφασιστικότητα παρὰ τίς δυσχέρειες στὴν μακρόχρονη πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν ἔρευνα. Ἡ διασπορὰ τῶν στοιχείων σὲ διάφορα ἀνὰ τὴν Εὐρώπῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἀρχεῖα ἐρμητικῶς κλειστά, ἢ ὑποπτη ἐξαφάνισι τῆς «Γενικῆς Ἐφημερίδος» τοῦ 1831, ποὺ ἀνεῦρε τελικῶς ὁ συγγραφεύς, ἢ ἐπίμονη ἄρνησι τοῦ Ἀγγλικοῦ κράτους νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνάγνωσι τῶν Ἀρχείων του τοῦ 1831, ἔτους δολοφονίας τοῦ Καποδίστρια, μέχρι σήμερα, παρ' ὅτι παρῆλθαν 170 περίπου χρόνια, μὴ ἀρθέντος τοῦ ἀπορρήτου εἰσέ-

χείλη/κι ἔδλεπε τὸ ἐνδεχόμενο, τὴν ἄδυσσο ποὺ ἐρχόταν», καθὼς λέει ὁ Καρυωτάκης!

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ναῶν τοῦ Γιαχδέ, τὸ Λιοντάρι, τὰ ἀγάλματα, τὰ κτήρια, ἓνα τεράστιο πλῆθος καταστημάτων, ὅπου στὸ κέντρο τῆς πόλης ἀνάμεσα ἀπὸ ἓνα σωρὸ ἄναρχων ἐντυπώσεων πάνω ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριο ἄνθρωποι συνωθοῦντο στὴ μαγεία τῆς ψευδαίσθησης τῆς μεταφυσικῆς... σαραβαλιασμένοι ἄστοι σύγχρονοι χαιρόντουσαν ἀπὸ κάποια φευγαλέα ὄνειρική διέγερση κάποιον φαντάσματος... γόνδολες...

Αὔριο δὲν θὰ πάω στὴν Ἀκρόπολι τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἰδῶ τὸ μικρὸ πλῆθος τῶν τουριστῶν. Χωρὶς μπιχλιμπίδια, γυαλικά Μονράνο, πίτσα καὶ ὅλη ἐκεῖνη τὴ «μαγεία» τῶν παντοειδῶν καταστημάτων θὰ ἰδῶ ἀπὸ μακρυνὰ τί μοῦτρα θὰ κάνουν οἱ κάτοικοι τοῦ πλανήτη Γῆ, ὅταν στὰ σκόρπια μάρμαρα ἀμήχανους θὰ τοὺς ἀνεβάσουν, ἐκεῖ ποὺ κανονικά θὰ ἔπρεπε νὰ δονοῦνται ἀπολλώνια. Ἀπλῶς ἢ σιωπῇ τοὺς δημιουργεῖ μιὰ ψεύτικη περίσκεψη – μακρυνὰ νυχτωμένοι. Καμμιὰ ἀπὸ τίς συνθήκες τῆς καθημερινότητος δὲν τοὺς ἀκολουθεῖ καὶ ψάχνουν στὰ σπαράγματα μιᾶς ξεγελασμένης γνώσης νὰ ἀνακαλύψουν τὴν ἐνατένιση στὴν κατάφωτη μέρα, ὥρα ἀσυνήθιστη γιὰ τοὺς τυφλοπόντικες τῆς νύχτας τῶν

τι, ἐνῶ αἴρεται τοῦτο μετὰ 30ετίαν, ξενίζουν. Ὁ Δ. Κοκκινάκης, ἀποκαλύπτει τὸν ρόλο τῶν μεγάλων δυνάμεων καὶ τῆς δῆθεν προστάτιδος Ἀγγλίας.

Κωνσταντῖνος Γ. Γεωργανᾶς

ΗΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΖΗΣ, Τέσσερα δοκίμια γιὰ τὸν Θεόφιλο

Μὲ τὰ ἐν λόγῳ δοκίμιά του ὁ συγγραφέας προσπαθεῖ νὰ ἀποσαφηνίσῃ ἀμφιλεγόμενες πτυχές τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου Λέσβιου λαϊκοῦ ζωγράφου Θεόφιλου. Οἱ καλλιτεχνικὲς ἀναζητήσεις τῆς Εὐρώπης τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἦταν ἡ αἰτία, ποῦ ὁ ζωγράφος αὐτὸς βγῆκε ἀπ' τὴν ἀφάνεια καὶ ἔγινε γνωστὸς καὶ διάσημος. Ὅπως σημειώνει ὁ συγγραφέας: «*Ἡ εἰκαστικὴ Εὐρώπη ἀρχίζει δειλὰ δειλὰ νὰ ἐρωτοτροπῇ μὲ τὴν τέχνη τῶν πρωτόγονων λαῶν καθὼς καὶ μὲ ἐκείνη τῶν λεγόμενων “ναΐφ” ζωγράφων... Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν καλλιτεχνικῶν κύκλων γι' αὐτοὺς τοὺς ἀσποῦδαχτους, ἀφελεῖς, φυσικοὺς ζωγράφους, ποῦ περιφρονοῦσαν τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς κανόνες καὶ κατέγραφαν τὸ ὄνειρο, κορυφώνεται.*» Φορεῖς τῶν νέων αὐτῶν τάσεων στὸ χῶρο τῆς τέχνης ἦταν καὶ ὁ ζωγράφος Γ. Γουναρόπουλος ὅπως καὶ ὁ κριτικὸς τέχνης Σ. Ἐλευθεριάδης (Τεριάντ), ποῦ «ἀνακάλυψαν» τὸν Θεόφιλο καὶ ἀνέδειξαν τὸ ἔργο του.

Πρόκειται γιὰ ἐξαιρετικὴ ἐργασία, στὴν ὁποία ὁ κ. Ἡλίας Κουρτζῆς, μολονότι χημικὸς ὁ ἴδιος, γόνος δὲ τῆς γνωστῆς μεγάλης οἰκογένειας καλλιτεχνῶν-ἀγγειογράφων τῆς Ἀγιάσου Λέσβου, ξεκαθαρίζει πολλὰ καλλιτεχνικὰ καὶ βιογραφικὰ στοιχεῖα ἀλλὰ καὶ παρεμπιπτόντως ἀξιολογεῖ μὲ πρωτότυπες ἐκτιμήσεις τὸ ἔργο τοῦ Θεόφιλου καὶ ἀποκαθιστᾷ πλάνες καὶ παρεξηγήσεις, στὶς ὁποῖες ὑπέπεσαν ἀκόμη καὶ δόκιμοι βιογράφοι καὶ κριτικοί του.

Παν. Α. Κουβαλάκης

σύνγχρονων μεγαλυπόλεων. Τὴ μέρα δουλεύουν δοῦλοι στὰ ἐργοστάσια. Καθὼς ἔχω ἐπιστρέψει, θὰ κρατήσω γιὰ ἀνάμνηση τὸ εἰσιτήριο τῆς ἀεροπορικῆς ἐταιρείας καὶ τὴν ἐνδεικτικὴ λωρίδα τῶν χειραποσκευῶν. Θυμάμαι, οἱ ἀεροσυννοδοὶ κουβαλοῦσαν δίσκους φαγητῶν ποῦ ἔχαφταν οἱ τουρίστες, ὅμοια ὅπως τοὺς κάνουν οἱ «ἀρχαιολόγοι» μας νὰ χάφτουν αὐτὰ ποῦ τοὺς λένε σὲ μιὰ ἀνώδυνη ἐνημέρωση πάνῳ στὸν ἱερὸ θρόνο τῆς Ἀκροπόλεως.

Τὰ ἀεροπλάνα, ποῦ θὰ κουβαλοῦσαν γιὰ μιὰ πραγματικὴ μύηση τῆς Ἀρχαιότητος, ἔχουν πέσει ὅλα, καὶ φρόντισαν νὰ ἐξαφανίσουν τὰ μαῦρα κουτιά τους... Αὐτὰ λέει τὸ κουτὶ καταγγελιῶν, ποῦ χρησιμοποιοῦσαν τότε μυστικὰ στὴ Βενετία... Τώρα τί κι' ἂν τὰ λέμε φανερά...

Παντελῆς Γλάρος

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Ὅπως κάθε χρόνο, τὸ ἐπόμενο 224^ο τεῦχος (μηνὸς Αὐγούστου) τοῦ «Δαυλοῦ» θὰ κυκλοφορήσῃ συσσωματωμένο στὸ τεῦχος 225 (Σεπτέμβριος) στὶς **31 Αὐγούστου**.

Δαυλικά καὶ παρα-Δαυλικά τινα

«Νὰ φωτίζῃ, νὰ θερμαίνῃ καὶ νὰ πυρπολῇ» ὁ «Δαυλός»: ἦταν ἡ ἐπιγραμματικὴ διατύπωση τοῦ ὁραματισμοῦ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ στὴν πρώτη ἔκδοσή του καὶ στὴν παρούσα στήλη, στὸ τεῦχος 1 τοῦ Ἰανουαρίου 1982. Ἐκτοτε παρήλθαν δεκαεννέα χρόνια καὶ πραγματοποιήθηκαν 222 συναπτές μηνιαῖες δημόσιες ἐμφανίσεις τοῦ «Δαυλοῦ». Ἄν φώτισε, ἂν θέρμανε, ἂν πυρπόλησε τὶς συνειδήσεις κάποιων ἀνθρώπων κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς του τὸ περιοδικὸ αὐτό, ἄς κρίνουν οἱ ἀναγνώστες του.

Ὅμως θέλουμε νὰ σημειώσουμε (γιά πρώτη καὶ σίγουρα γιά τελευταία φορὰ) κάποιες παρενέργειες τῆς φωτεινῆς, θερμικῆς καὶ ψυχικῆς ἐνέργειας, πὺν πηγὴ τῆς ὑπῆρξε ἡ Κυδαθηναίων 29. Ἐννοοῦμε τὸν ἐρεθισμό πὺν ἡ ἐνέργεια αὐτὴ προκάλεσε σὲ κάποιους πὺν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Δ» δὲν ὑπῆρχαν πουθενὰ ἢ εἶχαν χαθῇ σὲ «μαῦρα πέλαγα» καὶ στὴ συνέχεια ἐμφανίσθηκαν ὡς μιμητὲς τῆς, ἐρευνητικῆς πάντοτε, πνευματικῆς, ἰδεολογικῆς καὶ πολιτικῆς του προβληματικῆς. Ἀλίμονο, τὸ φάρμακο ἦταν καινούργιο κι ἀδοκίμαστο, ἴσως καὶ περισσότερο τοῦ δέοντος ἰσχυρό, ἢ παμπάλαιη καὶ χρόνια ἀσθένεια βαρειά, οἱ ἀντενδείξεις πολλές. Καὶ τὰ ἀπρόβλεπτα κι ἀνεπιθύμητα ἀποτελέσματα ταλαιπώρησαν κάποιους –ἐκείνους δηλαδὴ πὺν δὲν «σήκωναν» ἔτσι κι ἄλλιῶς μιὰ τέτοια δοκιμασία. Ἐτσι περιόσσεψε μιὰ «ἀναΐδεια χιλίων πιθήκων» στὸν τόσο ἀτυχήσαντα ἑλληνικὸ χῶρο μὲ φορεῖς τῆς κάποιους «ἐπαγγελματίες Ἑλληνες» ἢ, ἐξ ἄλλου, κάποιους προσβληθέντες ἀπὸ τὴν ναυτία τῆς «ἐν κρανίῳ τρικυμίας» τους.

Τώρα, πὺν οἱ παρενέργειες τελειώνουν, τώρα καὶ ἡ λάσπη κατακαθίζει καὶ καθαρίζει ὁ ὀρίζοντας ἀπὸ τὴ δυσσομία τῶν ἀναθυμιάσεων, πὺν παρήγαγαν ἡ νοθευμένη «ἰμυτασιὸν» τῆς Ἑλλάδος, τὸ «ἐμπόρευμα Ἑλλάς» καὶ ἡ ναυτία. Ὅσοι ἄντεξαν, ἄντεξαν, ὅσοι διαταράχθηκαν μιμούμενοι ἄς μιμοῦνται διαταρασσόμενοι. Κι ὅσοι φωτίζονται, θερμαίνονται καὶ πυρπολοῦνται ἄς γνωρίζουν, ὅτι ὁ προαναφερθεὶς ὁραματισμὸς τοῦ ἐναρκτήριου τεύχους μας εἶναι σήμερα, μετὰ τὸ φύτρωμα τοῦ σπαρέντος σπόρου, λιγώτερο ὑποκειμενικὸς καὶ περισσότερο ἀντικειμενικὸς, ἄλλοις λόγοις λιγώτερο ἐπιθυμητικὸς καὶ περισσότερο βουλευτικὸς. Εἶναι ἓνας ὁραματισμὸς διαυγῆς, εὐκρινῆς καὶ χειροπιαστός.

Δ.Ι.Λ.